

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY STRZELIN NA LATA 2016-2023

STRZELIN 2016

SPIS TREŚCI

Spis treści.....	2
1 Wstęp	4
2 Ogólna charakterystyka gminy Strzelin	6
3 Diagnoza negatywnych zjawisk w sferze społecznej	7
3.1. Ludność.....	7
3.2. Rynek pracy	9
3.3. Pomoc społeczna	13
3.4 Bezpieczeństwo	18
3.5. Edukacja	25
3.6. Aktywność społeczna i obywatelska	30
3.7 Główne problemy zdiagnozowane w sferze społecznej.....	35
4 Diagnoza negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.....	37
4.1 Lokalna przedsiębiorczość.....	37
4.2 Główne problemy zdiagnozowane w sferze gospodarczej	42
5 Diagnoza negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	44
5.1 Przestrzeń gminy w ocenach mieszkańców	44
5.2 Obszary gminy najbardziej zdegradowane w ocenie mieszkańców.....	48
5.3 Obiekty i przestrzenie użyteczności publicznej w gminie Strzelin.....	53
5.4 Główne problemy zdiagnozowane w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	57
6 Diagnoza negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej.....	58
6.1 Stan środowiska i kluczowe zagrożenia.....	58
6.2 Główne problemy zdiagnozowane w sferze środowiskowej	61
7 Diagnoza negatywnych zjawisk w sferze technicznej	63
7.1 Mieszkalnictwo i stan zasobu budynków mieszkalnych.....	64
7.2 Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	68
7.3 Zaopatrzenie w energię ciepłą	69
7.4 Pozostałe elementy infrastruktury: sieć elektryczna, gazownictwo	70
7.5 System drogowy	70
7.6 Główne problemy zdiagnozowane w sferze technicznej	70
8 Delimitacja obszaru zdegradowanego i wyznaczenie obszaru do rewitalizacji	72
8.1 Delimitacja obszaru zdegradowanego – procedura postępowania	72
8.2 Syntetyczny indeks degradacji społecznej (SIDS) – analiza	73

8.3	Obszar zdegradowany	81
8.4	Obszar do rewitalizacji	82
8.5	Mapa obszaru do rewitalizacji.....	82
9	Plan rewitalizacji.....	86
9.1	Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	86
9.2	Cele rewitalizacji i kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym społeczności lokalnej gminy Strzelin	88
10	Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych (lista A)	93
11	Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (lista B)	109
12	Wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji	122
12.1	Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych	122
12.2	Ramy finansowe	125
12.3	Planowane źródła finansowania procesu rewitalizacji.....	126
12.4	System wdrażania, monitoringu i ewaluacji działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu rewitalizacji.....	127
13	Spójność LPR-u z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	131
14	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów, oraz grup aktywnych na terenie gminy Strzelin w proces rewitalizacji.....	139
15	Spis tabel	143
16	Spis map	144

1 WSTĘP

Programowanie rozwoju lokalnego ma różne oblicza. Czasami polega na ekspansji na nowe tereny, wykorzystaniu relatywnie łatwych do uruchomienia kapitałów. Jest jednak taka praktyka społeczna, która koncentruje uwagę na tym co trudne, opuszczone, zmarginalizowane, czasami brzydkie. Jednym słowem zdegradowane. Dużą sztuką jest wtedy odkryć ukryty potencjał ludzi i miejsc i uczynić z niego tworzywo, które pozwoli odrodzić się i rozkwitnąć temu, co wydaje się być zdewastowane i bez perspektywy na lepsze. Do tej idei nawiązuje planowana działalność ludzi polegająca na wyprowadzaniu „ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzona w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki; skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji” (ust. 1 art. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji). Władze lokalne Strzelina podjęły trud zmierzenia się z tą skomplikowaną i trudną materią po raz drugi, bowiem proces planowania rewitalizacji w gminie Strzelin jest kontynuacją działań realizowanych we wcześniejszych latach, a zapisanych w Programie Rewitalizacji dla Miasta Strzelina na lata 2008 – 2013. Zasadniczą zmianą, jaką wprowadzono tym razem, było rozszerzenie prowadzonych analiz na obszar całej gminy, nie ograniczając się do obszaru miejskiego, jak miało to miejsce wcześniej.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin na lata 2016 – 2023 jest także nową jakością pod względem orientacji na sferę społeczną i jej niedomagania. W tej materii poszukiwano tych elementów, które współdecydują o możliwościach trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego. Taki mechanizm nadaje procesom rewitalizacyjnym ludzki wymiar i tam nakazuje szukać czynników sukcesu. To kluczowy postulat wynikający z *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020*, Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 roku wraz z późniejszymi zmianami z dnia 2 sierpnia 2016 r., a także ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

Na etapie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji w gminie zakończono prace nad Strategią Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016 – 2022 oraz nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzelin na lata 2016 - 2021. Pozwoliło to na wykorzystanie znacznych zasobów danych przy diagnozowaniu potrzeb rewitalizacyjnych i planowaniu rewitalizacji. Podobny horyzont czasowy tworzenia głównych dokumentów strategicznych i programowych w gminie to skuteczne rozwiązanie dla zachowania spójności w tych dokumentach. W sytuacji, w której gmina posiada nowo opracowaną strategię rozwoju, w części diagnostycznej niniejszego programu rewitalizacji skupiono się wyłącznie na diagnozie zjawisk kryzysowych w gminie oraz jej poszczególnych obszarach. Nie powtarzano wielu danych zebranych i zawartych w strategii rozwoju, opisujących sytuację gminy na tle województwa i kraju. Przytoczono jednak obszernie wyniki przeprowadzonego w 2015 roku badania ankietowego na reprezentatywnej próbie

dorostych mieszkańców gminy, diagnozującego problemy społeczne mieszkańców oraz oceny warunków życia w gminie.

Przedkładany Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin na lata 2016 - 2023 jest efektem współpracy i zaangażowania władz lokalnych, Zespołu ds. Rewitalizacji, pracowników urzędu, przedstawicieli instytucji publicznych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, zaproszonych do współpracy konsultantów, a nade wszystko: mieszkańców gminy. Dokument został opracowany w sposób uspołeczniony. Włączenie strony społecznej zostało zaplanowane i wpisane również w etap wdrażania zapisów programu, ich monitorowania oraz ewaluacji, a także wprowadzania ewentualnych modyfikacji i aktualizacji.

Dokument ten składa się z dziewięciu głównych części i są to:

- diagnoza negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej z identyfikacją potrzeb rewitalizacyjnych,
- wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji,
- deklaracja wizji, cele i kierunki działań rewitalizacji,
- lista A i B projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- komplementarność zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- przewidywane ramy finansowe programu rewitalizacji,
- system wdrażania, monitoringu i ewaluacji programu,
- spójność programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy,
- mechanizmy włączania mieszkańców i ich grup.

2 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY STRZELIN

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Gmina Strzelin znajduje się w południowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego. Geograficznie położona jest u podnóża Wzgórz Strzelińskich, zbudowanych w większości z granitu, który stanowi lokalne bogactwo naturalne. Administracyjnie jest jedną z pięciu gmin powiatu strzelińskiego obok: Borowa, Kondratowic, Przeworna i Wiązowa. W jej skład wchodzi miasto Strzelin i 37 miejscowości. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć połączeń drogowych. Do najbliższego węzła autostrady A4 odległość od jej granic wynosi 15 km. Odległość pomiędzy Strzelinem a Wrocławiem to niespełna 40 km. Czas dojazdu wynosi ok. 45 minut. Gminę przecinają: droga krajowa, drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Na uwagę zasługuje również biegnąca przez jej teren linia kolejowa o znaczeniu międzynarodowym (Wrocław - Praga).

LUDNOŚĆ

Na dzień 31 grudnia 2015 roku, według danych GUS (dotyczących faktycznego miejsca zamieszkania), gminę zamieszkiwało 22 109 osób, w tym 11 344 kobiety. W samym Strzelinie mieszkało 12 498 osób. Reszta ludności zamieszkuje pozostałe 37 miejscowości, spośród których najludniejsze to Kuropatnik, Gęsiniec, Szczawin i Gościęcice. Gęstość zaludnienia wynosi 129 os./km² (na obszarze miasta 1209 os./km², na wsi 60). W ostatnich pięciu latach liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 135 osób. Przyrost naturalny jest od szeregu lat ujemny i w roku 2015 osiągnął wartość -1,1 na 1000 ludności. Niekorzystne zmiany obserwujemy także w strukturze ludności. Maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, rośnie zaś liczba osób w wieku poprodukcyjnym. W roku 2014 wymienione kategorie liczyły odpowiednio: 3892 osoby do 18 roku życia, 12 728 osób od 18 do 60 roku życia oraz 4857 osób powyżej 60 roku życia.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY

Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej na jej terenie, zarejestrowanych w rejestrze REGON, w roku 2015 (dane Wrocławskiego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2015 roku) wynosiła 3059. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą to 1268, zgodnie z danymi Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Na 10 tys. mieszkańców przypada tu 706 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, natomiast w powiecie prawie o 100 mniej - 612. Stopa bezrobocia w gminie Strzelin znajduje się na podobnym poziomie jak w powiecie. W roku 2014 udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 7,8%, podczas gdy w powiecie 7,9%. Na koniec 2015 roku spośród 943 bezrobotnych aż 311 należało do kategorii długotrwale bezrobotnych, 72 osoby nie ukończyły 25 roku życia, a 205 miało skończone 50 lat.

3 DIAGNOZA NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE SPOŁECZNEJ

3.1. LUDNOŚĆ

Na dzień 31 grudnia 2015 roku, według danych GUS, gminę zamieszkiwało 22 109 osób (dane dotyczą faktycznego miejsca zamieszkania), w tym 11 344 kobiety i 10 765 mężczyzn. W samym Strzelinie mieszkało 12 498 osób, w tym 6523 kobiety i 5975 mężczyzn. Na obszarze wiejskim pod koniec roku 2015 mieszkało 9611, w tym 4821 kobiet i 4790 mężczyzn. Liczba mieszkańców jedynego na terenie gminy miasta Strzelina przewyższa liczbę mieszkańców pozostałych miejscowości o prawie 3000 osób. Na terenie miasta odnotowuje się również większą dysproporcję pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn. Kobiet w mieście jest o 548 więcej niż mężczyzn, na terenach wiejskich liczba kobiet i mężczyzn jest zbliżona, z niewielką tylko przewagą kobiet. Ta dysproporcja liczebności na korzyść kobiet dla całej gminy staje się wyraźnie większa wśród osób powyżej 65 roku życia.

Spośród 37 miejscowości najwięcej mieszkańców na koniec 2015 roku odnotowano w następujących miejscowościach: Kuropatnik - 849, Gęsiniec - 779, Szczawin – 564 i Gościęcice - 558.

W ostatnich pięciu latach liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 135 osób i co ciekawe zmniejszenie liczby ludności dotyczyło tylko i wyłącznie terenu miasta. Liczba mieszkańców wsi zmalała od 2010 roku o jedną osobę. Niekorzystne zmiany obserwujemy również w strukturze ludności. Maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, rośnie zaś liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Na koniec 2015 roku w wymienionych kategoriach znajdowały się odpowiednio: 3892 osoby do 18 roku życia, 12 728 osób od 18 do 60 roku życia oraz 4857 osób powyżej 60 roku życia (dane pozyskane od Urzędu Miasta i Gminy Strzelin). Przyglądając się bardziej szczegółowo strukturze wiekowej mieszkańców gminy można dostrzec, że w wieku senioralnym (osoby mające 70 lat i więcej) znajdowało się na koniec 2015 roku 2157 osób, czyli co dziesiąty mieszkaniec gminy. Warto odnotować, że są to w większości mieszkańcy miasta: 1274 osoby. Wśród mieszkańców wsi w tym wieku były 883 osoby. W tym przedziale wiekowym w gminie żyło 702 mężczyzn i dwukrotnie więcej, bo 1455 kobiet. Dysproporcja pomiędzy płciami zwiększa się jeszcze bardziej, uzyskując proporcję 3:1, w późnym wieku senioralnym gminę zamieszkiwało na koniec 2015 roku 339 kobiet i 110 mężczyzn mających 85 lat i więcej. W tym samym czasie najmłodszych mieszkańców gminy w przedziale do 14 roku życia było w gminie 3135 osób, w tym 1523 dziewcząt i 1612 chłopców. Szczegółowy ogląd najmłodszej grupy mieszkańców gminy wskazuje: na koniec 2014 roku liczba dzieci do drugiego roku życia wynosiła 597 osób, w wieku od 3 do 6 lat – 898, w wieku od 7 do 12 lat – 1195 i w wieku od 13 do 15 lat – 633.

Podsumowując, liczba dzieci i młodzieży do osiemnastego roku życia pod koniec grudnia 2015 roku wynosiła 3892 osoby, natomiast osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60 roku życia z uwagi na dane otrzymane w tym przedziale od gminy) było 4857. Przewaga liczebna osób starszych będzie zdecydowanie się zwiększała – ludność się starzeje. Na koniec 2015 roku liczba mieszkańców w wieku 85 lat i więcej w gminie Strzelin była wyższa niż w 2010 roku o 118 osób, w tym o 21 mężczyzn i 97 kobiet. Ogólne dane na temat struktury wieku ludności i jej zmian od 2010 roku zostały zamieszczone w tabeli poniżej. Przedziały wiekowe w tabeli przytaczane są zgodnie z definicją GUS, stąd rozbieżność pomiędzy statystykami pozyskanymi od Urzędu Miasta i gminy Strzelin i danymi GUS, który jako ludność w wieku produkcyjnym traktuje osoby w wieku zdolności do pracy (wg GUS: wiek produkcyjny dla mężczyzn 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat, wiek mobilny - grupa wieku produkcyjnego obejmująca ludność w wieku 18-44 lata, wiek niemobilny - grupa wieku produkcyjnego obejmująca ludność w wieku: mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat; przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej).

Tabela 1. Struktura ludności Gminy Strzelin w latach 2010 – 2015

	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność ogółem	Osoba	22244	22198	22179	22130	22133	22109
Przedprodukcyjnym	Osoba	3 961	3 895	3 842	3 808	3 778	3 771
Produkcyjnym	Osoba	14 587	14 460	14 377	14 242	14 072	13 903
Produkcyjnym mobilnym	Osoba	8 767	8 749	8 745	8 733	8 691	8 623
Produkcyjnym niemobilnym	Osoba	5 820	5 711	5 632	5 509	5 381	5 280
Poprodukcyjnym	Osoba	3 696	3 843	3 960	4 088	4 283	4 435

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (stan na dzień 31.XII)

Dobrym wskaźnikiem przemian demograficznych jest również wskaźnik przyrostu naturalnego. Różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a zgonami pokazuje, że na terenie gminy średnio umiera więcej osób niż się rodzi. Ostatni dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego odnotowano w 2010 roku i wynosił on 1 na 1000 ludności. Aktualnie wynosi 1,1. Sytuacja w mieście pod tym względem się pogarsza, z roku na rok wskaźnik ten odnotowuje niższą wartość; w roku 2015 wynosił -2,1. Tyle samo, ile w powiecie strzelińskim. Być może tendencję wzrostową będzie można odnotować na obszarze wiejskim gminy, tu w roku 2015 pierwszy raz od pięciu lat odnotowano dodatni przyrost naturalny 0,1.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Strzelin w latach 2010 – 2015

przyrost naturalny na 1000 ludności						
Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat strzeliński	0,5	-1,7	-1,1	-2,3	-1,4	-2,1
Gmina Strzelin	1,0	-0,9	-1,2	-2,5	-1,4	-1,1
Miasto	0,7	-0,5	-1,0	-1,0	-1,4	-2,1
Obszar wiejski	1,4	-1,4	-1,6	-4,5	-1,5	0,1

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

3.2. RYNEK PRACY

Stopa bezrobocia w Polsce na koniec grudnia 2015 roku wynosiła 9,8%, w województwie dolnośląskim – 8,6%, w powiecie strzelińskim – 13,2%. Zgodnie z tymi danymi w grudniu 2015 roku w gminie Strzelin liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 941 osób, w tym 456 kobiet. I mimo że był to najniższy wynik, jaki odnotowano od ponad 10 lat, to i tak w przeprowadzonych badaniach ankietowych, w 2014 roku na reprezentatywnej próbie dorosłych mieszkańców gminy Strzelin (N=266) jako najistotniejszy problem jej mieszkańców (70% respondentów) wskazano brak pracy oraz trudności w jej znalezieniu. Dane dotyczące liczby osób zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na płeć oraz ze wskazaniem długotrwałego bezrobocia i uprawnionych do zasiłku, prezentuje poniższa tabela:

Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w gminie Strzelin w latach 2004 – 2015

Stan na koniec roku	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych mężczyzn	Liczba osób uprawnionych do zasiłku	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
2010	1288	615	673	256	591
2011	1150	569	581	223	530
2012	1403	662	741	235	630
2013	1297	596	701	162	677
2014	1104	512	596	136	624
2015	941	456	485	115	539

Źródło danych: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelinie (dane na dzień 31 grudnia).

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2015 roku były 72 osoby do 25 roku życia oraz 205 powyżej 50 roku życia. Szczególnie druga grupa wiekowa jest liczna. Co piąta osoba zarejestrowana w urzędzie pracy ma bowiem skończone 50 lat. Jednak każda z tych grup jest szczególnie istotna. Młodzi bezrobotni mają odroczony start na rynku pracy, co przekłada się także na obniżenie ich jakości życia w pozostałych sferach i znacznie utrudnia proces tworzenia samodzielnych gospodarstw domowych, zakładania rodzin, posiadania potomstwa. W przypadku osób dojrzałych, po pięćdziesiątym roku życia, czyli w tzw. wieku niemobilnym zawodowo, doświadczenie bezrobocia również stanowi sytuację wyjątkowo trudną. Nie posiadając specjalistycznych kwalifikacji, wiedzy i doświadczenia, osoby takie nie są poszukiwanymi kandydatami na rynku pracy. Zmniejszona mobilność to często niska zdolność do przekwalifikowania się, powodująca, że nasilone bezrobocie w tej grupie wiekowej jest zjawiskiem szczególnie negatywnym dla układu lokalnego.

Dla uzupełnienia obrazu dotyczącego lokalnego rynku pracy warto przyrzeć się, ilu mieszkańców gminy, spośród tych, którzy są w wieku produkcyjnym, pozostaje bez zatrudnienia. Dane te prezentuje szczegółowo poniższa tabela, i widać w niej wyraźnie, że odsetek ten spada. W 2012 roku co dziesiąty mieszkaniec gminy w wieku produkcyjnym był zarejestrowany jako osoba bezrobotna, a na koniec 2015 roku – co czternasty. Odsetek ten jest bardzo zbliżony do poziomu powiatu strzelińskiego, natomiast w porównaniu z wynikiem dla regionu jest wyższy o 1,3%.

Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych mieszkańców gminy Strzelin w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Stan na koniec roku	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Dolny Śląsk	7,8	7,5	8,3	8,2	6,6	5,5
Powiat strzeliński	8,9	8,1	9,7	9,3	7,9	6,9
Strzelin	8,8	8,0	9,8	9,1	7,8	6,8
mężczyźni	8,7	7,5	9,6	9,2	7,8	6,5
kobiety	9,0	8,5	9,9	9,0	7,8	7,1

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (dane na dzień 31 grudnia).

Podczas prac nad diagnozą i analizą zjawisk kryzysowych w gminie Strzelin wiele osób, w tym uczestnicy warsztatów konsultacyjnych, zwracało uwagę na zaniżone liczby dotyczące bezrobocia na wsi. Ma to związek z tym, że wiele osób pozostających bez zatrudnienia nie rejestruje się w urzędzie pracy. Diagnoza zjawisk kryzysowych w sferze społecznej została oparta na kilku połączonych wskaźnikach takich jak: bezrobocie długotrwałe, korzystanie z pomocy społecznej, wyniki z egzaminów, frekwencja w wyborach lokalnych oraz wskaźnik przemocy w rodzinie, po to, aby możliwie najdokładniej ocenić sytuację w gminie i w poszczególnych jej obszarach.

Największym wyzwaniem w procesie włączenia społecznego oraz w procesie rewitalizacji pozostaje aktywizowanie i wspieranie osób długotrwale bezrobotnych. Na uwagę zasługuje fakt, że w oficjalnych statystykach, w ciągu ostatnich lat w gminie długotrwale bezrobocie wśród mieszkańców się zmniejszyło. Jego wartość pod koniec 2015 roku wynosiła 539 osób zarejestrowanych w tej kategorii. To zdecydowanie mniej niż na koniec 2014 roku (624 osoby) i kilku wcześniejszych latach, mimo to stanowią oni ponad połowę wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych.

Z danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelinie dowiadujemy się, że w roku 2015 wzrosła liczba osób wyrejestrowanych z powodu podjęcia pracy - z 2063 osób w 2014 r. do 2225 osób w 2015 – wzrost o 162 osoby tj. 8%. W porównaniu z 2013 rokiem (2266 os.) stanowi to spadek o 41 osób tj. 1,8%, natomiast w porównaniu z 2012 rokiem jest to bardzo duża poprawa, bo aż o 25%. Przeważająca liczba osób wyłączonych z rejestrów urzędu to osoby podejmujące pracę. Procentowy udział osób wyrejestrowanych z powodu podjęcia pracy w porównaniu do wyłączonych z ewidencji ogółem wynosił w roku 2015 – 56%, w roku 2014 – 51%, w roku 2013 było to 54,5%, mniej korzystna sytuacja miała miejsce w roku 2012 - 47,7%. Przy wykorzystaniu wszystkich źródeł finansowania (Fundusz Pracy, EFS, PFRON) Powiatowy Urząd Pracy w Strzelinie w 2015 r. zaktywizował 826 osób bezrobotnych, z tego w ramach:

- prac interwencyjnych - 84 osoby,
- robót publicznych - 39 osób,
- refundacji nowo utworzonego przez pracodawcę stanowiska pracy - 50 osób,
- dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej - 43 osoby,
- stażu u pracodawcy - 374 osoby,
- szkoleń - 109 osób,
- bonu szkoleniowego - 11 osób,
- bonu stażowego - 22 osoby,
- bonu zatrudnieniowego - 14 osób,
- bonu na zasiedlenie - 3 osoby,
- dofinansowania wynagrodzenia 50+ - 19 osób.

Zatem w Strzelinie sytuacja dotycząca rynku pracy prezentuje dobry trend potwierdzany w statystyce. Subiektywne poczucie mieszkańców wydaje się zgoła odmienne, co pokazują przytoczone wyniki badań, traktują oni problem braku zatrudnienia jako kluczowy dla gminy i zdecydowanej większości jej mieszkańców. Najbardziej uciążliwe i będące jednocześnie największym wyzwaniem w aktywizacji zawodowej i społecznej jest zjawisko długotrwałego bezrobocia. Zresztą widać wyraźnie w tabeli nr 3, że liczba osób długotrwale bezrobotnych od wielu lat pozostaje generalnie na zbliżonym poziomie. Można również przypuszczać, zgodnie z danymi pozyskanym w czasie rozmów z mieszkańcami, że wielu spośród niezarejestrowanych w urzędzie pracy, to również osoby dotknięte bezrobociem długotrwałym. W poniższej tabeli zaprezentowano te miejsca w gminie (ulice na obszarze miejskim), gdzie liczba osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do liczby

mieszkańców w wieku 19 – 60 lat (na danej ulicy) jest wyższa niż średnia tej wartości w gminie. W gminie Strzelin odsetek długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku 19 – 60 lat wynosi 2,44%, wartość ta stanowi poziom referencyjny. Wskaźnik długotrwałego bezrobocia oznacza stosunek odsetka osób długotrwale bezrobotnych w jednostce analizy do odsetka osób długotrwale bezrobotnych w gminie. Jako poziom średni dla gminy przyjęto wartość 1. Oznacza to, że np. na ulicy Stanisława Duboisa liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku 19 – 60 lat jest dwukrotnie wyższa niż przeciętnie w gminie (w tabeli wskazuje na to wartość: 2,02).

Tabela 5. Miejsca w gminie o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia wśród mieszkańców

ULICA	WSKAŹNIK DŁUGOTRWAŁEGO BEZROBOCIA
ul. Fryderyka Chopina	4,24
ul. Stanisława Duboisa	2,02
ul. Św. Floriana	2,51
ul. Galla Anonima	1,71
ul. K. Gałczyńskiego	1,67
ul. Gen. Stefana Grota Roweckiego	1,24
ul. Jana Pawła II	2,75
ul. Marii Konopnickiej	2,20
ul. Mikołaja Kopernika	5,85
ul. Tadeusza Kościuszki	1,32
ul. Krasińskiego	1,21
ul. Królowej Jadwigi	2,93
ul. Jana Matejki	1,39
ul. Św. Michała Archanioła	3,64
ul. Adama Mickiewicza	3,07
ul. Kazimierza Pułaskiego	5,85
ul. Mikołaja Reja	3,51
ul. Henryka Sienkiewicza	1,20
ul. Juliusza Słowackiego	3,42
ul. St. Staszica	1,63
ul. Wita Stwosza	2,51
ul. Stefana Szybalskiego	6,15
ul. Bolka I Świdnickiego	2,96
ul. Gabrieli Zapolskiej	1,46
ul. A Zawadzkiego	1,44
ul. Stefana Żeromskiego	8,20
ul. Borowska Zaułek	9,11
ul. Brzegowa	1,40
ul. Dzierżoniowska	4,29
ul. Gliniana	4,36
ul. Górnicza	2,83
ul. Górzysta	2,48
ul. Kamienna	2,08
ul. Kościelna	2,45
ul. Książąt Brzeskich	2,12

ULICA	WSKAŹNIK DŁUGOTRWALEGO BEZROBOCIA
ul. Leśna	2,10
ul. Łąkowa	2,05
ul. Ogrodowa	1,37
ul. Oławska	3,42
ul. Pocztowa	6,01
ul. Podwale	1,65
ul. Rybna	2,05
ul. Rycerska	5,85
ul. Rynek	2,17
ul. Skawińska	9,64
ul. Słoneczna	2,64
ul. Staromiejska	1,45
ul. Wodna	3,09
ul. Wojska Polskiego	1,20
ul. Wolności	2,66
ul. Źródlana	1,17
ul. Targowa	1,95

Źródło danych: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Strzelinie, opracowanie własne (dane na dzień 31 grudnia 2015).

Wyniki prezentowane w powyższej tabeli pochodzą z obliczeń dokonanych dla całej gminy. Dla ulic na obszarze miejskim i miejscowości na terenach wiejskich. Brak jakiegokolwiek miejscowości z obszaru wiejskiego w tabeli potwierdza informacje uzyskane od uczestników warsztatów konsultacyjnych i Zespołu ds. Rewitalizacji, że wśród mieszkańców wsi wiele osób bezrobotnych nie rejestruje się w urzędzie pracy. Dane dla poszczególnych miejscowości na podstawie oficjalnych statystyk pokazują brak długotrwałego bezrobocia, co nie jest możliwe. Dlatego tak istotne jest odwoływanie się w diagnozowaniu potrzeb rewitalizacyjnych oraz planowaniu procesu rewitalizacji również do danych jakościowych. Na obszarze miasta kumulacja osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy jest widoczna szczególnie w centrum miasta. Poza tym występują pojedyncze ulice z wysokim wskaźnikiem długotrwałego bezrobocia.

3.3. POMOC SPOŁECZNA

W grudniu 2015 roku z pomocy społecznej korzystało w gminie 707 gospodarstw domowych. To mniej niż w ostatnich kilku latach. Dla porównania w roku 2014 było takich gospodarstw 779, a w 2013 roku – 851. Trend ten jest również widoczny w liczbie osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. W 2014 roku w gminie takich osób było 1657 i był to najniższy wynik w przeciągu ostatnich pięciu lat. Nie zmienia to jednak faktu, że 7,5% ogółu mieszkańców (mniej więcej co trzynasty) korzysta z pomocy społecznej, co stanowi i tak wysoki wynik. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób w gminie Strzelin i w powiecie strzelińskim, korzystających z pomocy społecznej, prezentuje poniższa tabela:

Tabela 6. Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej

Stan na koniec roku	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat strzeliński	4 505	4 117	4 187	4 238	3 741	-
Strzelin	1 970	1 790	1 787	1 849	1 657	-

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (dane na dzień 31 grudnia).

Zdecydowanie najwięcej osób korzysta ze świadczeń rodzinnych – 1404 osób na koniec roku 2015. Z zasiłków celowych korzystało pod koniec 2015 roku 529 osób, z okresowych – 434. Zasiłki stałe pobiera nieporównywalnie mniejsza grupa osób, na koniec 2015 roku 135. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela:

Tabela 7. Osoby korzystające z pomocy społecznej w latach 2010 – 2015

Rok	Zasiłki stałe	Zasiłki celowe	Zasiłki okresowe	Dożywianie	Świadczenia rodzinne	Dodatki mieszkaniowe	Usługi opiekuńcze
2010	169	762	467	1032	1885	440	88
2011	180	657	418	620	1808	420	85
2012	169	627	467	737	1726	426	91
2013	157	687	572	756	1592	403	80
2014	148	627	512	492	1475	398	72
2015	135	529	434	445	1404	663	80

Źródło danych: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelinie (dane na dzień 31 grudnia).

Mimo trendu spadkowego w ogólnych statystykach dotyczących pobierania świadczeń socjalnych, na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych pozostaje na dość wysokim poziomie. Sama liczba rodzin się zmniejszyła: z 759 w 2010 roku do 534 w roku 2014. Podobnie prezentuje się liczba dzieci, na które rodzice otrzymują świadczenie rodzinne: w roku 2010 było ich 1393, a w roku 2014 – 1004. Jednak patrząc na proporcje, podkreślić należy, że w gminie Strzelin co czwarte dziecko w 2014 roku otrzymywało zasiłek rodzinny, co stanowi 24%. W roku 2010 takich dzieci było 32%.

Tabela 8. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Strzelin

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	759	708	618	585	534	-
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	1 393	1 256	1 131	1 085	1 004	-
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie	32,0%	29,2%	26,6%	26,1%	24,0%	-

dzieci w tym wieku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (dane na dzień 31 grudnia).

Najczęstsze, główne powody przyznawania pomocy społecznej to od lat bezrobocie (459 osób na dzień 31 grudnia 2015 r.) i niepełnosprawność (238 osób na dzień 31 grudnia 2015 r.). Warto pamiętać, że są to stosunkowo najlepiej udokumentowane powody przyznawania pomocy i wiele poniżej przytoczonych powodów w tabeli to zjawiska współwystępujące. Kolejnymi powodami były: funkcjonowanie w rodzinach niepełnych (68 osób) oraz długotrwała choroba (59 osób). Szczegółowo rozkłady osób korzystających z pomocy społecznej z określonych powodów prezentuje poniższa tabela:

Tabela 9. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2010 - 2015

Lp.	Powód przyznania pomocy	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Sieroctwo	0	1	0	0	0	0
2.	Bezdomność	2	7	11	12	8	8
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	20	16	13	15	30	16
4.	Wielodzietność	18	15	13	14	17	13
5.	Bezrobocie	524	483	490	578	486	459
6.	Niepełnosprawność	252	247	280	265	240	238
7.	Długotrwała choroba	128	109	103	81	62	59
8.	Rodziny niepełne	54	49	38	46	61	68
9.	Alkoholizm	1	0	0	1	1	3
10.	Narkomania	0	0	0	0	0	2
11.	Zdarzenia losowe	0	2	0	2	4	1
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.	7	10	0	6	5	9

Źródło danych: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelinie (dane na dzień 31 grudnia).

Jednymi z nielicznych wskaźników w obszarze socjalnym, które z roku na rok są coraz wyższe, to liczba osób, które korzystają ze świadczeń opiekuńczych i pielęgnacyjnych. To oczywisty skutek przemian w strukturze demograficznej, wydłużania życia i zwiększania się liczby najstarszych mieszkańców. Liczba osób korzystających ze świadczenia opiekuńczego na koniec 2015 wyniosła 80 osób. Liczba świadczeń pielęgnacyjnych (dane GOPS w Strzelinie) wynosiła w ostatnich latach (osoby niepełnosprawne dzieci, starsi):

- 2009: 61 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 2010: 89 świadczeń pielęgnacyjnych (w tym są dorośli),
- 2011: 106 świadczeń pielęgnacyjnych (w tym są dorośli),
- 2012: 139 świadczeń pielęgnacyjnych (w tym są dorośli),
- 2013: 124 świadczeń pielęgnacyjnych (w tym są dorośli),
- 2014: 157 świadczeń pielęgnacyjnych (89 świadczeń pielęgnacyjnych , 55 zasiłków dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy 13).

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego poszukiwano takich miejsc w gminie, w których liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej jest wyższa niż średnia w gminie. W mieście jednostką analizy były ulice, na obszarze wiejskim – miejscowości; analogicznie jak w przypadku analiz dotyczących bezrobocia. Obliczano stosunek liczby rodzin

objętych pomocą społeczną do liczby mieszkańców danej ulicy lub albo miejscowości, porównując ze średnią dla całej gminy. Średnia ta wynosi prawie 33 rodziny na 1000 mieszkańców, dokładnie: 32,92. Stąd dane w poniższej tabeli prezentują tylko te miejsca, w których wynik przekracza wartość średniej, co oznacza wartość powyżej 33 rodzin korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, a dodatkowo zaprezentowane wartości pokazują krotności. Dla przykładu wskaźnik ubóstwa dla ulicy Dzierżoniowskiej wynosi 2,00 i oznacza to, że na tej ulicy korzysta z pomocy społecznej dwukrotnie więcej rodzin w stosunku do liczby mieszkańców tej ulicy niż przeciętnie w gminie.

Tabela 10. Miejsca w gminie (ulice Strzelina i miejscowości) o najwyższym wskaźniku korzystania z pomocy społecznej wśród mieszkańców

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	WSKAŹNIK UBÓSTWA
ul. Fryderyka Chopina	7,29
ul. Stanisława Dubois	1,02
ul. Św. Floriana	1,20
ul. Jana Pawła II	1,45
ul. Marii Konopnickiej	4,12
ul. Mikołaja Kopernika	2,57
ul. Tadeusza Kościuszki	2,14
ul. Królowej Jadwigi	4,80
ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego	1,31
ul. Adama Mickiewicza	1,30
ul. Piłsudskiego	1,03
ul. Władysława Reymonta	7,24
ul. St. Staszica	1,22
ul. Bolka I Świdnickiego	1,54
ul. Stefana Żeromskiego	23,24
ul. Dzierżoniowska	2,00
ul. Gliniana	2,66
ul. Górnicza	1,63
ul. Kamienna	1,64
ul. Kościelna	1,01
ul. Krucza	18,24
ul. Krzepicka	12,66
ul. Młynarska	2,12
ul. Oławska	1,19
Plac 1 Maja	1,02
Plac Pokoju	4,68
ul. Pocztowa	2,40
ul. Podwale	1,28
ul. Rybna	2,43
ul. Rycerska	4,50
ul. Skawińska	12,43
ul. Staromiejska	2,32
ul. Wodna	1,79

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	WSKAŹNIK UBÓSTWA
ul. Wolności	1,39
ul. Zamkowa	1,54
ul. Ząbkowicka	1,16
ul. Zielna	1,84
Chociwel	2,59
Karszówek	1,04
Kazanów	1,33
Mikoszów	1,30
Muchowiec	1,76
Nieszkowice	1,23
Nowolesie	1,27
Pęcz	1,02
Piotrowice	2,07
Skoroszwice	1,77
Ulica	2,25
Warkocz	1,11

Źródło danych: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelinie, opracowanie własne (dane na dzień 31 grudnia 2015).

Wśród miejscowości obszaru wiejskiego najwięcej rodzin korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w: Chociwlu, Karszówku, Kazanowie, Mikoszowie, Muchowcu, Nieszkowicach, Nowolesiu, Pęczu, Piotrowicach, Skoroszwicach, Ulicy i Warkoczu. Generalnie są to miejscowości rozproszone po gminie. Na obszarze miejskim można zaobserwować koncentrację ulic o wysokim wskaźniku ubóstwa w rynku i wokół niego. Odnotowano również kilka ulic na obrzeżach takich jak np. ul. Żeromskiego (wynik rekordowo wysoki: 23,24 – dwudziestotrzykrotnie więcej na tej ulicy jest rodzin korzystających z pomocy społecznej niż przeciętnie w gminie), ul. Krzepicka czy ul. Skawińska, na których wskaźniki są kilkunastokrotnie wyższe niż średnia dla gminy, i gdzie mamy do czynienia z niewielką liczbą mieszkańców ulicy i sporą grupą rodzin korzystających z pomocy społecznej. W samym centrum miasta do takich ulic zaliczyć można ulicę Kruczą, również z bardzo wysokim wskaźnikiem ubóstwa. Również z rozbiciem na ulice i miejscowości analizowano liczbę osób objętych wsparciem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W mieście najwięcej takich osób zamieszkuje ulice: Gen. Stefana Grota Roweckiego, Jana Pawła II, Marii Konopnickiej, St. Staszica, Dzierżoniowską, Pocztową, Rynek, Staromiejską, Wolności i Ząbkowicką. Wśród miejscowości obszaru wiejskiego, w których największa liczba mieszkańców objęta jest wsparciem Komisji znajdują się: Chociwel, Gęsiniec, Kuropatnik, Nieszkowice, Pęcz i Pławna. Dla wszystkich tych miejsc liczba osób objęta pomocą Komisji mieściła się w przedziale pomiędzy jedenastoma a dwudziestoma osobami.

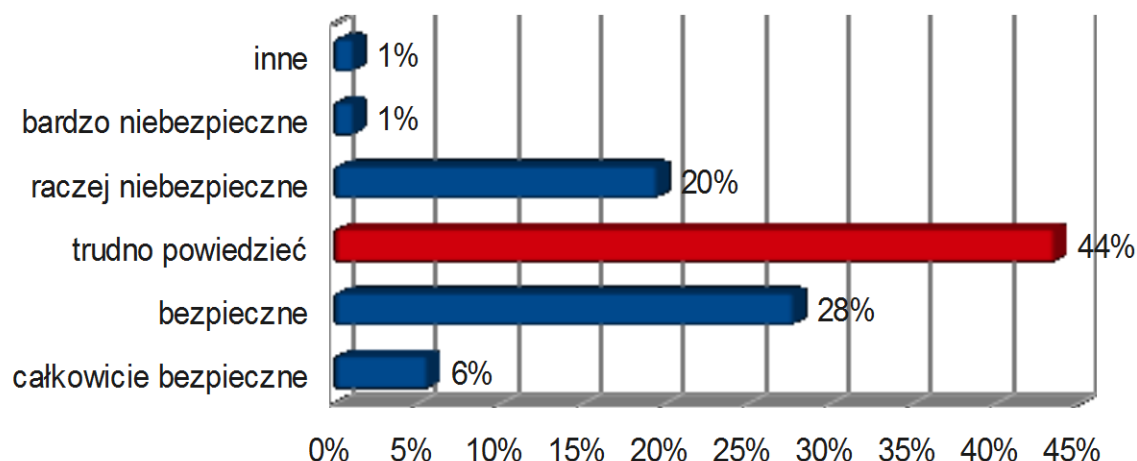
3.4 BEZPIECZEŃSTWO

Bezpieczeństwo na terenie gminy Strzelin zapewniają: Policja, Straż Pożarna i Straż Miejska. Komenda Powiatowa Policji w Strzelinie zlokalizowana jest przy ulicy Wolności 15, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej znajduje się przy ul. Marii Konopnickiej 3. Siedziba Straży Miejskiej mieści się przy ulicy Ząbkowickiej 11. Działalność z zakresu bezpieczeństwa wspierana jest ponadto przez Ochotnicze Straże Pożarne zlokalizowane na terenie gminy w poszczególnych wsiach. Struktura i zakres zadań powyższych instytucji dbających o bezpieczeństwo mieszkańców gminy zostały szczegółowo zaprezentowane i opisane w Strategii Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016 – 2022, dlatego te informacje nie będą tu powielane. Natomiast przytoczone zostaną pozyskane dane z Policji i Straży Miejskiej o wykroczeniach, przestępstwach oraz miejscach ocenianych jako niebezpieczne.

Warto również przedstawić, jak zagadnienie dotyczące poczucia bezpieczeństwa wygląda z perspektywy mieszkańców. Kwestia ta została ujęta w kwestionariuszu ankiety skierowanej do mieszkańców. Wyniki tego badania przytaczano już w kontekście analizy sytuacji na rynku pracy. Badanie zostało przeprowadzone w celu zdiagnozowania problemów społecznych mieszkańców, a jego wyniki zostały wykorzystane przy opracowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz miały służyć opracowaniu lokalnego programu rewitalizacji. Wolontariusze gminni przeprowadzili ankietyzację od sierpnia do listopada 2014 roku na reprezentatywnej próbie dorosłych mieszkańców gminy Strzelin, N=266. Badanych pytano między innymi o to, czy w ich opinii spacerowanie w najbliższej okolicy w godzinach wieczornych jest bezpieczne. Uzyskane odpowiedzi na to pytanie wskazują, że poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jest dość wysokie: 34% respondentów uważa swoją okolicę za bezpieczną lub bardzo bezpieczną, 20 % uważa, że w ich okolicy jest raczej niebezpiecznie. Ciekawa jest natomiast kwestia wysokiego odsetka wskazań – 44% – odpowiedzi: *trudno powiedzieć*. Uwagi zgłaszane ankietantom podczas badań wskazywały na to, że respondenci nie mają żadnej opinii na temat tego, czy ich okolica jest bezpieczna, ponieważ nie wychodzą w godzinach wieczornych z domu, co raczej jest spowodowane brakiem potrzeby wieczornych wyjść, niż poczuciem, że okolica, w której mieszkają, jest niebezpieczna. Można przypuszczać, że informacje o bezpieczeństwie okolicy funkcjonują bez względu na doświadczenie. Często osoby, które nie przebywają w godzinach wieczornych poza domem i tak uznają swoją okolicę za niebezpieczną. W tym przypadku mieszkańcy uznali zwyczajnie, że tego nie wiedzą. Można zatem uznać, że poczucie mieszkańców gminy jest na dość wysokim poziomie, co ilustrują odpowiedzi na kolejne pytania z ankiety. Dane te prezentuje poniższy wykres:

Wykres nr 1. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Strzelin

Czy spacerowanie w godzinach wieczornych jest bezpieczne w miejscowości badanych?

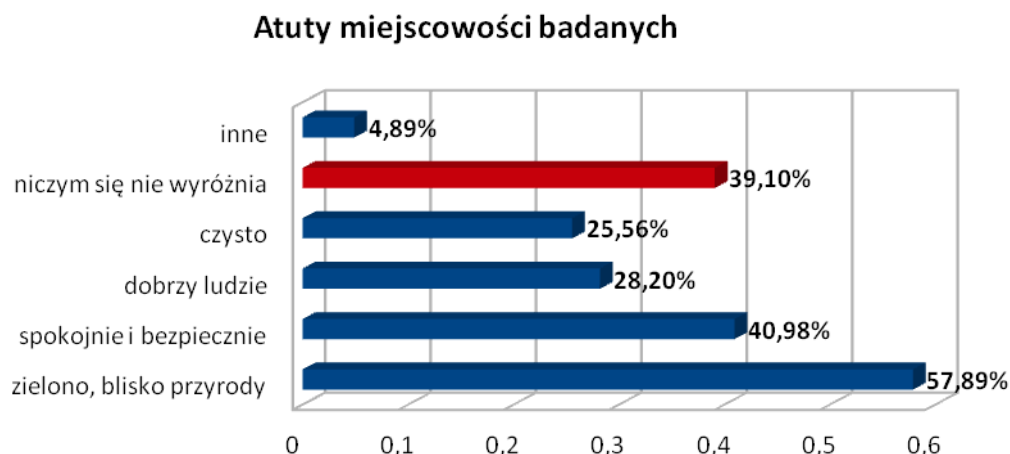

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, „Miasto i gmina Strzelin w ocenie mieszkańców. Raport z badań”, A. Bulicz, Strzelin 2015, (N=266).

Kolejnym pytaniem, w którym poruszono kwestie bezpieczeństwa było pytanie o atuty gminy oraz poszczególnych jej miejscowości. Rozkład odpowiedzi bardzo wyraźnie pokazuje, że badani czują się bezpiecznie. Ponad 40% respondentów uznało za atut to, że w ich gminie żyje się spokojnie i bezpiecznie. Generalnie wśród zalet najczęściej wskazywano bliskość przyrody; odpowiedź tę wybrała ponad połowa respondentów (154). Ponad 41% osób (109 badanych), o czym wspomniano, doceniło spokój i bezpieczeństwo. Prawie 30% badanych (75 osób) wybrało odpowiedzi „dobrzy ludzie”, a co czwarty badany (68 osób) za atut gminy uznał to, że jest w niej „czysto”. Trudność sprawiło natomiast respondentom wskazanie innych walorów poza przewidzianymi w kwestionariuszu. W kategorii „inne” pojawiły się następujące przykłady: *blisko do pracy, szkoła, kościół, sklep w miejscu zamieszkania, blisko Wrocławia*. Na uwagę zwraca również duża liczba wskazań (104 badanych), że miejscowość niczym się nie wyróżnia, co stanowi wyzwanie nie tylko w kontekście planowania strategicznego rozwoju gminy, budowy jej marki, ale również realizowania procesów rewitalizacyjnych. Szczególnie istotne jest to, by przy ożywianiu centralnej części miasta (Rynku) oraz rewitalizacji wsi Mikoszków wzmacniać poczucie tożsamości mieszkańców, ich więź z miejscem. Bogactwa naturalne gminy, takie jak granit, z jednej strony, z drugiej zaś rehabilitacja i szeroki katalog wsparcia, profesjonalne zaplecze i kadra działająca na rzecz osób niepełnosprawnych to mocne karty w rozbudzaniu

tożsamości mieszkańców i realizowaniu procesu rewitalizacji. Rozkład odpowiedzi na pytanie o walory gminy przedstawia poniższy wykres:

Wykres nr 2. Atuty gminy Strzelin w ocenie badanych

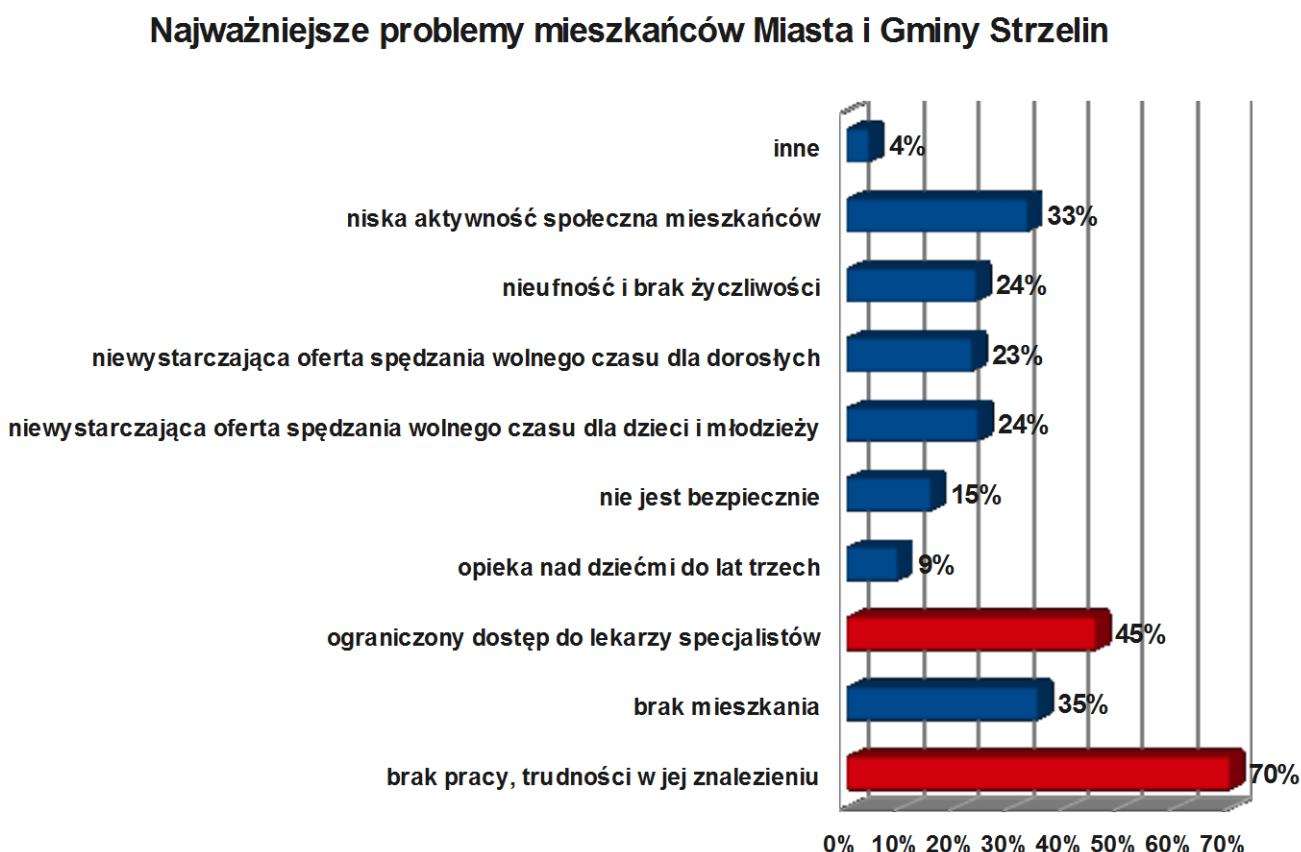

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

W ankiecie poproszono również badanych o wskazanie najistotniejszych problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin. Jedynie 15 % zaznaczyło, że w gminie nie jest bezpiecznie, plasując tym samym tę odpowiedź na przedostatnim miejscu w kafeterii. Najczęściej respondenci wskazywali, o czym już była mowa i co oczywiście również jest nieodłącznym elementem poczucia bezpieczeństwa i zapewnienia egzystencji: trudności w znalezieniu pracy (70%), utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów (45%), problemy mieszkaniowe (35%). Niezwykle zaskakujące było to, że na czwartym miejscu wskazano niską aktywność społeczną mieszkańców.

Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres:

Wykres nr 3. Najważniejsze problemy mieszkańców gminy Strzelin w ocenie badanych

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

Zarówno wyniki ankiet, jak i informacje zebrane podczas warsztatów z Zespołem ds. Rewitalizacji oraz rozmowy przeprowadzone z pracownikami Policji i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pokazały, że gmina Strzelin jest miejscem bezpiecznym. Na tym terenie nie ma zwiększonej przestępczości, co widać po statystykach, które od kilku lat utrzymują się na podobnym poziomie. Do najczęściej popełnianych wykroczeń należą drobne kradzieże sklepowe oraz zakłócanie porządku, głównie przez głośnie zachowanie, zakłócanie ciszy nocnej i spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych. Zestawienie policyjnych statystyk z ostatnich kilku lat przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11. Liczba przestępstw i zdarzeń drogowych w gminie Strzelin

Rodzaje zdarzeń	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
-----------------	------	------	------	------	------	------	------

Rodzaje zdarzeń	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba rozbojów, włamań, kradzieży, uszkodzeń mienia, bójek i pobicie oraz uszkodzeń ciała	122	94	203	230	207	187	267
Liczba zdarzeń drogowych	513	509	286	286	346	309	286
Liczba wypadków drogowych	34	22	20	19	21	21	20
Liczba rannych w zdarzeniach drogowych	43	44	30	40	29	22	36
Liczba zabitych w zdarzeniach drogowych	2	1	3	1	0	3	2

Źródło danych: dane Komendy Powiatowej Policji w Strzelinie (dane na dzień 31 grudnia).

Liczba przestępstw i wykroczeń w 2015 roku była wyższa niż w latach poprzednich, szczególnie w porównaniu z rokiem 2014. Natomiast spadła liczba zdarzeń drogowych. Liczba wypadków drogowych od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie – około 20 rocznie, natomiast w ostatnim roku wzrosła liczba rannych w wypadku z 20 osób w 2014 do 36 osób w 2015 roku. W 2015 roku w wypadkach drogowych zginęły dwie osoby, w 2014 roku trzy, natomiast w roku 2013 nie było ofiar śmiertelnych.

Na potrzeby wyznaczania obszarów zdegradowanych społecznie w gminie Strzelin otrzymano od Straży Miejskiej dane o popełnionych wykroczeniach w 2015 roku z rozbiorem na ulice w mieście i poszczególne miejscowości. Uzyskano również informacje o miejscach potencjalnie uznawanych za niebezpieczne. Zaliczono do nich następujące ulice: Rynek, Targowa, Maczka, Okulickiego, Kościuszki i Grota Roweckiego. Co ciekawe, nie wskazano tu żadnej miejscowości z obszaru gminy. Po rozmowie z funkcjonariuszem Policji uzyskano informacje, że wymienione miejsca są faktycznie miejscami najczęstszych interwencji z powodu, jak wspomniano powyżej, zakłócania porządku publicznego. Jest to najczęstszym powodem interwencji służb porządkowych w gminie, poza zdarzeniami drogowymi. W tabeli poniżej zaprezentowano informacje od Straży Miejskiej o popełnionych wykroczeniach:

Tabela 12. Liczba wykroczeń w gminie Strzelin z podziałem na ulice w mieście i miejscowości gminy

ULICA/ MIEJSCOWOŚĆ	Liczba wykroczeń ogółem
ul. Grahama Bella	3
ul. Gen. Stefana Grota Roweckiego	3
ul. Św. Jana i plac Św. Jana	14
ul. Jana Pawła II	3
ul. Tadeusza Kościuszki	10
ul. Adama Mickiewicza	5
ul. Stefana Okrzei	6
ul. Gen. Leopolda Okulickiego	15
ul. Piłsudskiego	8
ul. Mikołaja Reja	2
ul. Henryka Sienkiewicza	5
ul. St. Staszica	5
ul. Bolka I Świdnickiego	33
ul. A Zawadzkiego	2

ULICA/ MIEJSCOWOŚĆ	Liczba wykroczeń ogółem
ul. Brzegowa	2
ul. Dzierżoniowska	14
ul. Gliniana	3
ul. Kamienna	12
ul. Kolejowa	5
ul. Oławska	7
Plac 1 Maja	2
ul. Podwale	2
ul. Rybna	16
ul. Rynek	31
ul. Staromiejska	2
ul. Wojska Polskiego	43
ul. Wolności	12
ul. Wrocławska	2
ul. Ząbkowicka	9
ul. Targowa	7
Chociwel	2
Gębice	6
Gęsiniec	3
Gościęcice	2
Szczodrowice	2

Źródło danych: dane Straży Miejskiej w Strzelinie (dane na dzień 31 grudnia 2015)

W tabeli zawarto jedynie te ulice i miejscowości, gdzie doszło do więcej niż jednego wykroczenia, w którym interweniowała Straż Miejska. Widać wyraźnie dysproporcje w liczbie zdarzeń: pomiędzy najdłuższymi i najbardziej uczęszczanymi ulicami w mieście oraz tymi, które są krótsze i na uboczu; oraz dysproporcje pomiędzy miastem a wsią, gdzie liczba zdarzeń jest zdecydowanie mniejsza.

Ciekawe jest to, że większość ulic z powyższej tabeli znalazła się na obszarze zdegradowanym społecznie. Inaczej ma się rzecz z obszarem wiejskim. Tu jedynie Chociwel ze wszystkich wymienionych miejscowości został włączony w obszar degradacji społecznej.

Wskaźnikiem dostępnym, mówiącym o zgłoszonej lub wykrytej przemoc w rodzinie jest liczba założonych tzw. „niebieskich kart”. W gminie Strzelin liczba takich kart, analizując ich rozkład na poszczególne ulice i miejscowości, nie jest duża. W mieście, w roku 2015 założono ich 48, na terenach wiejskich gminy: 29. Rozkład „Niebieskich kart” dla gminy Strzelin na rok 2015 prezentuje poniższa tabela:

Tabela 13. Liczba niebieskich kart w gminie Strzelin z podziałem na ulice w mieście i miejscowości w gminie

ULICA/ MIEJSCOWOŚĆ	Liczba „Niebieskich kart”
ul. Fryderyka Chopina	2
ul. Św. Floriana	1
ul. Gen. Stefana Grota Roweckiego	4

ULICA/ MIESJCOWOŚĆ	Liczba „Niebieskich kart”
ul. Św. Jana i plac Św. Jana	3
ul. Jana Pawła II	1
ul. Marii Konopnickiej	2
ul. Tadeusza Kościuszki	1
ul. Księdza Władysława Michałkiewicza	2
ul. Stefana Okrzei	1
ul. Piłsudskiego	1
ul. Władysława Reymonta	1
ul. Bolka i Świdnickiego	5
ul. Dzierżoniewska	2
ul. Gliniana	1
ul. Górnicza	1
ul. Kamienna	1
ul. Kościelna	3
ul. Młynarska	1
ul. Podwale	5
ul. Rybna	1
ul. Rynek	1
ul. Staromiejska	3
ul. Wodna	1
ul. Wolności	1
ul. Ząbkowicka	1
ul. Zielna	1
ul. Żwirki i Wigury	1
Biały Kościół	1
Bierzyn	1
Brożec	1
Dębniaki	2
Gębocz	1
Gęsiniec	2
Głęboka	1
Gościęcice	2
Górzec	1
Karszów	1
Kazanów	1
Kuopatnik	2
Mikoszów	2
Nieszkowice	1
Nowolesie	1
Pławna	3
Skoroszewice	4
Szczawin	1
Ulica	1

Źródło danych: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelinie (*dane na dzień 31 grudnia 2015*).

W lutym 2016 roku przeprowadzono w gminie Strzelin konsultacje społeczne w sprawie założeń „Krajowej mapy zagrożeń bezpieczeństwa w Polsce”. Obecni na spotkaniu mieszkańcy zgłosili następujące problemy:

- 1) Otwarte pojazdy, w których są kluczyki i dokumenty.
- 2) Problem oświetlenia miejsc najbardziej zagrożonych.
- 3) Przekraczanie prędkości oraz niestosowanie się przez kierowców do obowiązujących przepisów ruchu drogowego.
- 4) Drobne kradzieże, uciążliwe dla mieszkańców.

W podsumowaniu konsultacji społecznych czytamy, że zebrana społeczność na terenie gminy Strzelin czuje się bezpiecznie. Policja ma bardzo dobre rozpoznanie miejsc zagrożonych przestępstwami i wykroczeniami, co wzmacnia poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Widać wyraźnie, przyglądając się danym jakościowym, że poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy jest wysokie, co znajduje odzwierciedlenie w zebranych statystykach.

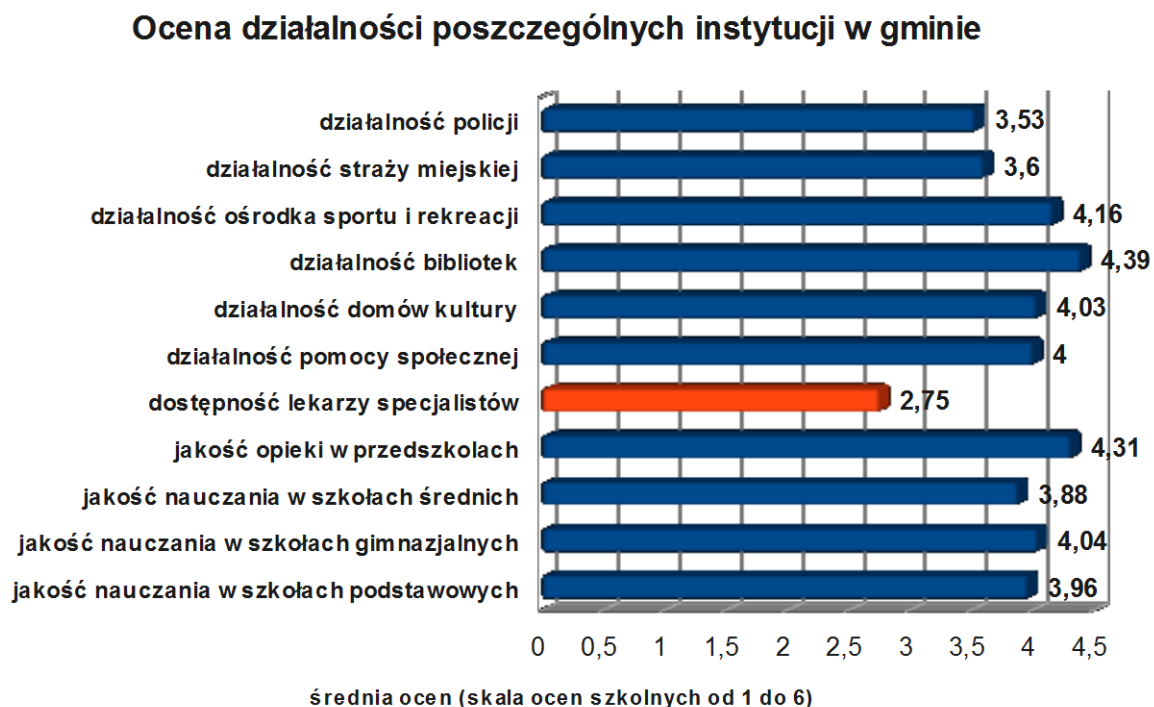
3.5. EDUKACJA

W przytaczanych już badaniach ankietowych poproszono mieszkańców o ocenę wybranych instytucji gminnych, w tym gminnych przedszkoli i szkół. Wykres nr 4 prezentuje średnie ocen (w skali od 1 do 6), jakie wystawiono poszczególnym instytucjom. Powyżej szkolnej czwórki oceniono:

1. działalność bibliotek (4,39),
2. działalność ośrodka sportu i rekreacji (4,16),
3. działalność domów kultury (4,03),
4. działalność instytucji pomocy społecznej (4,0),
5. jakość opieki w przedszkolach (4,31),
6. jakość nauczania w szkołach gimnazjalnych (4,04)

Najniższą notę respondenci wystawili natomiast za dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej (2,75). Jakość nauczania w szkołach podstawowych oceniono na dobry z minusem (3,96), nieco niższą notę wystawiono szkołom średnim (3,88).

Wykres nr 4. Instytucje gminne w ocenie badanych

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

W wyrażanych przez mieszkańców opiniach placówki oświatowe są oceniane pozytywnie. Strzelińskie szkoły są również dość aktywne w przedsięwzięciach społecznych. Społeczności szkolne mają możliwość uczestniczenia w różnych projektach dodatkowych, np. jedna ze szkół w 2014 i 2015 roku uczestniczyła w projekcie realizowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej „Szkoła Współpracy”. Projekt wzmacniał kompetencje społeczne i obywatelskie, angażował do współpracy uczniów, rodziców i nauczycieli.

Jedynym elementem, niepokojącym osoby reprezentujące środowisko oświatowe, który wybrzmiał podczas rozmów z przedstawicielami placówek edukacyjnych, to gorsze wyniki egzaminów w ostatnich latach, szczególnie egzaminu maturalnego w 2015 roku.

Na przestrzeni ostatnich lat zmieniała się liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną. Według danych GUS odsetek dzieci w wieku od 3 do 5 lat, chodzących do przedszkola wynosił w 2014 roku niemalże 97%. To ogromna zmiana w porównaniu z rokiem 2003, w którym niespełna 30% dzieci było objętych wychowaniem przedszkolnym. Wskaźnik ten dla gminy jest również nieco wyższy niż dla powiatu strzelińskiego, w którym jeszcze w 2013 roku nieco ponad 25% dzieci do piątego roku życia nie korzystało z edukacji przedszkolnej. Szczegóły prezentuje poniższa tabela:

Tabela 14. Odsetek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym

Odsetek dzieci (%)	Lata											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat strzeliński	19,8	25,1	27,7	29,7	29,3	47,0	55,8	57,7	65,8	66,2	73,7	86,1
Strzelin	29,3	40,1	43,6	44,0	36,2	55,3	62,3	63,2	71,5	69,5	78,1	96,9

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

Wzrost odsetka dzieci objętych edukacją przedszkolną to wynik, z jednej strony, zmiany postaw wśród rodziców/opiekunów. Zdecydowanie większa jest dzisiaj świadomość rodziców, którym zależy na edukacji własnych dzieci już od najmłodszych lat. Z drugiej strony liczba dzieci w gminie się zmniejsza. Trend ten widoczny jest zarówno na poziomie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych. W przeciągu ostatnich dziesięciu lat liczba uczących się w strzelińskich szkołach podstawowych zmalała o 337 osób. To znacząca liczba, szczególnie kiedy liczba wszystkich uczniów w roku 2014 wyniosła 1252 osoby.

Tabela 15. Uczniowie szkół podstawowych w gminie Strzelin

Liczba uczniów	Lata											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Strzelin	1 589	1 493	1 445	1 377	1 292	1 280	1 211	1 204	1 190	1 165	1 203	1 252
Miasto	1 217	1 148	1 122	1 076	1 009	1 010	964	962	924	908	949	1 000
Obszar wiejski	372	345	323	301	283	270	247	242	266	257	254	252

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

Zmniejszenie liczby uczniów jest jeszcze bardziej widoczne na poziomie gimnazjów. Tutaj spadek jest podobny, dokładnie o 300 osób w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Jednak liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych jest niższa o ponad pół tysiąca osób w porównaniu ze szkolnictwem podstawowym. Szczegóły ilustruje poniższa tabela:

Tabela 16. Uczniowie szkół gimnazjalnych w gminie Strzelin

Liczba uczniów gimnazjów	Lata											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Strzelin	1 012	995	942	903	873	861	839	802	803	773	732	712
Miasto	982	927	843	803	790	780	763	727	715	688	656	632
Obszar wiejski	30	68	99	100	83	81	76	75	88	85	76	80

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

Na potrzeby analizy zjawisk kryzysowych w sferze społecznej zbadano również poziom wyników egzaminu: szóstoklasisty i gimnazjalnego z rozbiciem na ulice w mieście i miejscowości na terenie wiejskim. Wskaźnikami obrazującymi poziom edukacji był:

1) średni wynik egzaminu gimnazjalnego – liczony jako suma punktów uzyskanych z jego poszczególnych obowiązkowych części (język polski, historia z wiedzą o społeczeństwie, matematyka, język obcy na poziomie podstawowym, wiedza przyrodnicza) – uzyskany przez mieszkańców ulicy lub miejscowości przystępujących do egzaminu w roku 2015;

2) średni wynik egzaminu szóstoklasisty – liczony jako suma punktów uzyskanych z jego poszczególnych części (język polski, matematyka, język obcy) – uzyskany przez mieszkańców ulicy lub miejscowości przystępujących do egzaminu w roku 2015. Wskaźniki te odniesiono do średniego wyniku egzaminu gimnazjalnego dla gminy (219,61) i średniego wyniku egzaminu szóstoklasisty (200,72) poprzez podzielenie średniej dla gminy przez średnią dla jednostki analizy. Następnie wartości te uśredniono, co oznacza przypisanie tej samej wagi wynikom obu egzaminów.

Uzyskany w ten sposób wskaźnik poziomu edukacji należy interpretować analogicznie do wcześniej omówionych wskaźników. Wartość większa niż 1 oznacza, że uczniowie z danego obszaru uzyskali wyniki egzaminów (średnio z obu) poniżej średniej w gminie, wartość 1, że wynik na ulicy lub w miejscowości był (średnio z obu egzaminów) dokładnie taki jak w gminie, wartość poniżej 1 natomiast – że wyniki egzaminów w jednostce analizy były (ponownie średnio z obu) lepsze od przeciętnych w gminie. Prościej: im gorsze wyniki egzaminów (niższy poziom edukacji), tym wyższa wartość wskaźnika obrazującego „edukacyjną” składową degradacji społecznej. Jeżeli w 2015 roku żaden mieszkaniec ulicy lub miejscowości nie przystępował do danego egzaminu, to ulicy lub miejscowości przypisano wartość „neutralną” 1.

Szczegółowo dane dotyczące miejsc w gminie, gdzie wyniki egzaminu okazały się gorsze niż średnia dla gminy prezentuje poniższa tabela. Na uwagę zasługuje jedynie fakt, że dane te znajdują się na zbliżonym poziomie. Poza wymienionym kryterium – wynik gorszy

niż średnio w gminie – nie można wskazać miejsc, gdzie uzyskane oceny rażąco odbiegały od średniej.

Tabela 17. Najniższe wyniki egzaminu szóstoklasisty oraz gimnazjalnego na tle wyników średnich dla gminy Strzelin

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	WSKAŹNIK POZIOMU ZDAWALNOŚCI EGZAMINÓW
ul. Michała Bałuckiego	1,04
ul. Fryderyka Chopina	1,17
ul. Stanisława Dubois	1,01
ul. Św. Floriana	1,30
ul. Gen. Stefana Grot-Roweckiego	1,18
ul. Św. Jana i plac Św. Jana *	1,03
ul. Jana Pawła II	1,12
ul. Jana Kochanowskiego	1,05
ul. Marii Konopnickiej	1,76
ul. Tadeusza Kościuszki	1,24
ul. Stanisława Moniuszki	1,30
ul. Piłsudskiego	1,27
ul. Henryka Sienkiewicza	1,12
ul. Bolka i Świdnickiego	1,38
ul. A. Zawadzkiego	1,27
ul. Dzierżonowska	1,17
ul. Kamienna	1,05
ul. Podwale	1,17
ul. Staromiejska	1,09
ul. Żąbkowicka	1,02
Biedrzychów	1,18
Brożec	1,32
Chociwel	1,13
Częstycze	1,03
Dankowice	1,20
Gościęcice	1,06
Górzec	1,16
Kazanów	1,27
Krzepice	1,16
Ludów Polski	1,28
Mikoszów	1,22
Muchowiec	1,05
Nieszkowice	1,05
Nowolesie	1,04
Piotrowice	1,20
Pławna	1,11
Strzegów	1,02
Szczawin	1,02
Szczodrowice	1,01
Trześnia	1,11
Żeleźnik	1,26

Źródło danych: dane pozyskane ze szkół podstawowych i gimnazjalnych gminy Strzelin, opracowanie własne (dane na dzień 31 grudnia 2015).

3.6. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA

Najbardziej popularną miarą aktywności społecznej i obywatelskiej są: liczba aktywnych organizacji pozarządowych, liczba inicjatyw lokalnych, jeśli taki mechanizm jest praktykowany w gminie, liczba faktycznie działających ciał konsultacyjno-doradczych jak np. Rada Seniorów, Młodzieżowa Rada Gminy czy Rada Pożytku Publicznego oraz frekwencja w wyborach samorządowych czy parlamentarnych. W gminach o charakterze miejsko-wiejskim analizie warto również poddać budżet obywatelski, jeśli takowy funkcjonuje, i dodatkowo na terenie wiejskim, mechanizm funduszy sołeckich. O aktywności społecznej świadczą również tworzone lokalnie partnerstwa m.in. międzysektorowe (lokalne grupy działania), sieci stowarzyszeń, działające na rzecz mieszkańców społeczności lub danego obszaru. Obiektywne mierniki nie są doskonałe, wnikliwe analizy poziomu aktywności społecznej, jakości tego, co nazywamy kapitałem społecznym w danej gminie wymaga pogłębionych analiz jakościowych. Na potrzeby diagnozy tego obszaru wykorzystano zarówno obiektywne wskaźniki: liczba organizacji pozarządowych w gminie Strzelin, frekwencję w ostatnich wyborach samorządowych z rozbiciem na ulice i miejscowości, liczba wniosków złożonych do budżetu obywatelskiego, jak i dane w postaci: wyników przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców oraz doświadczenia z dwuletniej współpracy z organizacjami pozarządowymi, liderami społecznymi oraz przedstawicielami instytucji gminnych zajmujących się szeroko rozumianą sferą spraw społecznych.

W pierwszej kolejności zajmiemy się aktywnością w sektorze organizacji pozarządowych. Według danych Krajowego Rejestru Sądowego na terenie gminy zarejestrowano 74 organizacje społeczne, w tym związki zawodowe. Baza organizacji pozarządowych na stronie: www.bazy.ngo.pl (na dzień 1 lipca 2016 roku) zawiera spis 68 organizacji społecznych wraz z informacjami, ile z nich posiada status organizacji pożytku publicznego – zaledwie 9 podmiotów. Portal www.mojapolis.pl (na dzień 1 lipca 2016 roku) prezentuje dane o liczbie stowarzyszeń i fundacji na 10 tysięcy mieszkańców (bez Ochotniczych Straży Pożarnych). Wedle tego źródła w 2010 roku na terenie gminy Strzelin było 25 stowarzyszeń i fundacji na 10 tys. mieszkańców, w 2014 roku 33,9. To porównywalny poziom zaangażowania społecznego z danymi dla powiatu strzelińskiego. Organizacji ze statusem pożytku publicznego w 2010 roku odnotowano 4 na 10 tys. mieszkańców gminy, w 2012 (to najnowsze dane z tego portalu) takich organizacji było zaledwie 4,5. Widać więc wyraźnie, że status ten nie jest popularny wśród lokalnych organizacji, a jest to o tyle istotne, że organizacje o takim statusie szczególnie intensywnie promują swoje działania w środowisku lokalnym, zachęcając osoby do przekazania 1% podatku na ich działalność, a dodatkowo wzmacniając wiedzę społeczności o trzecim sektorze i możliwościach społecznej aktywności. Poniżej w tabeli zaprezentowano dane dotyczące liczby organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców w gminie Strzelin, a także z podziałem na obszar miejski i wiejski. Tabela zawiera również dane o nowo rejestrowanych podmiotach. Liczby nie są imponujące. Z jednej strony można powiedzieć, że organizacji pozarządowych jest coraz więcej w gminie, obiektywnie więcej w mieście niż na obszarze wiejskim. Spada jednak liczba nowych podmiotów. Szczegółowe dane na temat prezentuje poniższa tabela:

Tabela 18. Organizacje pozarządowe w gminie Strzelin na 10 tys. mieszkańców

Obszar	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Strzelin	28	30	32	36	38	40
Miasto	34	36	36	41	46	49
Obszar wiejski	20	23	26	28	28	28

Obszar	Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Strzelin	4	3	1	4	3	2
Miasto	5	2	0	6	5	3
Obszar wiejski	2	3	3	2	0	1

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (stan na dzień 31 grudnia).

Faktycznie działających w gminie jest około 41 organizacji pozarządowych. Tak oceniają poziom ich aktywności lokalni społecznicy oraz pracownicy samorządowi i jest to zbieżne z danymi zawartymi w strategii rozwoju gminy. Ponad połowę z nich stanowią organizacje o charakterze sportowym. Inne aktywne to organizacje o profilu socjalnym, działające na rzecz osób nieuleczalnie chorych, niepełnosprawnych, wykluczonych czy uzależnionych, wśród nich można wymienić: Stowarzyszenie Świętego Celestyna, Stowarzyszenie Dobroczynności im. Matki Teresy z Kalkuty, Stowarzyszenie Hospicjum Domowego Nadzieja, Strzelińskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe Klub Abstynenta „Promienie”, Stowarzyszenie Gramy o Życie. Do prac w Zespole ds. Rewitalizacji swój udział również zgłosili przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych m.in. Stowarzyszenie Świętego Celestyna i Stowarzyszenie Reanimator. Działalność większości opiera się w znacznej mierze na wolontariacie. Na uwagę zasługują również organizacje inicjujące rozwój społeczno-kulturalny gminy, propagujące walory turystyczne. Często stowarzyszenia te działają na rzecz miejscowości np. Stowarzyszenie Kobiet w Kuropatniku, Związek Emerytów i Rencistów, Uniwersytet Trzeciego Wieku. Podczas rozmów z lokalnymi organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami urzędu, zajmującymi się współpracą z sektorem pozarządowym, wskazywano, że aktywność lokalnych organizacji pozarządowych utrzymuje się na zadowalającym poziomie. Ciągłe wzmocnienia wymaga potencjał organizacyjny i merytoryczny. Głównym źródłem finansowania lokalnych organizacji, poza nielicznymi wyjątkami, są pieniądze pozyskane na realizację zadań publicznych od gminy. Zdecydowanie gorzej jest z liczbą osób zaangażowanych w działania lokalnych organizacji pozarządowych. Jak pokazały wyniki badania ankietowego, aktywność społeczna pozostawia wiele do życzenia. Na wykresie nr 3 niniejszego dokumentu, w podrozdziale opisującym bezpieczeństwo w gminie Strzelin, zaprezentowano rozkłady odpowiedzi, wskazujące najważniejsze problemy mieszkańców w opinii badanych. Co trzeci ankietowany jako istotny

problem wskazał niską aktywność społeczną mieszkańców, co czwarty podkreślił brak wzajemnej życzliwości.

Na terenie gminy działają rady konsultacyjno-doradcze: Gminna Rada Seniorów, która została powołana w 2014 roku oraz Rada Działalności Pożytku Publicznego. Celem działania Gminnej Rady Seniorów jest integracja, wspieranie i reprezentowanie środowiska osób starszych, wspieranie różnorodnych form działalności kulturalnej i edukacyjnej, dążenie do odtwarzania i umacniania międzypokoleniowych więzi społecznych. Zadaniem Rady Pożytku Publicznego, która ma być głosem lokalnego trzeciego sektora, jest opiniowanie przedmiotowych projektów uchwał i zarządzeń, wzmacnianie procesów konsultacyjnych w sprawach ważnych dla środowiska pozarządowego oraz doradzanie władzom gminy w kreowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu lokalnej polityki współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Na terenie Miasta Strzelin organizuje się konsultacje społeczne w sprawie Strzelińskiego Budżetu Obywatelskiego. W ramach SBO mieszkańcy miasta decydują, na jakie projekty inwestycyjne lub remontowe z zakresu zadań własnych gminy przeznaczyć pieniądze. Projekty muszą być ogólnodostępne, a teren na którym mają być realizowane musi stanowić własność Gminy Strzelin. Strzeliński Budżet Obywatelski jest nastawiony przede wszystkim na aktywizację mieszkańców.

Kolejnym partycypacyjnym mechanizmem finansowym jest Fundusz Sołecki. W budżecie Gminy Strzelin na rok 2015 na przedsięwzięcia w jego ramach zaplanowano środki finansowe porównywalne z kwotą przeznaczoną na budżet obywatelski w wysokości 460.711,25 zł. Ten instrument pozwala każdemu sołectwu na dysponowanie własnymi środkami i przeznaczanie ich, zgodnie z wolą mieszkańców na najpotrzebniejsze inwestycje i wydatki. Kwoty tego funduszu nie są wysokie i mieszczą się w przedziale od 8 do 20 tysięcy złotych rocznie dla sołectwa. To wymaga jednak od społeczności wiejskiej namysłu nad priorytetami. Wśród wydatków znajdują się zarówno inwestycje twarde m.in.: oświetlenie, remont lub doposażenie świetlicy wiejskiej, budowa wiaty etc.; oraz finansowanie działań tzw. miękkich m.in.: imprez kulturalnych, uroczystości sołeckich, wydarzeń dla dzieci etc.

Aktywność obywatelską mierzono poprzez zebrane dane o frekwencji wyborczej w ostatnich wyborach do Rady Gminy. Przyjęto upraszczające założenie, że frekwencja w obwodzie wyborczym rozkłada się równomiernie, dzięki czemu możliwe było przyporządkowanie każdej ulicy i miejscowości frekwencji obwodu, w którego granicach znajdowała się dana jednostka analizy. Następnie porównano tę frekwencję ze średnią frekwencją w gminie, wynoszącą 48,28%. Tu ponownie, jak w przypadku powyższych tabel, zamieszczoną w tabeli wartość interpretować należy następująco: im niższa frekwencja (niższy poziom uczestnictwa w życiu społecznym), tym wyższa wartość składowej indeksu degradacji społecznej czyli wskaźnika aktywności obywatelskiej.

Tabela 19. Najniższa frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku do Rady Miejskiej Strzelina z rozbiem na ulice w mieście i miejscowości na obszarze wiejskim

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	WSKAŹNIK AKTYWNOŚCI OBYWTELSKIEJ
ul. Adama Asnyka	1,02
ul. Michała Bałuckiego	1,02
ul. Z. Berlinga	1,35
ul. W. Broniewskiego	1,35
ul. Fryderyka Chopina	1,05
ul. Bolesława Chrobrego	1,00
ul. Marii Dąbrowskiej	1,05
ul. Jana Długosza	1,05
ul. Stanisława Dubois	1,00
ul. Św. Floriana	1,35
ul. Galla Anonima	1,05
ul. K. Gałczyńskiego	1,35
ul. Gen. Stefana Grota Roweckiego	1,00
ul. Św. Jana i plac Św. Jana *	1,02
ul. Jana Pawła II	1,05
ul. Wincentego Kadłubka	1,05
ul. Jana Kilińskiego	1,20
ul. Jana Kochanowskiego	1,05
ul. Marii Konopnickiej	1,05
ul. Mikołaja Kopernika	1,35
ul. Krasieńskiego	1,35
ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego	1,02
ul. Królowej Jadwigi	1,20
ul. Bolesława Krzywoustego	1,00
ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego	1,20
ul. O. Langego	1,35
ul. Edwarda Lubowskiego	1,02
ul. Władysława Łokietka	1,00
ul. Władysława Łozińskiego	1,02
ul. Gen. Stanisława Maczka	1,00
ul. Jana Matejki	1,00
ul. Św. Michała Archanioła	1,02
ul. Adama Mickiewicza	1,20
ul. Stanisława Moniuszki	1,05
ul. Zofii Nałkowskiej	1,05
ul. Cypriana Kamila Norwida	1,02
ul. Gen. Leopolda Okulickiego	1,00
ul. Elizy Orzeszkowej	1,05
ul. Piłsudskiego	1,20
ul. Józef Poniatowskiego	1,00
ul. Bolesława Prusa	1,02
ul. Kazimierza Pułaskiego	1,35
ul. A. Rapackiego	1,35
ul. Mikołaja Reja	1,05
ul. Władysława Reymonta	1,05

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	WSKAŹNIK AKTYWNOŚCI OBYWTELSKIEJ
ul. Henryka Sienkiewicza	1,00
ul. Sikorskiego*	1,20
ul. Juliusza Słowackiego	1,00
ul. St. Staszica	1,02
ul. Wita Stwosza	1,05
ul. Bolka I Świdnickiego	1,20
ul. Wincentego Witosa	1,35
ul. Gabrieli Zapolskiej	1,05
ul. A Zawadzkiego	1,35
ul. Stefana Żeromskiego	1,05
ul. Borowska	1,20
ul. Borowska Zaulek	1,20
ul. Brzegowa	1,35
ul. Dzierżoniowska	1,20
ul. Gliniana	1,05
ul. Górzysta	1,35
ul. Grunwaldzka	1,00
ul. Kolejowa	1,20
ul. Kościelna	1,02
ul. Krótka	1,35
ul. Krucza	1,35
ul. Krzepicka	1,05
ul. Książąt Brzeskich	1,02
ul. Leśna	1,35
ul. Łąkowa	1,35
ul. Młynarska	1,35
ul. Ogrodowa	1,00
ul. Oławska	1,05
ul. Parkowa	1,35
ul. Piastowska*	1,20
Plac 1 Maja	1,20
ul. Pocztowa	1,05
ul. Podwale	1,05
ul. Polna	1,35
ul. Różana	1,35
ul. Rycerska	1,35
ul. Rynek	1,02
ul. Skawińska	1,00
ul. Słoneczna	1,35
ul. Sosnowa	1,35
ul. Staromiejska	1,35
ul. Westerplatte	1,00
ul. Weteranów	1,35
ul. Wiśniowa	1,00
ul. Wodna	1,35
ul. Wolności	1,20
ul. Wrocławska	1,20

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	WSKAŹNIK AKTYWNOŚCI OBYWTELSKIEJ
ul. Zamkowa	1,05
ul. Zielna	1,35
ul. Źródlana	1,35
ul. Źwirki i Wigury	1,00
ul. Kazimierza Wielkiego	1,00
ul. Wichrowa	1,35
ul. Nyska	1,35
ul. Mieszka I	1,00
ul. Targowa	1,20
Brożec	1,15
Chociwel	1,15
Częszyce	1,15
Górzec	1,03
Krzepice	1,15
Ludów Polski	1,03
Pławna	1,03
Trześnia	1,15
Ulica	1,15
Warkocz	1,03

Źródło danych: Państwowa Komisja Wyborcza, opracowanie własne.

3.7 GŁÓWNE PROBLEMY ZDIAGNOZOWANE W SFERZE SPOŁECZNEJ

Na podstawie przeprowadzonych analiz zjawisk kryzysowych w sferze społecznej można wyróżnić kilka podstawowych kwestii, które kumulują się na obszarze zdegradowanym i stają się wyzwaniem w procesie rewitalizacji gminy Strzelin.

Do najistotniejszych wyzwań zaliczyć należy:

1. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, szczególnie przejawiający się w niskiej frekwencji w działaniach społecznych, z jednej strony o charakterze sportowo-rekreacyjnym czy kulturalnym, z drugiej: integracyjnym i pomocowym. Tu również niezwykle ważne jest aktywizowanie i włączanie grup mieszkańców narażonych na wykluczenie społeczne bądź wykluczonych z udziału w życiu społecznym, przede wszystkim: osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, chorych i osób bezrobotnych.
2. Rozwój wolontariatu wśród mieszkańców gminy. Z inicjatywy placówek oświatowych oraz organizacji pozarządowych podejmowane są działania na rzecz rozwoju wolontariatu, mimo to aktywność mieszkańców w tym zakresie pozostaje daleko niewystarczająca. Szczególnie ważne jest rozwijanie idei wolontariatu wśród grup, które stosunkowo najłatwiej jest zachęcić do współpracy, mianowicie: młodzieży

i osób starszych. Wolontariat może być też doskonałym narzędziem wzmacniania więzi społecznych.

3. Istotnym wyzwaniem jest również niski poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne. Niski poziom uczestnictwa w takich inicjatywach jak: budżet obywatelski, kandydowanie i głosowanie w wyborach do ciał konsultacyjno-doradczych.
4. Brak stabilnej współpracy pomiędzy kluczowymi aktorami i instytucjami w gminie na rzecz rozwoju społecznego oraz na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. W tym wypracowywanie mechanizmów profilaktycznych i prewencyjnych, wzmacniając skuteczność ich działania poprzez łączenie sił i zasobów: kadrowych, merytorycznych i instytucjonalnych.
5. Wyzwaniem nie tylko dla obszaru rewitalizowanego, ale również dla całej gminy jest dostęp mieszkańców do godnych miejsc pracy. Grupą szczególnie wrażliwą pozostają w dalszym ciągu: osoby długotrwale bezrobotne, osoby wkraczające na rynek pracy oraz osoby po pięćdziesiątym roku życia.
6. Elementarnym wyzwaniem jest zmiana zachodząca w samej instytucji rodziny, zmiana form i stylów życia rodzinnego oraz konieczność odnalezienia się w relatywnie nowych rolach i sytuacjach jak m.in. zwiększająca się liczba jednoosobowych gospodarstw domowych, tych młodych, ale również tych z osobami starszymi, zwiększająca się liczba gospodarstw domowych z jednym rodzicem i dzieckiem / dziećmi, w końcu rodziny połączone z dziećmi z poprzednich związków. Przemiany te są związane z przemianami demograficznymi i starzeniem się populacji. Stają się one również bardziej dotkliwe przy rozluźnionych więziach rodzinnych i zbyt słabych więziach sąsiedzkich. Zresztą wzmocnienie więzi społecznych jest wyzwaniem kluczowym dla poprawy jakości życia społecznego w gminie.

Zidentyfikowane problemy stanowią kluczowe wyzwania dla procesu rewitalizacji w gminie Strzelin.

4 DIAGNOZA NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE GOSPODARCZEJ

4.1 LOKALNA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Na dzień 31 grudnia 2014 roku liczba podmiotów gospodarki narodowej z siedzibą na terenie gminy Strzelin wynosiła 3059. Na koniec 2015 roku liczba tych podmiotów, zgodnie z danymi pozyskanymi od wrocławskiego Urzędu Statystycznego, zwiększyła się o trzy podmioty i wynosiła 3062. W 2015 roku zarejestrowano 172 nowe podmioty, wykreślono natomiast 174. W gminie Strzelin liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON wynosiła w 2015 roku 1046 na 10 tysięcy mieszkańców i był to wynik wyższy niż w powiecie, gdzie na 10 tysięcy mieszkańców zarejestrowanych było 868 podmiotów. Zdecydowanie więcej przedsiębiorstw zarejestrowanych jest na obszarze miejskim niż na wsi: 1238 do 797. Można też zauważyć, że w ciągu ostatnich pięciu lat przyrost liczby przedsiębiorstw, choć nie jest intensywny, to jednak postępuje. W 2010 roku liczba zarejestrowanych podmiotów wynosiła 968, na koniec 2015 roku ich stan wynosił 1046, co oznacza, że od tego czasu w gminie pojawiło się 78 nowych przedsiębiorstw. To daje średnio 13 nowych podmiotów rocznie na terenie gminy, choć z roku na rok powstaje ich coraz mniej. Liczba podmiotów nowo rejestrowanych w ostatnich latach zmalała ze 105 do 80 rocznie. Liczba podmiotów wykreślonych z rejestru utrzymuje się od kilku lat na zbliżonym poziomie i wynosi ok. 70 podmiotów rocznie. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela:

Tabela 20. Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności

Nazwa	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat strzeliński	813	816	825	850	858	868
Strzelin	968	987	1 000	1 033	1 043	1 046
Miasto	1 188	1 211	1 212	1 224	1 233	1 238
Obszar wiejski	679	694	722	783	794	797
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat strzeliński	89	77	73	81	76	72
Strzelin	115	95	96	105	89	80
Miasto	135	114	106	100	95	88
Obszar wiejski	88	69	82	111	80	70
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat strzeliński	52	77	73	81	76	72
Strzelin	59	76	76	73	76	73
Miasto	70	87	95	83	82	83
Obszar wiejski	46	61	52	60	69	59

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (dane na dzień 31 grudnia).

Do największych firm na terenie gminy zalicza się podmioty zaprezentowane w poniższej tabeli, która została zaprezentowana w Strategii Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016 – 2022.

Tabela 21. Najważniejsze podmiot gospodarcze działające na obszarze gminy Strzelin.

Lp.	Nazwa firmy	Rodzaj prowadzonej działalności	Lokalizacja
1.	Südzucker Polska S.A	Produkcja cukru pod znaną marką „Cukier Królewski”, wyśótek, melasy, usługi transportowe.	Strzelin
2.	MINERAL POLSKA Sp. z o.o.	Wydobycie, przeróbka, obróbka kamienia.	Strzelin
3.	OSADKOWSKI S.A.	Hurtownia i magazyn nawozów mineralnych oraz środków ochrony roślin.	Strzelin
4.	Quick-Mix Sp. z o.o.	Produkcja, handel, usługi - materiały budowlane do wykańczania wnętrz i elewacji zewnętrznych, kleje	Strzelin
5.	"TECE" Sp. z o.o.	Producent i dystrybutor innowacyjnych produktów w zakresie techniki sanitarnej i grzewczej, specjalizujący się w produkcji wysokiej jakości systemów instalacyjnych przeznaczonych do obiektów przemysłowych oraz budownictwa ogólnego.	Strzelin
6.	Multilayer Pipe Company (MPC)	Produkcja jedno- i wielowarstwowych rur z tworzyw sztucznych, mających zastosowanie w instalacjach wewnętrznych.	Pęcz
7.	PH-U ETOLL Sp.j.	Obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych, sprzedaż hurtowa i detaliczna paliw stałych, ciekłych, gazowych oraz produktów pochodnych, akcesoria do pojazdów mechanicznych, krajowy i międzynarodowy transport drogowy.	Strzelin
8.	McCain Poland Sp. z o.o.	Przetwórstwo ziemniaka.	Chociwel
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „Invest Park”			
9.	INOXVENETA Sp. z o.o.	Włoska firma zajmująca się produkcją sprzętu AGD oraz profesjonalnych kuchni ze stali nierdzewnej. Zajmuje obszar 2,68 ha. Rozpocząła swą działalność w 2014 roku.	Strzelin
10.	Silesia Plastik Sp. z o.o.	hiszpańska firma zajmująca się produkcją wyposażenia wnętrz z tworzyw sztucznych dla samochodów marek: Ford, Citroen, Renault, Volvo i Land Rover	Strzelin
11.	LOWARA VOGEL POLSKA Sp. z o.o.	Włoska firma, producent pomp i produktów uzupełniających do uzdatniania i zarządzania wodą i płynami w zastosowaniach przemysłowych. Zajmuje obszar 5,79 ha.	Strzelin

Źródło danych: dane UMiG Strzelin, por. tab. nr 21 [w:] Strategia Rozwoju Gminy Strzelina na lata 2016 – 2022, str. 47

W północnej części miasta, przy drodze wojewódzkiej nr 395, łączącej Strzelin z Wrocławiem (droga ta stanowi również połączenie z autostradą A4) mieści się podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest Park”. Jej powierzchnia to 13,55 ha.

Duża liczba przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z rolnictwem potwierdza rolniczy charakter gminy.

Niemniej jednak połowa zarejestrowanych podmiotów w bazie REGON to osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą. Ich liczba od kilku lat pozostaje na zbliżonym poziomie 1,5 tys. osób, choć z roku na rok takich osób w gminie ubywa. W mieście liczba takich firm spada, na wsi odnotowuje się nieznaczny wzrost. Oczywiście zdecydowanie więcej tego rodzaju działalności zarejestrowanej jest na terenie miasta. W mieście osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest niemal dwukrotnie więcej niż na wsi. Dane prezentujące liczbę osób prowadzących działalność gospodarczą prezentuje poniższa tabela:

Tabela 22. Osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Strzelin

Nazwa	ogółem			
	2012	2013	2014	2015
Strzelin	1 524	1 560	1 563	1 543
Miasto	998	987	981	958
Obszar wiejski	526	573	582	585

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (dane na dzień 31 grudnia).

Dobrym wskaźnikiem dla poziomu przedsiębiorczości w gminie jest liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Na tej podstawie można szacować, jaki jest potencjał przedsiębiorczości mieszkańców w zastanych dla nich warunkach lokalnego rynku pracy. Przypomnijmy, że na podstawie danych GUS, odsetek zarejestrowanych, bezrobotnych mieszkańców gminy w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 6,8%. Oznacza to, że 7 osób na sto w tej kategorii to osoby zarejestrowane w urzędzie pracy. Poziom samozatrudnienia w gminie jest nieco wyższy i wynosi 11. Tyle osób na sto w wieku produkcyjnym to osoby prowadzące działalność gospodarczą (GUS, BDL). Wskaźnik ten nieznacznie rośnie od 2010 roku, jednak obiektywnie pozostaje na dość niskim poziomie, szczególnie w zestawieniu z liczbą osób bezrobotnych, pamiętając o wskazywanym już wcześniej problemie ukrytego bezrobocia, szczególnie nierejestrowania się wielu mieszkańców wsi. Szczegółowe dane o liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą prezentuje poniższa tabela:

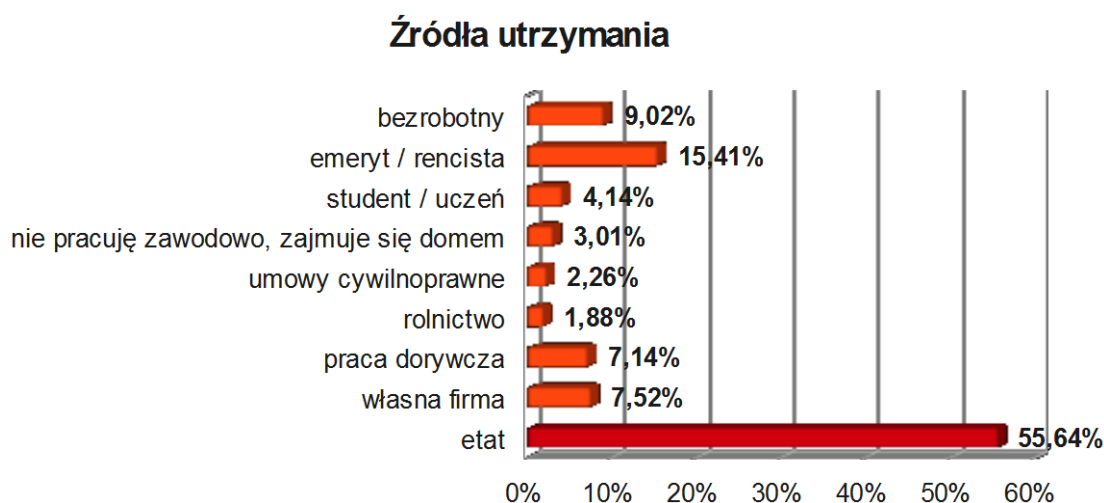
Tabela 23. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Nazwa	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Strzelin	10,4	10,6	10,6	11,0	11,1	11,1
Miasto	12,0	12,3	12,2	12,3	12,4	12,4
Obszar wiejski	8,2	8,3	8,5	9,2	9,4	9,5

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (dane na dzień 31 grudnia).

Jako uzupełnienie tego obrazu warto przytoczyć dane o źródłach utrzymania respondentów, którzy wzięli udział w przytaczanej już ankiecie. Dobór próby do badań był kwotowy. Próbę wyliczono dla 6% błędu statystycznego (N=266 osób), odwzorowując w niej proporcje podziału na płeć wśród mieszkańców oraz proporcje liczby mieszkańców dla miasta Strzelina i sołectw z terenu gminy. Dane liczbowe zaczerpnięto z zasobów urzędu gminy (stan na: 07.07.2014). Badania zostały poprzedzone pilotażem. Przypomnijmy, że ankieterami byli młodzi wolontariusze i dotarcie do respondentów musiało być możliwie mało kłopotliwe. Jednak analizując odpowiedzi o źródła utrzymania badanych, można powiedzieć, że poziom samozatrudnienia został niemalże zachowany. Tym bardziej, że badano tylko dorosłych mieszkańców gminy i osób w wieku poprodukcyjnym było w próbie niewiele. Zdecydowana większość badanych – 55,64% jako źródło utrzymania wskazała pracę etatową, co zmusza do zadania pytania o to, dlaczego tak niewielu mieszkańców gminy decyduje się na własną działalność gospodarczą? Sporo osób, wiele również w wieku produkcyjnym - 15,4% (41 badanych) wskazało jako główne źródło utrzymania rentę lub emeryturę, zaś 24 osoby wskazały jako główne źródło zasiłki. Tylko 7,5% (20 osób) wymieniło wśród głównych źródeł dochodu własną firmę. Prace dorywcze wskazało 19 osób. Stypendia, umowy zlecenia lub umowy o dzieło stanowią główne źródło utrzymania dla kilku lub kilkunastu ankietowanych. Szczegółowe dane zawiera wykres poniżej.

Wykres nr 5. Główne źródła utrzymania badanych

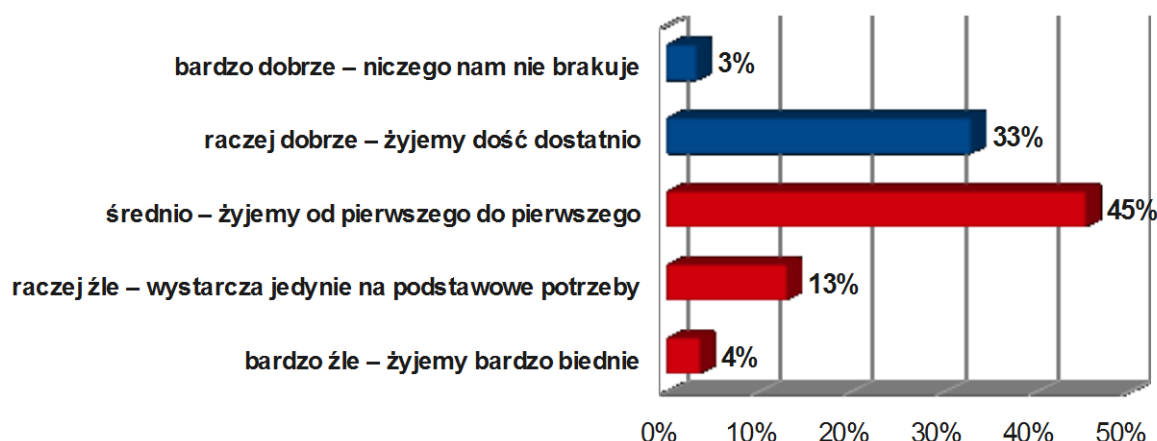
Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

Może być tak, że częściową odpowiedzią na pytanie o poziom przedsiębiorczości w gminie jest ocena własnej kondycji ekonomicznej gospodarstwa domowego. Zdecydowana większość badanych wśród możliwości odpowiedzi wskazała, że żyje „od pierwszego do pierwszego”. I mimo, że co trzeci badany odpowiedział, że żyje „dość dostatnio”, to może być tak, że są to głównie osoby utrzymujące się z pracy etatowej. Pozostałym zaś brakuje nie tylko kompetencji, wiedzy, wsparcia, ale przede wszystkim kapitału, umożliwiającego

zainwestowanie we własną działalność gospodarczą. Brak oszczędności nie sprzyja podjęciu ryzyka typowego dla pierwszego okresu działalności gospodarczej – raczej ponoszeniu kosztów, inwestycji, niż generowaniu dochodów. To w dużej mierze czynnik osłabiający gotowość wielu mieszkańców do otwierania własnych firm. Samoocenę kondycji ekonomicznej badanych prezentuje poniższy wykres:

Wykres nr 5. Samoocena kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych badanych

Samoocena kondycji ekonomicznej gospodarstwa domowego badanych

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

Na potrzeby analizy zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej analizowano liczbę podmiotów gospodarki narodowej wg bazy REGON oraz liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg CEIDG na 1000 mieszkańców. Poziom przedsiębiorczości sprawdzano przede wszystkim dla obszarów zdegradowanych społecznie tj. śródmiejskiego obszaru zdegradowanego i kilku miejscowości z obszaru wiejskiego: dla wsi Chociwel, Kazanowa, Mikoszowa, Muchowca, Piotrowic, Skoroszowic i Ulicy. Dokładne zestawienie danych prezentuje poniższa tabela. Widać w niej wyraźnie, że poziom przedsiębiorczości (podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców) jest niższy niż przeciętny w gminie na niemal wszystkich obszarach dotkniętych stanem kryzysowym w sferze społecznej. Jedyny wyjątek stanowi wieś Ulica.

Tabela 24. Wybrane wskaźniki stanu kryzysowego w sferze gospodarczej na terenach objętych degradacją społeczną w gminie Strzelin

OSZARY ZE ZDIAGNOZOWANYM STANEM KRYZYSOWYM W SFERZE SPOŁECZNEJ	SFERA GOSPODARCZA			
	LICZBA PODMIOTÓW W BAZIE REGON NA 1000 MIESZAŃCÓW	ŚREDNIA LICZBA W GMINIE	LICZBA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WG CEIDG NA 1000 MIESZAŃCÓW	ŚREDNIA LICZBA W GMINIE
ŚRÓDMIEJSKI OBSZAR ZDEGRADOWANY W STRZELINIE	132,82		56,06	
Chociwel	55,32		25,53	
Kazanów	142,08		5,46	
Mikoszów	119,05	142,44	42,86	59,04
Muchowiec	69,36		17,34	
Piotrowice	87,38		29,13	
Skoroszwice	141,67		25,00	
Ulica	148,15		74,07	

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miasta i Gminy w Strzelinie oraz Wrocławski Urząd Statystyczny.

4.2 GŁÓWNE PROBLEMY ZDIAGNOZOWANE W SFERZE GOSPODARCZEJ

Na podstawie przeprowadzonych analiz zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej można wyróżnić kilka podstawowych kwestii, które kumulują się na obszarze zdegradowanym oraz obszarze rewitalizacji i stają się wyzwaniem w procesie rewitalizacji gminy Strzelin. Do najistotniejszych problemów i wyzwań rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej zaliczyć należy:

1. Niski poziom aktywności gospodarczej, w tym przede wszystkim niski poziom indywidualnej przedsiębiorczości. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy ogółem jest niska, na obszarze rewitalizowanym poziom ten jest jeszcze niższy. Działalność gospodarcza jest szansą dla tych rynków pracy, gdzie dostęp do etatowych miejsc pracy jest ograniczony. Potencjał i rozwój lokalnych przedsiębiorców w perspektywie czasowej generuje miejsca pracy, tworzy nowe usługi, urozmaica istniejące branże.
2. Brak infrastruktury wsparcia i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Początkujący przedsiębiorcy potrzebują wsparcia i doradztwa od strony formalno-prawnej, podatkowej, finansowej oraz często lokalowej. Równie istotne jest doradztwo doświadczonych osób w weryfikacji pomysłu na biznes, oceny biznesplanu, ryzyka i kosztów, z jakimi początkujący przedsiębiorca powinien się liczyć. Na terenie gminy poza Powiatowym Urzędem Pracy nie ma instytucji pełniących rolę

inkubatorów przedsiębiorczości czy centrów inicjatyw lokalnych lub aktywności społecznej i gospodarczej. W rozwoju takiej infrastruktury bardzo pomocne byłoby łączenie takich podmiotów z funkcją biur *coworkingowych*, w których osoby próbujące własnych sił na rynku mogłyby się spotykać i nawiązywać współpracę.

3. Niski poziom rozwoju gospodarki społecznej. W sferze gospodarczej niezwykle ważne jest, szczególnie kiedy planuje się aktywizować osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, by wspierać rozwój gospodarki społecznej. Rola przedsiębiorców społecznych (nie ma znaczenia, czy jest to spółdzielnia socjalna, organizacja pozarządowa prowadząca działalność gospodarczą czy spółka *non profit*) polega głównie na aktywizowaniu zawodowym osób, które nie radzą sobie na otwartym rynku pracy. Przedsiębiorstwa społeczne to dobre miejsca pracy dla osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych oraz tych, które nie mają zasobów na wejście na otwarty rynek pracy jak np. brak odpowiednich kwalifikacji, wykształcenia. Dla takich rynków pracy jak gmina Strzelin typowe jest m.in. to, że pracę można znaleźć np. we Wrocławiu lub innym, oddalonym miejscu. Często jednak wysokie koszty dojazdu w porównaniu z uzyskiwanym wynagrodzeniem powodują, że koszty pracy stają się nie do udźwignięcia dla wielu osób co uniemożliwia „zainwestowanie” w sam fakt wykonywania pracy.
4. Bardzo niski poziom wykorzystania potencjału turystycznego gminy. Przy takich zasobach naturalnych gminy jak granit oraz urozmaicone bogactwo krajobrazu można wiele zrobić w obszarze rozwoju turystyki i rekreacji. Okolice aglomeracji wrocławskiej powoli rozwijają miejsca turystyki weekendowej dla Wrocławian. To szansa dla gminy Strzelin: z jednej strony doskonały rynek produktu lokalnego, z drugiej niespotykane w regionie kamieniołomy, wspaniałe tereny na wycieczki rowerowe, malownicze miejsca dające możliwość rozwoju agroturystyki.
5. Również ogromnych inwestycji i nakładów wymaga ośrodek leczenia i rehabilitacji w Mikoszowie. Perspektywicznie kierunek ten może zaowocować podniesieniem jakości życia mieszkańców poprzez rozwój miejsc pracy oraz dostęp do bogatej oferty leczenia i rehabilitacji.

5 DIAGNOZA NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

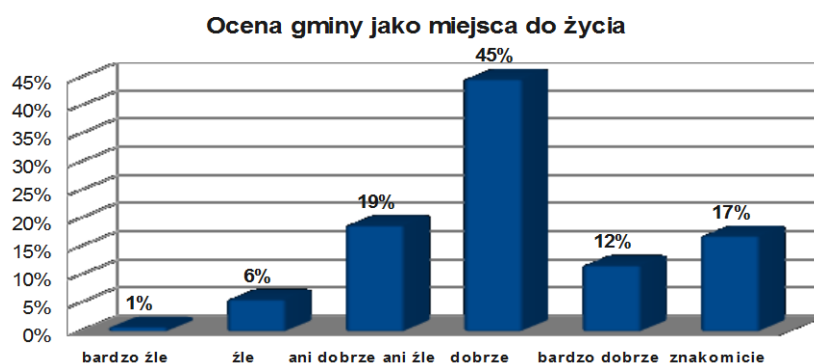
Gmina ma charakter rolniczo-przemysłowy. Grunty orne stanowią 80% powierzchni gminy, obszary leśne niecałe 8%. Wysoka jakość gleb i dobre warunki klimatyczne czynią obszar dogodnym dla rolnictwa. Brak dużych zakładów przemysłowych powoduje, że środowisko jest dość czyste z terenami o dużych walorach przyrodniczych, szczególnie na obszarze Wzgórz Strzelińskich. Wzgórza te z kulminacją na Gromniku (395 m n.p.m.) zbudowane są w większości z granitu, który w wielu miejscach jest eksploatowany. Kamieniołomy granitu w Strzelinie należą do największych w Europie, dostarczają jakościowo bardzo dobrego surowca skalnego i stanowią jedną z większych atrakcji turystycznych.

Na terenie gminy w okresie letnim działa Ośrodek Wypoczynku Świątecznego w Białym Kościele. Główną atrakcją jest tu kąpielisko, z którego korzystają mieszkańcy oraz turyści. Ośrodek oferuje noclegi w domkach campingowych, na polu namiotowym oraz miejsca dla przyczep campingowych. Poza skorzystaniem z kąpieliska odwiedzający ośrodek mogą wybrać się na piesze lub rowerowe wycieczki po Wzgórzach Strzelińskich. Stawy w Białym Kościele (obręb geodezyjny w Gębczycach) są również dobrze zarybione, co stanowi atrakcję dla wędkarzy. Sam ośrodek jest również miejscem imprez kulturalnych i rekreacyjnych. Tu odbywa się m.in.: Rajd Rowerowy po Wzgórzach Strzelińskich, zawody wędkarskie Polskiego Związku Wędkarskiego etc.

5.1 PRZESTRZEŃ GMINY W OCENACH MIESZKAŃCÓW

Mieszkańcy oceniają gminę bardzo pozytywnie. Znakomicie żyje się w niej 45 badanych, bardzo dobrze – 31, dobrze – 119. Co piąty badany (50 osób) ocenia gminę średnio. Niezadowolone deklaruje zaledwie 7% badanych, tj. 17 osób, w tym 15 ocenia gminę, jako miejsce, w którym żyje się źle.

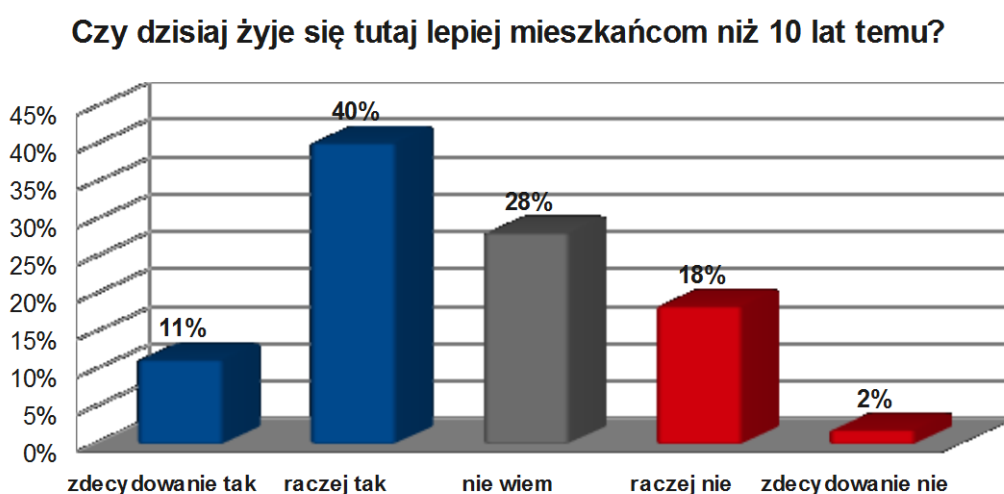
Wykres nr 6. Gmina w ocenie mieszkańców

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

Połowa badanych uznała również, że obecnie żyje się lepiej niż przed dziesięcioma laty. Z perspektywy czasu 30 osobom żyje się dzisiaj zdecydowanie lepiej, 107 lepiej. Niestety, co piąty badany nie dostrzega zmiany na lepsze, w tym niewielu, ale jednak (5 osób) mówi, że zdecydowanie nie żyje im się lepiej niż 10 lat wcześniej. Dość zaskakujące jest to, że 28% respondentów (75 osób) nie umie ocenić, czy dzisiaj żyje się w gminie lepiej, czy gorzej.

Wykres nr 7. Gmina w ocenie mieszkańców z perspektywy minionej dekady

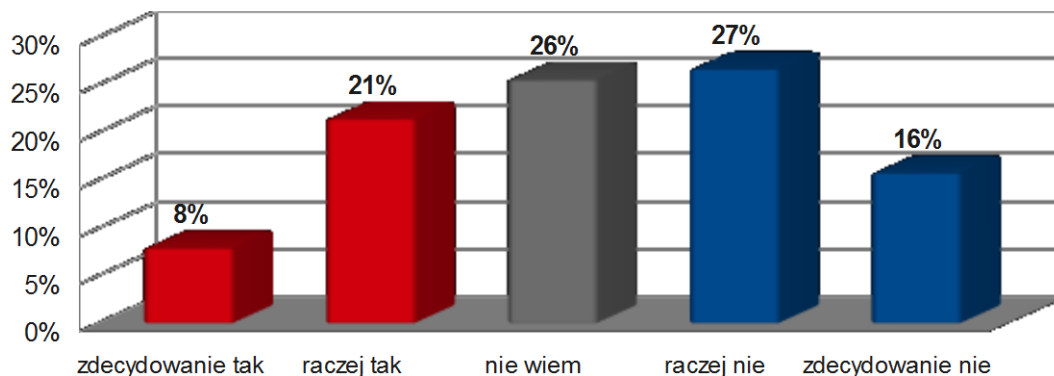

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

W formułowaniu ocen odnoszących się do miejsca i przestrzeni, którą się zamieszkuje dobrym wskaźnikiem jest gotowość zamiany miejsca na inne. Zwykle człowiek nie myśli o wyprowadzeniu się z miejsca, w którym żyje mu się dobrze. Dlatego zapytano badanych, czy gdyby mieli taką możliwość, to wyprowadziliby się z gminy. Prawie połowa respondentów odpowiedziała, że nie wyprowadziłaby się ze swojej miejscowości, nawet gdyby miała taką możliwość: 42 badanych zdecydowanie nie, a 71 raczej nie. Jednak prawie 30% badanych wyprowadziłoby się: 8% ogółu zdecydowanie (21 osób), a 21% raczej tak (57 osób). Co czwarty i tym razem odpowiedział, że „nie wie”.

Wykres nr 8. Gotowość do wyprowadzenia się z gminy badanych

Gotowość do wyprowadzenia się badanych, jeśli mieliby taką możliwość

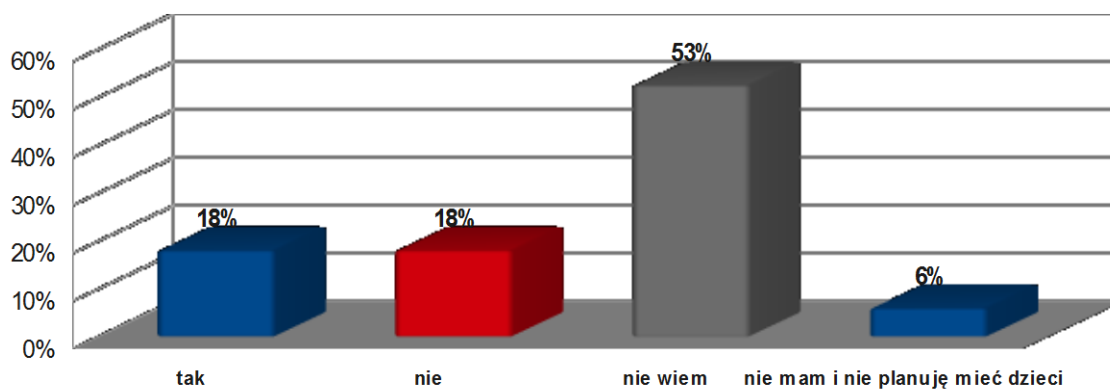

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

Sytuacja wygląda nieco inaczej, kiedy badani deklarowali, czy chcieliby, aby ich dzieci mieszkały tam, gdzie oni, jak już dorosną. Na tak postawione pytanie nie umie odpowiedzieć ponad połowa badanych (140 osób). Można to tłumaczyć tym, że osoby o niskim lub bardzo niskim kapitale ekonomicznym (m.in. brak dużego majątku, brak własnej, rodzinnej firmy, wykonywanie pracy najemnej, nisko płaconej itp.) nie planują karier życiowych własnych dzieci i pozostawiają im swobodę wyboru, uznając, że tym samym zwiększają ich szanse na powodzenie życiowe. Niemalże 1/5 badanych (48 osób) uznała, że nie chce, aby ich dzieci w przyszłości mieszkały w tej samej miejscowości, co oni. Tyle samo badanych było przeciwnego zdania, a 16 osób wskazało, że nie ma dzieci i nie chce ich mieć.

Wykres nr 9. Preferowane miejsca zamieszkania własnych dzieci w ocenie badanych

Czy badani chcieliby, aby ich dzieci kiedy dorosną mieszkały w tej samej miejscowości co oni?

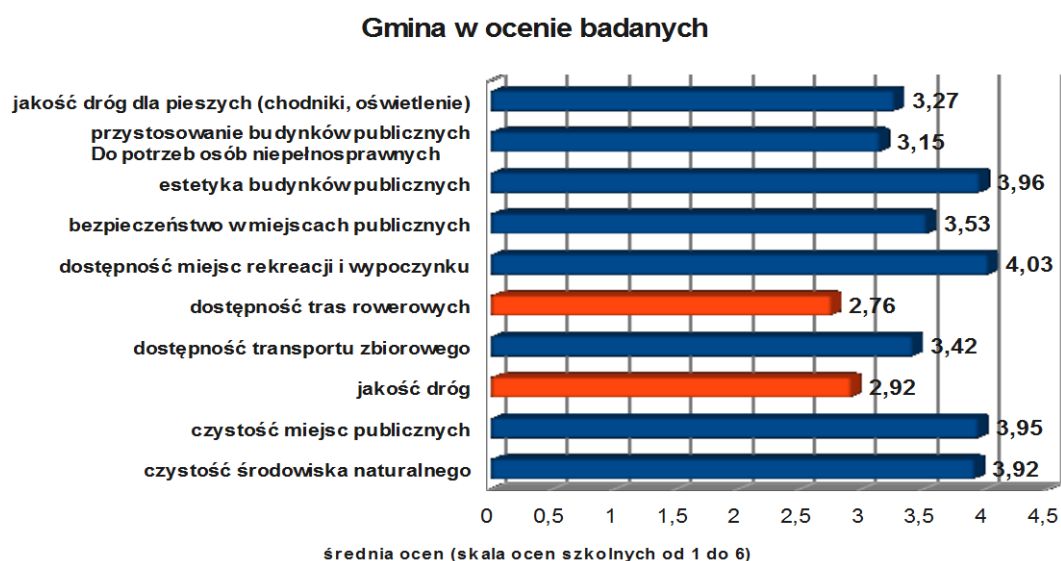

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

W przypadku powyższego pytania widać wyraźnie, jak silne są potrzeby rewitalizacyjne. Gmina ma jawić się jako przestrzeń poczucia komfortu, bezpieczeństwa i również szans życiowych. Mieszkańcy powinni czuć, że przyczyniają się do rozwoju przestrzeni, w której żyją oraz, że ich dzieciom w przyszłości również będzie się żyło godnie. Jeżeli połowa badanych nie wie, czy chciałaby, żeby ich dzieci mieszkaly w tej samej miejscowości, to jest to w pewnym sensie sygnał ostrzegawczy. Grupy wyraźnych zwolenników i przeciwników są równoliczne. Gmina musi zatem wspólnie z mieszkańcami pracować nad atutami, które spowodują, że większa liczba osób będzie bardziej pozytywnie oceniała miejsce, w którym żyje. Przestrzeń miejska powinna dzielić się bardzo wyraźnie na wyznaczoną strefę centrum – Rynek – który będzie łączył funkcję reprezentacyjną, mieszkalną, usługową i integracyjną dla mieszkańców całej gminy; spójne i bardziej peryferyjne strefy mieszkalne oraz oddalone i niezamieszkałe, jednak świetnie skomunikowane, strefy przemysłowe. Obszary mieszkalne powinny być nasycone podstawowymi punktami usługowymi oraz obiektami użyteczności publicznej, szczególnie tymi, które sprzyjają integracji i aktywności mieszkańców. Gmina powinna również rozwijać sieć komunikacyjną: pieszą, rowerową (tu szczególnie ważna jest rozbudowa ścieżek rowerowych o znaczeniu komunikacyjnym, umożliwiającą bezpieczne dojazdy do pracy, szkoły, do atrakcyjnych miejsc jak kąpielisko, kamieniołom etc.) oraz komunikację zbiorową, która w gminach miejsko-wiejskich jest ogromnym wyzwaniem.

Przestrzeń publiczna powinna być współtworzona przez mieszkańców, uwzględniając lokalne potrzeby i kulturę spędzania wolnego czasu. Nowe obiekty oraz modernizacja istniejących musi przyciągać użytkowników. Mieszkańcy gminy tego potrzebują. W ankiecie zapytano badanych również o ocenę dostępnej infrastruktury w gminie, jej walorów oraz wybranych usług. Zebrane oceny mieszkańców można uznać za umiarkowanie pozytywne. Szczegóły prezentuje poniższy wykres:

Wykres nr 10. Gmina w ocenie badanych

Źródło: Diagnoza problemów społecznych mieszkańców gminy Strzelin, tamże.

Najwyżej, co oznacza średnią 4,03 oceniono dostępność miejsc rekreacji i wypoczynku. Najniżej oceniono zaś jakość dróg (średnia 2,92) i dostępność tras rowerowych (2,76). Prawie na czwórkę oceniono: estetykę budynków publicznych (3,96), czystość miejsc publicznych (3,95) oraz czystość środowiska naturalnego (3,92). Poza trasami rowerowymi i jakością dróg, najłabiej oceniono: dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych (3,15) oraz jakość ciągów pieszych wraz z towarzyszącą im infrastrukturą (3,27).

5.2 OBSZARY GMINY NAJBARDZIEJ ZDEGRADOWANE W OCENIE MIESZKAŃCÓW

W ocenie zjawisk problemowych w sferze przestrzennej nie może zabraknąć również wskazań przestrzeni szczególnie narażonych na degradację tzw. terenów przemysłowych i popegeerowskich. Te pierwsze znajdują się na obszarze miejskim przy ulicy: Wojska Polskiego, Wolności i Mickiewicza. Natomiast tereny popegeerowskie występują w wielu wsiach na terenie gminy. Znajdziemy je w: Mikoszowie, Muchowcu, Głębokiej, Karszowie, Nieszkowicach, Skoroszowicach, Szczodrowicach, Chociwlu, Krzepicach, Ludowie Polskim, Piotrowicach i Warkoczu.

Podczas warsztatów konsultacyjnych z Zespołem ds. Rewitalizacji poproszono uczestników spotkania o wskazanie najbardziej zdegradowanych miejsc i obszarów w gminie, uwzględniając sytuację kryzysową w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej rezultaty prac warsztatowych.

Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej:

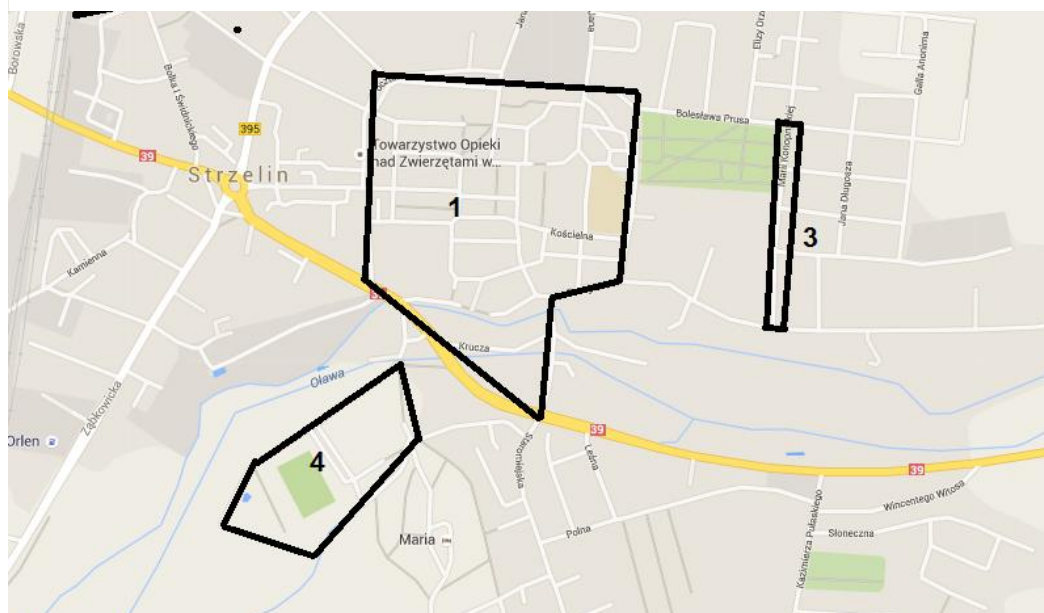
A) Miasto Strzelin:

- 1) Ubóstwo, bezrobocie, przestępczość, niski poziom życia społecznego i kulturowego.
- 2) Gromadzenie się młodzieży (prawdopodobnie dojeżdżającej).
- 3) Mieszkania socjalne, bezrobocie, ubóstwo.

B) Gmina Strzelin:

- 1) Niska aktywność mieszkańców, niewykorzystana możliwość rozwoju gospodarczego (turystyka) - Biały Kościół, Gębczyce.
- 2) Rozbudowa ośrodka dla osób niepełnosprawnych – Mikoszków.
- 3) Ubóstwo, bezrobocie – Krzepice.

Mapa 1. Najbardziej zdegradowane obszary gminy Strzelin w opinii uczestników warsztatów w sferze społecznej

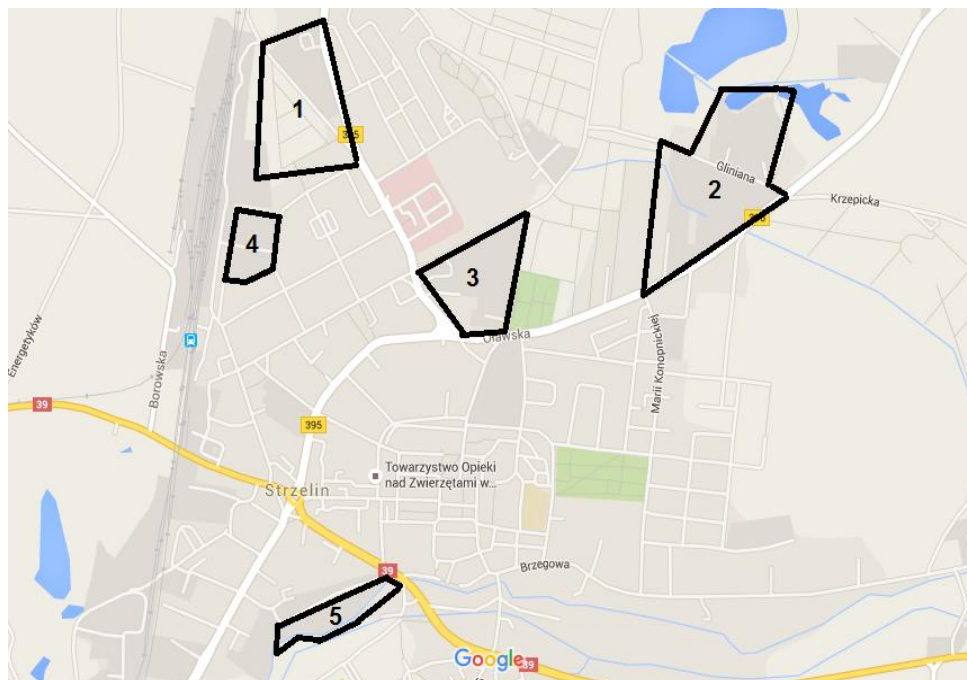

Źródło: Materiał opracowany podczas warsztatów z Zespołem ds. Rewitalizacji w dniu 10.04.2016 r.

Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej:

A) Miasto Strzelin:

- 1) Firmy i budynek socjalny w obrębie ul. Skawińskiej, ul. Wrocławskiej, ul. Mieszka I. oraz Rodzinne Ogródki Działkowe „Przyszłość”.
- 2) Budynki i domy mieszkalne w obrębie ulicy Glinianej, ul. Oławskiej, ul. Wita Stwosza oraz nieczynnej cegielni.
- 3) Budynki mieszkalne i przedsiębiorstwa w obrębie ul. Targowej, ul. Maczka, ul. Okulickiego
- 4) Obszar magazynów GS w obrębie ul. Wiśniowej i ul. Ogrodowej
- 5) Obszar terenu fabryki mebli wraz z budynkami mieszkalnymi w obrębie ul. Fabrycznej i ul. Popietuszeki

Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzennej:

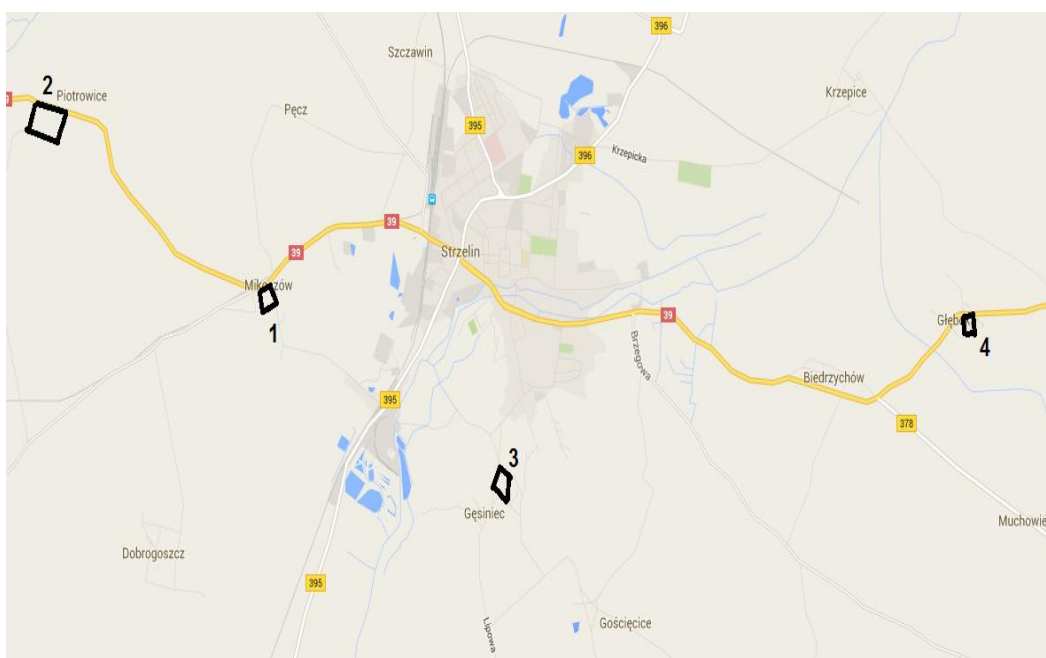
- 1) Uzupelnienie zabudowy uslugowo – mieszkalnej o brakujace budynki ; remont budynkow zaniedbanych przy ul. Kosciuszki.
- 2) Dobudowanie dwuch brakujacych kamienic – zachodnia czesc rynku.
- 3) Remont ul. Floriana.
- 4) Remont i rewitalizacja Domu Ksiazat Brzeskich.
- 5) Rewitalizacja terenow osiedlowych pomiedzy ulicami Floriana i Wodnej, dobudowa miejsc parkingowych.
- 6) Zabudowa pustych kwartalow wraz z rewitalizacja obiektow dawnego browaru – ul. Koscielna.
- 7) Zagospodarowanie terenow przy Rotundzie – pl. sw. Jana.
- 8) Rewitalizacja zabudowy na rogu ul. sw. Michala Archaniola i Staszica.
- 9) Odbudowa pierzei polnocnej rynku (3 brakujace kamienice).
- 10) Odbudowa ratusza.
- 11) Remont ul. Zamkowej.
- 12) Odbudowa brakujacych ulic Starego Miasta.
- 13) Stworzenie atrakcyjnych wizualnie i przestrzennie pierzei przy

ul. Mickiewicza i ul. Wolności.

B) Gmina Strzelin:

- 1) Teren byłej gorzelni w Mikoszowie.
- 2) Były zakład rolny w Piotrowicach.
- 3) Dawna kopalnia granitu w Gęsińcu.
- 4) Teren mechanizacji rolnictwa w Głębokiej.

Mapa 3. Najbardziej zdegradowane obszary gminy Strzelin w opinii uczestników warsztatów w sferze przestrzennej

Źródło: Materiał opracowany podczas warsztatów z Zespołem ds. Rewitalizacji w dniu 10.04.2016 r. (Uczestnicy warsztatu nie zaznaczyli na mapie miejsc zdegradowanych przestrzennie na obszarze miejskim, opisali je. Miejsca te zostały zaznaczone na mapie nr 1 i nr 4.)

Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej:

A) Miasto Strzelin:

- 1) Degradacja stanu technicznego obiektów.
- 2) Brak zagospodarowania przestrzeni: Rotunda, Rynek.
- 3) Zdegradowana przestrzeń po dawnym lodowisku.
- 4) Zdegradowane otoczenie i budynek dworca kolejowego (w tym brak toalet).
- 5) Zdegradowany budynek socjalny i budynki komunalne przy ul. Konopnickiej.
- 4) Brak infrastruktury i zagospodarowania terenu parku.

- 5) Nieuporządkowane tereny zielone, odpady zwierzęce – pierzeja spółdzielni mieszkaniowej oraz pawilony kupieckie przy ul. Pocztowej, ul. Zamkowej i ul. Jana Pawła II.
- 6) Zdewastowane tereny cukrowni.
- 7) Drogi.

Gmina Strzelin:

- 1) Remont zbiornika wodnego – Biały Kościół.
- 2) Braki w infrastrukturze dla niepełnosprawnych – Mikoszków.
- 3) Dzikie wysypiska śmieci na wzniesieniu Koziniec, dwa nieczynne kamieniołomy – Gęsiniec.
- 4) Zdewastowane tereny po Państwowym Gospodarstwie Rolnym – Głęboka.
- 5) Wyludnianie miejscowości, dzikie wysypiska, brak kanalizacji – Żeleźnik.
- 6) Zanieczyszczenie zbiorników wodnych i wód gruntowych (opróżnianie szamb) – Biały Kościół.

Mapa 4. Najbardziej zdegradowane obszary gminy Strzelin w opinii uczestników warsztatów w sferze technicznej

Źródło: Materiał opracowany podczas warsztatów z Zespołem ds. Rewitalizacji w dniu 10.04.2016 r.

Uczestnicy spotkania zaproponowali rozwiązania, jakie należy wdrożyć w procesie rewitalizacji gminy:

- Poprawa warunków społecznych poprzez odbudowę Starego Miasta i Rynku.
- Utworzenie centrum administracyjno-handlowego poprzez odbudowę ratusza i przeniesienia siedziby Urzędu Miasta i Gminy do rynku; lokalizacja usług handlu, gastronomii i obsługi mieszkańców przy ulicach: Kościelnej, Staszica i Brzegowej.
- Miejsca pracy w nowych usługach przy ul. Brzegowej w kierunku do ul. Wodnej.
- Zwiększenie chęci zamieszkania po rewitalizacji przy ul. Wodnej.
- Przywrócenie charakteru centrotwórczego obszarom przy ulicach: Zamkowej, Podwale, Mickiewicza.

Materiał ten był intensywnie analizowany na dalszych etapach prac i wyznaczaniu obszaru do rewitalizacji oraz planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

5.3 OBIEKTY I PRZESTRZENIE UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W GMINIE STRZELIN

Diagnostując obiektywne mierniki i stan przestrzeni gminy oraz jej funkcji, analizowano umiejscowienie budynków i obiektów użyteczności publicznej z otwartym dostępem dla mieszkańców. Skupiono się przede wszystkim na takich obiektach, które są ogólnodostępne jak: domy kultury, biblioteki, świetlice wiejskie, place zabaw, boiska, siłownie na świeżym powietrzu. Zrobiono również przegląd ogródków działkowych, jako szczególnego rodzaju terenów zielonych i rekreacyjnych. Szczegółowe informacje z liczbą obiektów przy poszczególnych ulicach na terenie miasta oraz w miejscowościach prezentuje poniższa tabela:

Tabela 25. Budynki użyteczności publicznej z otwartym dostępem dla mieszkańców gminy Strzelin

Gmina Strzelin Ulice w mieście/ Sołectwa	Domy Kultury Biblioteki	Obiekty otwarte m.in.: place zabaw, boiska	Boiska	Siłownie	Ogródki działkowe	Świetlice wiejskie
ul. Grahama Bella	2					
ul. Stanisława Dubois		1				
ul. Św. Floriana	1					
ul. K. Gałczyńskiego		1				
ul. Gen. Stefana Grota Roweckiego		1				
ul. Św. Jana i plac Św. Jana		1				
ul. Tadeusza Kościuszki		1				
ul. Władysława Łokietka		1				
ul. Św. Michała Archanioła		2				
ul. Adama Mickiewicza	1					
ul. Stefana Okrzei		2				
ul. Gen. Leopolda Okulickiego		2			1	
ul. Piłsudskiego		1		1		
ul. Księdza Jerzego Popiełuszki		2				
ul. Henryka Sienkiewicza		1				

Gmina Strzelin Ulice w mieście/ Sołectwa	Domy Kultury Biblioteki	Obiekty otwarte m.in.: place zabaw, boiska	Boiska	Siłownie	Ogródki działkowe	Świetlice wiejskie
ul. St. Staszica		2				
ul. Stefana Żeromskiego		1				
ul. Borowska		1			1	
ul. Brzegowa		1				
ul. Gliniana		1				
ul. Książąt Brzeskich		1				
ul. Ogrodowa		1				
ul. Oławska					2	
ul. Pocztowa		1				
ul. Polna		1			1	
ul. Skawińska		1			1	
ul. Staromiejska		1				
ul. Wojska Polskiego		1				
ul. Zamkowa		1				
ul. Ząbkowicka		1			1	
ul. Kazimierza Wielkiego		2				
razem:	4	33		1	7	
Biały Kościół		4	1			1
Biedzychów		2	1			1
Bierzyn		1	1			1
Brożec		1	1			1 (!) ¹
Chociwel		2	1			
Częszczyce		1	1			1 kontener
Dankowice		1	1			1
Dębники		2		1		1
Dobrogoszcz		2	1			1
Gębczyce		1				1 wiata
Gębice		1				1
Gęsiniec		1	1			1
Głęboka		2				
Gościęcice		2	1			1
Górzec		1	1			
Karszów		2	1			1
Karszówek		2	1	1		1
Kazanów		1	1			1
Krzepice		2	1			1
Kuropatnik		3	2			1 remiza
Ludów Polski		2	1			
Mikoszów		1	1			
Muchowiec		2	1			1

¹ Kolorem czerwonym oznaczono te obiekty, które wymagają remontów i dużych nakładów finansowych.
Wykrzyknik oznacza obiekt zamknięty z powodu złego stanu technicznego.

Gmina Strzelin Ulice w mieście/ Sołectwa	Domy Kultury Biblioteki	Obiekty otwarte m.in.: place zabaw, boiska	Boiska	Siłownie	Ogródki działkowe	Świetlice wiejskie
Nieszkowice		1	1			1
Nowolesie	1	2	1			1
Pęcz		2	1			1
Piotrowice		1	1			1
Pławna		2	1	1		1
Skoroszwice		2				
Strzegów		1	1			1
Szczawin		2	2			1
Szczodrowice		2	1			1
Trześnia		1				1
Ulica		1				
Warkocz		1				1 wiatka
Wąwolnica		1	1			1
Żeleźnik		2	1			1
razem:	1	60	31	3		21

Źródło danych: dane Urzędu Miasta i Gminy Strzelin, opracowanie własne (dane na dzień 31 grudnia 2015 roku).

Dane w tabeli pokazują wyraźnie, że ogólna liczba ogólnodostępnych obiektów na terenach wiejskich jest większa niż w mieście. Prawie każda wieś posiada miejsce spotkań – świetlicę oraz plac zabaw i boisko. Stan techniczny świetlic można uznać za zadowalający, na 21 obiektów tylko jeden jest nieczynny, pozostałe cztery wymagają dużych remontów. Mieszkańcy wsi mają utrudniony dostęp do bibliotek. Na terenie wiejskim jest tylko jedna – w Nowolesiu. W mieście, w nowoczesnym budynku o dużej funkcjonalności znajduje się Strzeliński Ośrodek Kultury. Tam mogą spotykać się strzelińskie organizacje pozarządowe, mieszkańcy mogą korzystać z oferty zajęć ośrodka, brać udział w wydarzeniach kulturalnych i rozrywkowych, lub skorzystać z oferty kina. Oprócz tego Strzelinianie mają dostęp do dwóch bibliotek: Biblioteki Publicznej Miejskiej i Gminnej oraz filii Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu. Niestety to jedyne zadane obiekty użyteczności publicznej. W gminie nie ma żadnego centrum aktywności lokalnej, infopunktów gminnych czy gminnego centrum informacji, czyli obiektów do których mieszkańcy mają otwarty dostęp. Ten brak jest jednym z wyzwań w procesie rewitalizacji. Co prawda na ulicy Mickiewicza w siedzibie Strzelińskiego Ośrodka Kultury znajduje się Gminne Centrum Informacji Turystycznej, jednak kiedy wyzwaniem jest integracja i aktywizacja mieszkańców konieczne należy tworzyć obiekty i przestrzenie dedykowane w pierwszej kolejności mieszkańcom. Ci mają możliwość korzystania w gminie przede wszystkim z usług jej jednostek organizacyjnych lub jej spółek jak np. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelinie, Publiczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego czy Strzelińskie Centrum Sportowo-Rekreacyjne Sp. z o.o. (strzeliński Aquapark). Pozostałe usługi świadczone są przez lokalnych przedsiębiorców, realizujących szeroką gamę usług. Niemniej jednak działania integracyjne i aktywizujące

mieszkańców biorą na siebie głównie podmioty gminne działające w sferze socjalnej oraz lokalne organizacje pozarządowe. Z uzyskanych podczas spotkań z mieszkańcami informacji system ten wymaga uspołnienienia i koordynacji. Kooperacja ww. podmiotów, wymiana informacji i wspólne działania stają się koniecznością w realizowaniu skutecznego procesu rewitalizacji, szczególnie obszaru śródmiejskiego. Wzmocnienia i rozwoju wymaga wspomniana już wcześniej infrastruktura, wspierająca aktywność mieszkańców i zachęcająca ich do integracji. Nie ma znaczenia czy będzie to centrum organizacji pozarządowych czy małe kluby osiedlowe, ważne by takie miejsca pojawiały się na mapie gminy. Zresztą po przeprowadzonym wywiadzie grupowym z sołtysami w trakcie prac nad Diagnostyką Problemów Społecznych dla gminy Strzelin, jedną z rekomendacji było uruchomienie animacji w świetlicach wiejskich skierowanej przede wszystkim, choć nie tylko, dla najmłodszych mieszkańców wsi.

Kolejną kwestią są przestrzenie użyteczności publicznej, czyli tereny zielone: parki, skwery. To tu mieszkańcy mogą odpoczywać na świeżym powietrzu, aktywnie spędzać wolny czas. Na terenie gminy wielkość powierzchni terenów zielonych jest niewielka. W skali całej gminy tereny zielone stanowią niecały jej procent: 0,6. W mieście jest lepiej, gdyż terenów zielonych jest nieco ponad 6%. To wynik relatywnie bardzo wysoki, wyższy niż dla Wrocławia, w którym tereny zielone stanowią 4,9% powierzchni miasta i pobliskiego Dzierżoniowa, gminy miejskiej, w której tereny zielone nie przekraczają 4% (dokładnie 3,9%). Miasto Strzelin ma zatem potencjał i możliwości większe niż okoliczni sąsiedzi. Na wsi, co naturalne, odsetek terenów kwalifikowanych jako zielone wynosi jedynie 0,2%. Warto podkreślić, że powierzchnia tych terenów się zwiększa. Na wsi styl życia mieszkańców zdecydowanie odbiega od stylu miejskiego i terenem spacerowym może być równie dobrze polna droga, co pobliski las. Przestrzeń publiczną na wsi to poza świetlicami wiejskimi najczęściej: boiska oraz, przy aktywnej społeczności wiejskiej, wiaty, w których można się spotkać na świeżym powietrzu. Szczegóły ilustruje wielkość terenów zielonych w gminie prezentuje poniższa tabela:

Tabela 26. Udział terenów zielonych w powierzchni gminy ogółem

Nazwa	udział terenów zieleni w powierzchni ogółem					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Strzelin	0,4	0,4	0,4	0,3	0,6	0,6
Miasto	5,9	5,9	5,9	5,5	6,3	6,1
Obszar wiejski	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

5.4 GŁÓWNE PROBLEMY ZDIAGNOZOWANE W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Na podstawie przeprowadzonych analiz zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej można wyróżnić kilka podstawowych kwestii, które kumulują się na obszarze zdegradowanym oraz obszarze rewitalizacji i stają się wyzwaniami w procesie rewitalizacji gminy Strzelin. Do najistotniejszych problemów i wyzwań rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zaliczyć należy:

1. Niski poziom atrakcyjności terenów zielonych oraz ogólnodostępnych obiektów użyteczności publicznej. Mieszkańcy, szczególnie ci zamieszkujący obszar rewitalizowany nie mają nawyku użytkowania przestrzeni publicznych. Miejsca te powinny być użytkowane przez różne grupy mieszkańców, przez cały rok. Rodzinne i towarzyskie spotkania, nauka połączona z rekreacją to kolejne wyzwania rewitalizacyjne.
2. Brak wyraźnej roli centrotwórczej i reprezentacyjnej Rynku. Dzisiaj miejsce to jest puste i wymaga inwestycji społecznych i infrastrukturalnych, by przywrócić tej przestrzeni jej klasyczną funkcję.
3. Zdewastowane budynki mieszkalne na terenie miasta oraz zdewastowane i zdegradowane tereny popegeerowskie na wsi.
4. Szczególnej uwagi wymagają zabytki gminy. Miejsca te należy wyeksponować, mając na uwadze dobro mieszkańców oraz potencjalnych turystów.

6 DIAGNOZA NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ.

6.1 STAN ŚRODOWISKA I KLUCZOWE ZAGROŻENIA.

Ekosystem gminny, jego właściwości i dynamika są wyznaczone przez skomplikowaną konfigurację różnorodnych elementów, jakimi są położenie geograficzne, budowa geologiczna, klimat, gleby, podsystem hydrologiczny, ukształtowanie terenu i warunki krajobrazowe oraz zasoby przyrodnicze. W tych obiektywnie determinowanych warunkach ludzie prowadzą swoją historycznie zmienną aktywność społeczno-gospodarczą przekształcając to środowisko, które tylko umownie nazywamy naturalnym. W pewnym uproszczeniu budowa geologiczna i związane z nią bogactwo i dostępność surowców mineralnych, a z drugiej strony bardzo dobre warunki glebowe i klimatyczne ukształtowały rolniczo-przemysłowy profil gminy Strzelin. Jednym z istotnych uwarunkowań stanu środowiska w gminie i jego odwzorowania na poziomie diagnozy jest fakt, iż gmina ma wiejsko-miejski charakter, tylko 7.0% jej powierzchni zajmują obszary zurbanizowane, a ponad 80% to tereny wykorzystywane rolniczo². Nie oznacza to, iż jest ona wolna od różnego typu zagrożeń, które z różną siłą oddziałują na kondycję lokalnego ekosystemu w jego miejskiej i wiejskiej części.

Dane statystyczne rejestrujące stan środowiska pozostawiają wiele do życzenia i jest to słabość zarówno gminnego jak i ponadlokalnego systemu monitorowania jego stanu. Stąd prezentowane poniżej informacje mają ogólny charakter. Nierealny okazał się do realizacji postulat, aby bardzo szczegółowo opisać stan środowiska w odniesieniu do obszaru zdegradowanego, a później objętego rewitalizacją, schodzący na poziom jednostek osadniczych, ich części czy ulic.

W świetle dostępnych dokumentów planistycznych i towarzyszących im opracowaniom diagnostycznym można uznać, iż stan środowiska naturalnego w gminie jest na zadawalającym poziomie³. Nie oznacza to, iż jest ona wolna od różnego typu zagrożeń, które z różną siłą oddziałują na kondycję lokalnego ekosystemu w jego miejskiej i wiejskiej części. Przemysłowe i bytowe użytkowanie środowiska w większości rejestrowanych wskaźników mieszczą się w rygorach określonych normami, a podmioty zanieczyszczające środowisko posiadają wymagane prawem pozwolenia na prowadzoną działalność. Za największe pod względem skali i siły oddziaływania negatywne zjawiska, wpływające na

² Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla Ziemi Strzelińskiej z perspektywą do roku 2023, Strzelin 2015, s. 22.

³ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelin, Strzelin grudzień 2014, s. 12.

stan środowiska na terenie gminy, w tym obszar zdegradowany, a w konsekwencji objęty rewitalizacją należy uznać:

- „- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych wynikające z niedostatecznego skanalizowania obszaru i nadmiernego zużycia środków chemicznych w rolnictwie;
- emisja zanieczyszczeń atmosferycznych ze źródeł punktowych (użytkowanie instalacji grzewczych o niskiej sprawności opartych o paliwa stałe);
- niekontrolowany rozwój zabudowy, czego skutkiem może być pogorszenie walorów krajobrazowych;
- uciążliwości wynikające z eksploatacji złóż (m.in. emisja zanieczyszczeń do atmosfery, hałas, degradacja krajobrazu);
- degradacja klimatu akustycznego w otoczeniu dróg i linii kolejowej.”⁴

Ponieważ katalog zagrożeń jest dość obszerny, w dalszej części diagnozy skupimy uwagę na tych negatywnych zjawiskach i ich przyczynach, które w sposób zasadniczy są lub mogą być powiązane z planowaniem i przebiegiem procesów rewitalizacyjnych w gminie Strzelin. Uchwycenie tych zależności pozwala lepiej identyfikować potrzeby rewitalizacyjne i tym samym we właściwy sposób uzasadniać konieczne interwencje publiczne.

Jednym z najbardziej niepokojących zjawisk rejestrowanych na terenie całego powiatu strzelińskiego jest zanieczyszczenie atmosfery. Według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska leży on w tzw. strefie dolnośląskiej, gdzie dopuszczalna częstotliwość dobowych przekroczeń poziomu pyłów zawieszonych /PM 10/ jest z pewnością naruszana, chociaż brakuje jednoznacznych danych dotyczących ich skali. Najbliższe punkty monitorujące rejestrują różne parametry: Oława 68 dni i Ząbkowice Śl. 37 dni przekroczeń, przy normie 35 dni w ciągu roku. Wg danych z 2011 r., na które powołuje się autor wspomnianej wyżej prognozy i jednocześnie uwzględniając klasyfikację stref ze względu na kryterium ochrony zdrowia została zakwalifikowana do klasy C, co rodzi konieczność opracowywania i wdrożenia specjalnego programu ochrony powietrza. W pozostałych wskaźnikach dotyczących poziomów innych skażeń (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzenu, arsenu, kadmu i niklu), strefa, gdzie położona jest gmina Strzelin, została zakwalifikowana do klasy A, gdzie nie występuje zagrożenie przekraczaniem dopuszczalnego poziomów zanieczyszczeń.⁵

Pyły zawieszone będące kombinacją substancji organicznych i nieorganicznych zawierają substancje toksyczne (węglowodory aromatyczne m.in. benzo(a)piren, metale ciężkie, dioksyny i furany) są odpowiedzialne za liczne schorzenia dróg oddechowych, układu

⁴ Prognoza Oddziaływania na Środowisko ustaleń projektu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzelin”, opracowanie mgr inż. Rafał Odachowski, Wrocław 2015, s.19.

⁵ jak wyżej, s. 20.

krwionośnego czy nowotwory, stanowiąc bezpośrednie zagrożenie życia mieszkańców. Dotyka to w sposób szczególny osoby starsze, dzieci oraz cierpiących na w/w choroby. Wg ustaleń naukowych mogą one stanowić bezpośrednią przyczynę ok. 8% zgonów (w tym przedwczesnych), poddanych oddziaływaniu takich czynników populacji. Jednej z kluczowych przyczyn tego stanu rzeczy należy upatrywać w wysokim poziomie niskiej emisji na terenie gminy (ich źródłem są indywidualne systemy grzewcze o niskiej sprawności spalania) oraz zanieczyszczenia komunikacyjne. Jej szczególna koncentracja występuje na terenach zamieszkałych w tym przypadku odnosząc się szczególnie do samego Strzelina i jego centrum⁶. Potrzeby rewitalizacyjne jawią nam się tutaj ewidentnie i mimo starań władz lokalnych nie nastąpił w tym zakresie jakiś znaczący przełom od ustaleń zawartych w poprzednim programie rewitalizacji: „Należy zaznaczyć, że w okresie zimowym wzrasta również stężenie dwutlenku węgla, co jest spowodowane indywidualnym ogrzewaniem mieszkań zwłaszcza węglem kamiennym i koksem”.⁷ Na te okoliczności uwagę zwracali także uczestnicy warsztatów przeprowadzonych w ramach prac Zespołu ds. Rewitalizacji.

Kolejnym, bardzo znaczącym zjawiskiem negatywnym, w sferze środowiskowej, jest hałas (tzw. degradacja klimatu akustycznego) w otoczeniu dróg, linii kolejowych i infrastruktury przemysłowej. Strzelin z uwagi na swoje położenie jest terenem krzyżowania się licznych szlaków komunikacyjnych, które generują to zagrożenie, tym samym następuje tu kumulacja w/w źródeł i ich skutków. W ostatnim okresie szczególnie uciążliwym źródłem hałasu, stał się wzmożony ruch drogowy. Odnotowywany wzrost liczby rejestrowanych pojazdów oraz intensywne ich użytkowanie przekłada się na odczuwane przez mieszkańców i rejestrowane wskaźniki stanu środowiska. Badania klimatu akustycznego prowadzone na terenie powiatu strzelińskiego w 2010 roku wykazały, że we wszystkich punktach badań, zlokalizowanych na granicy terenów chronionych przekraczano dopuszczalne wartości hałasu dla pory dnia (65 dB). Najwyższe przekroczenia odnotowano w Strzelinie przy ulicy Dzierżoniowskiej (69,9 dB) oraz na ulicy Wolności (69,5 dB). Tym samym oznacza to, iż w strefie dużej uciążliwości zlokalizowanych jest wiele obiektów mieszkalnych, szczególnie dotyczy to centrum Strzelina oraz innych miejscowości położonych wzdłuż traktów drogowych.⁸

Z wyżej wymienionymi czynnikami negatywnymi współistnieje wiele uciążliwości wynikających z bardzo intensywnej na terenie gminy z eksploatacji złóż kopalin powodującej silną emisję zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększoną emisję hałasu i degradację wartości przyrodniczo-krajobrazowych. Innym negatywnym zjawiskiem jest relatywnie duże skażenie wód powierzchniowych i podziemnych, pozostające w ścisłym związku z niezadawalającym

⁶ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelin, Strzelin grudzień 2014, s. 32. Ocena jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2004 roku, WIOŚ Wrocław 2005.

⁷ Zob poprzedni LPR.

⁸ Prognoza Oddziaływania na Środowisko ustaleń projektu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzelin”, opracowanie mgr inż. Rafał Odachowski, Wrocław 2015, s.22.

stanem skanalizowania gminy oraz wysokim poziomem chemizacji rolnictwa. Wody te, zwłaszcza powierzchniowe, udaje się zachować na takim poziomie czystości, iż nie generują one bezpośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia mieszkańców, chociaż III klasę czystości głównych rzek gminy: Oławy, Małej Ślęzy trudno uznać za zadowalającą.

Prowadzona na terenie gminy gospodarka odpadowa również zdaje się nie generować negatywnych zjawisk. Wg aktualnych informacji na terenie gminy nie odnotowuje się zjawisk polegających na nielegalnym składowaniu odpadów tzw. dzikie wysypiska.

Zjawiskami, które z mniejszą siłą oddziałują na kondycję sfery środowiskowej, są procesy żywiołowej zabudowy przestrzennej, które mogłyby rodzić pogorszenie walorów krajobrazowych terenu gminy. Jak pokazują ostatnie doświadczenia związane z aktualizacją studium uwarunkowań to mimo dezaktualizacji części postanowień tych planów miejscowych (ze 100 zatwierdzonych tylko 18 wymaga aktualizacji, przy czym gmina zapewnia w dokumencie oceniającym aktualność studium i miejscowych planów zostały dobrze przygotowane i są dobrą podstawą prawną do podejmowania decyzji)⁹, gmina wydaje się panować nad sytuacją i procesy zarządzania jej komponentem urbanistyczno-ekologicznym nie wywołują negatywnych skutków dla społeczności. Ta okoliczność wydaje się dobrze świadczyć o wysokiej gotowości gminy do realizacji rozwiązań przyjętych w programie rewitalizacji.

6.2 GŁÓWNE PROBLEMY ZDIAGNOZOWANE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ

1. Relatywnie wysokiej jakości ekosystem gminy Strzelin /dobre gleby, sprzyjające warunki klimatyczne, bogate złoża kopalin/ towarzyszy dość intensywna eksploatacja jej zasobów naturalnych. Dotyczy to zarówno rolnictwa i towarzyszącej mu branży przetwórczej oraz przemysłu zajmującego się wydobywaniem i przetwarzaniem kopalin. Uciążliwości wynikające z eksploatacji złóż rzutują na jakość życia mieszkańców znacznej części gminy w tym szczególnie samego miasta Strzelina i miejscowości, gdzie taka działalność jest, lub była prowadzona (Mikoszów, Gębczyce, Gęsiniec, Biały Kościół). W sytuacji dobrego rozpoznania złóż i korzystnej koniunktury istnieje także możliwość wznowienia eksploatacji surowców mineralnych co może być istotnym czynnikiem degradującym dla stanu środowiska.
2. Największą pod względem skali i siły oddziaływania jest emisja zanieczyszczeń do atmosfery. Na ten stan wpływa m. in. masowe użytkowanie instalacji grzewczych o niskiej

⁹ Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzelin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta i gminy Strzelin, Strzelin 2015, s. 23.

sprawności opartych o paliwa stałe, a także bardzo inwazyjne zanieczyszczenia związane z transportem drogowym. Daleko posunięte procesy degradacji środowiskowej wymagają intensyfikacji działań polegających na eliminacji niskiej emisji z terenów zdegradowanych i skojarzenia ich z procesami rewitalizacji.

3. Degradacja klimatu akustycznego gminy ma miejsce szczególnie w otoczeniu dróg i linii kolejowej przebiegających przez teren gminy. Poziom hałasu jest istotnym elementem obniżenia jakości życia szczególnie w centrum Strzelina i miejscowościach położonych przy szlakach drogowych i kolejowych.
4. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych stwierdzone na terenie gminy wynikające z wieloletnich zaniedbań w zakresie budowy kanalizacji na znacznym obszarze gminy /szczególnie obszar wiejski/ i nadmiernego zużycia środków chemicznych w rolnictwie rzutuje na jakość życia mieszkańców.

7 DIAGNOZA NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE TECHNICZNEJ

Zgodnie z dokumentami regulującymi procesy rewitalizacyjne diagnoza negatywnych zjawisk sfery technicznej winna być skoncentrowana na kwestii „degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska” (rozdz. 3. wytycznych poświęcony wyjaśnieniu pojęć). Wyróżnienie obiektów o funkcjach mieszkalnych nie jest przypadkowe, bowiem warunki mieszkaniowe, w których funkcjonują ludzie w sposób istotny wyznaczają jakość ich życia i możliwości rozwojowe w różnych fazach rozwojowych człowieka, począwszy od warunków urodzenia i wychowania, możliwości edukacji i uzyskania wykształcenia, szeroko pojmowanego rozwoju fizycznego i intelektualnego. Złe warunki mieszkaniowe mogą mieć wpływ na obniżenie szans rozwojowych w innych wymiarach np. utrudniając procesy tworzenia samodzielnych gospodarstw domowych, ograniczając możliwości zakładania rodzin czy posiadania potomstwa. Nie wchodząc w szczegóły analizy negatywnych zjawisk, jakie mogą być z tym związane i ich przyczyn, procesy rewitalizacyjne muszą uwzględniać techniczny kontekst tego procesu.

Podobnie jak w przypadku wyżej opisywanego stanu środowiska tak opis i analiza sfery technicznej może przyjmować w wielu aspektach dość ogólny charakter. Nie zawsze okazało się możliwym bardzo konkretne i szczegółowe opisanie jej stanu na poziom jednostek osadniczych, ich części czy wreszcie ulic. Stan infrastruktury technicznej na terenie gminy Strzelin jest postrzegany w niektórych dokumentach planistycznych jako jeden z poważniejszych jej deficytów albo barier rozwojowych¹⁰. Za największe pod względem skali i siły oddziaływania negatywne zjawiska, występujące w sferze technicznej na terenie gminy Strzelin, wpływające w istotny sposób na obszar zdegradowany w konsekwencji objęty rewitalizacją należy uznać:

- degradację stanu technicznego części zasobu mieszkaniowego i budynków o innym przeznaczeniu w Strzelinie,
- niedostateczne skanalizowanie, zwłaszcza wiejskich terenów gminy,
- słabo rozwinięta sieć ciepłownicza na terenie gminy, powiązana z niedostateczną jakością instalacji grzewczych o niskiej sprawności opartych głównie o paliwa stałe (niska emisja),

¹⁰ Por. Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla Ziemi Strzelińskiej z perspektywą do roku 2023, Strzelin 2015, s. 23. Trochę łagodniej, ale momentami dość krytycznie interpretują to autorzy Strategii Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016-2022, Strzelin 2015, ss. 19-24.

- niedostateczną rozwiniętą sieć dostarczania gazu przewodowego na terenie gminy, szczególnie ograniczającą jego dostęp na terenach wiejskich gminy.

7.1 MIESZKALNICTWO I STAN ZASOBU BUDYNKÓW MIESZKALNYCH

Wg danych GUS w Gminie Strzelin stale powiększa się, ale też i ulega poprawie jakość zasobu mieszkaniowego. W 2014 roku liczba budynków o tym charakterze wynosiła 3396 i odnotowywała w ciągu ostatnich 5 lat bardzo korzystną dynamikę. Ww. dane i towarzyszące im analizy potwierdzają, iż jest ona wyższa niż średnia ogólnopolska, regionalna czy powiatowa.¹¹ Prezentowane poniżej dane wskazują na zmianę, jaka się w tej sferze dokonuje. Przytaczamy ją, aby pokazać też na niewiele wyższą jego dynamikę na obszarach wiejskich niżli miejskich gminy.

Tabela 27. Liczba budynków mieszkalnych w gminie Strzelin w latach 2010-2014, na tle powiatu strzelińskiego, w podziale na teren miejski i wiejski gminy

Stan na koniec roku	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat strzeliński	7 562	7 703	7 757	7 849	7 934	-
Strzelin	3 137	3 278	3 304	3 348	3 396	-
Miasto	1 178	1 232	1 245	1 259	1 274	-
Obszar wiejski	1 959	2 046	2 059	2 089	2 122	-

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych.

Sama wartość tego wskaźnika nie świadczy bezpośrednio i jednoznacznie o warunkach, w jakich żyją ich mieszkańcy. Oznaczać ona może generalnie postępującą poprawę sytuacji mieszkaniowej mieszkańców gminy, ale tylko w wymiarze względnie prezentowanych wartości statystycznych. Wskaźnikiem, który pozwala nam się zbliżyć do jakościowego wymiaru, jest średnia powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę. I tutaj również odnotowano znaczące przyrosty tych wartości. Przeciętny statystycznie mieszkaniec gminy ma do dyspozycji 26,3 m² powierzchni użytkowej mieszkania. Są to wielkości zbliżone do średnich ogólnopolskich czy regionalnych i nie mogą służyć do ferowania negatywnych ocen stanu w tym zakresie gospodarki mieszkaniowej¹². Podobnie rzecz wygląda w odniesieniu do danych ilustrujących przeciętną powierzchnię użytkową mieszkań. Tutaj również średnia gminna (74,7 m² w 2014r.) przewyższa średnią

¹¹ Strategia Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016-2022, Strzelin 2015, s. 19.

¹² jak wyżej i dane GUS BDL.

ogólnopolską (73,4 m² w 2014r.) czy regionalną (72,2 m² w 2014r.). Warto jednak dostrzec w tych danych zjawisko relatywnie gorszej sytuacji mieszkańców miasta, gdzie wartość tego wskaźnika dość radykalnie, bo o 8,6 m² jest niższa od średniej gminnej i ponad 20 m² od takich danych dla wiejskiej części wspólnoty samorządowej¹³. Zdecydowanie gorzej wypada dla miasta zestawienie wskaźnika liczby izb na 1 mieszkanie. Na terenie miasta wynosi on 3,68 a dla całej gminy 3,91 (4,03 w powiecie). Tak poszukując obszaru problemowego mieszkalnictwa należy go tym samym wiązać przede wszystkim z terenem miasta i co jeszcze bardziej istotne z gospodarką komunalną w gminie. Dane zawarte w ostatnim dokumencie strategicznym nie pozostawiają tutaj większych wątpliwości. Gmina jest właścicielem 412 lokali, spośród których 395 znajduje się w mieście a jedynie 17 na obszarach wiejskich. Kolejne bardzo znaczące dane to przeciętna wielkość lokalu tj. 37,90 m², czyli niemalże dwukrotnie mniejsza niżli średnia gminna. Do tego dochodzi ważna informacja o tym, iż kolejka oczekujących na mieszkanie komunalne nie zmniejsza się w ostatnich latach i wynosi ok. 100 rodzin.

Tabela 28. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania/lokalu mieszkalnego w metrach kwadratowych, w gminie Strzelin, w 2014, w rozbiu na różne kategorie, z uwzględnieniem podziału na teren miejski i wiejski gminy, na tle Polski, regionu i powiatu

Stan na koniec roku	2014
Polska	73,4
Województwo dolnośląskie	72,2
Powiat strzeliński	79,1
Strzelin	74,7
Strzelin - miasto	66,1
Strzelin - obszar wiejski	87,7
Strzelin zasoby komunalne	37,9

Źródło danych: Strategia Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016-2022, Strzelin 2015, s. 20.

Część tych zasobów wymaga dość gruntownych przedsięwzięć, które poprawiłyby ich stan techniczny. Na terenie gminy zakwalifikowano do modernizacji lub termomodernizacji łącznie 12 budynków. Są one zlokalizowane wyłącznie na terenie miasta Strzelina. Szczegółowe dane w rozbiu na ulice przedstawia poniższa tabela.

¹³ Strategia Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016-2022, Strzelin 2015, s. 20.

Tabela 29. Liczba budynków wymagających modernizacji i termomodernizacji na terenie gminy (ulice Strzelina, bez miejscowości, gdzie tego typu obiektów nie wskazano)

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA BUDYNKÓW DO MODERNIZACJI	LICZBA BUDYNKÓW DO TERMOMODERNIZACJI
ul. Grahama Bela		1
ul. Fryderyka Chopina		
ul. Stanisława Dubois		
ul. Św. Floriana		
ul. Jana Pawła II	2	
ul. Marii Konopnickiej		1
ul. Mikołaja Kopernika		
ul. Tadeusza Kościuszki		
ul. Królowej Jadwigi		
ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego		
ul. Adama Mickiewicza	1	1
ul. Stefana Okrzei		
ul. Gen. Leopolda Okulickiego		1
ul. St. Staszica		
ul. Bolka I Świdnickiego		
ul. Stefana Żeromskiego		
ul. Brzegowa	1	
ul. Gliniana		
ul. Górnicza		
ul. Kamienna		
ul. Kościelna		
ul. Krucza		
ul. Krzepicka		
ul. Młynarska		

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA BUDYNKÓW DO MODERNIZACJI	LICZBA BUDYNKÓW DO TERMOMODERNIZACJI
ul. Oławska		
Plac 1 Maja		
Plac Pokoju		
ul. Pocztowa	1	
ul. Podwale		
ul. Rybna		
ul. Rycerska	1	
ul. Skawińska		
ul. Staromiejska	1	
ul. Wodna		
ul. Wolności		
ul. Zamkowa		
ul. Ząbkowicka		
ul. Zielna		

Źródło danych: dane Urzędu Gminy w Strzelinie z 2016 roku (*dane na dzień 31.04.2016 r.*).

Istotnym czynnikiem warunkującym możliwości podejmowania działań rewitalizacyjnych na terenie miejskiej części gminy Strzelin będą miały kwestie ochrony konserwatorskiej. Na tym terenie zostały wyznaczone 4 strefy konserwatorskie:

1. Strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej.
2. Strefa „B” ochrony konserwatorskiej.
3. Strefa „K” ochrony krajobrazu.
4. Strefa „OW” obserwacji archeologicznej.

Zagadnienie to zostało dość szczegółowo omówione w poprzednim dokumencie LPR uchwalonym w 2005r¹⁴. Strefy te obejmują zarówno ścisłe centrum miasta, wyznaczone ulicami: Pocztową, Rybną, Wojska Polskiego, Młynarską, Brzegową i Staszica. Pozostałe strefy obejmują zarówno obszary zabudowane jak i również tereny zielone i rekreacyjne, w tym niezamieszkałe, stanowiące istotną wartość kulturową w skali lokalnej.

¹⁴Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Strzelin na lata 2005-2006 i 2007-2013, Strzelin listopad 2005, s. 5-6.

7.2 SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

Mieszkańcy gminy są zaopatrywani w wodę przez rozbudowaną na jej terenie sieć o łącznej długości 154 km i stacje ulokowane w 6 miejscowościach. Korzysta z niej 97,9% mieszkańców miasta i 75,9% mieszkańców terenów wiejskich. Bez wątpienia jest ona najlepiej rozwinięta w granicach miasta Strzelina.

Znacznie gorzej, zwłaszcza na terenach wiejskich, przedstawia się dostępność sieci kanalizacyjnej. Korzysta z niej jedynie 25,4% mieszkańców terenów wiejskich w następujących miejscowościach: Biały Kościół, Chociwel, Gęsiniec, Gościęcice Dolne, Średnie i Górne, Górzec, Kuropatnik, Ludów Polski, Mikoszków, Pęcz, Szczawin, Szczodrowice i Strzegów. Mimo znaczących inwestycji w latach 2010 – 2014, kiedy wybudowano ok. 71 km sieci, jest to dość istotny problem, generujący istotne zagrożenie dla stanu środowiska naturalnego. Zlokalizowana na terenie miasta Strzelina oczyszczalnia ścieków zapewnia bezpieczeństwo ekologiczne dla znaczącej części gminy. Nie wszędzie jest ono jednak zagwarantowane choćby ze względu na niedostatek sieci kanalizacyjnej lub jej defekty. Ilustracją tego stanu jest tabela przedstawiająca stan techniczny sieci kanalizacyjnej. Jak widać poniżej relatywnie niewielka jej część jest w złym stanie technicznym. Niepokoić powinien stan sieci w Strzelinie, gdzie 50% wodociągów i 55% kanalizacji wymaga interwencji technicznej, inaczej obserwowane straty i awarie będą w istotny sposób rzutować na jakość jej funkcjonowania, wzmacniając negatywne skutki procesów degradacji.

Tabela 30. Stan techniczny sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

	Nazwa	Sieć wodociągowa				Sieć kanalizacyjna	
		Stan dobry	Stan średni 1 - wymaga małych napraw 2 - wymaga dużych napraw	Stan zły	Stan dobry	Stan średni 1 - wymaga małych napraw 2 - wymaga dużych napraw	Stan zły
1	Strzelin	50	20 ; 20	10	45	10; 10	35
2	Biały Kościół	60	15;15	10	100		
3	Biedrzychów	80	10;10	x	x	x	x
4	Bierzyn	80	10;10	x	x	x	x
5	Brożec	50	20;20	10	x	x	x
6	Chociwel	15	20;50	15	100	x	x
7	Częszczyce	90	5;5	x	x	x	x
8	Dankowice	60	15;15	10	x	x	x
9	Dębники	30	20;50	x	x	x	x
10	Dobrogoszcz	90	10;0	x	x	x	x
11	Gębcszyce	90	5;5	x	x	x	x
12	Gębice	90	5;5	x	x	x	x

Nazwa		Sieć wodociągowa				Sieć kanalizacyjna	
		Stan dobry	Stan średni 1 - wymaga małych napraw 2 - wymaga dużych napraw	Stan zły	Stan dobry	Stan średni 1 - wymaga małych napraw 2 - wymaga dużych napraw	Stan zły
13	Gęsiniec	80	10;10	x	100	x	x
14	Głęboka	100	x	x	x	x	x
15	Gościęcice	80	10;10	x	100	x	x
16	Górzec	10	5;5	80	100	x	x
17	Karszów	90	10;0	x	x	x	x
18	Karszówek	90	10;0	x	x	x	x
19	Kazanów	90	10;0	x	x	x	x
20	Krzepice	90	5;5	x	x	x	x
21	Kuropatnik	90	10;0	x	100	x	x
22	Ludów Polski	70	5;5	20	90	10;0	x
23	Mikoszów	90	10;0	x	100	x	x
24	Muchowiec	90	10;0	x	x	x	x
25	Nieszkowice	60	15;15	10	x	x	x
26	Nowolesie	90	5;5	x	x	x	x
27	Pęcz	90	5;5	x	100	x	x
28	Piotrowice	90	10;0	x	x	x	x
29	Pławna	50	20;20	10	x	x	x
30	Skoroszwice	60	15;15	10	x	x	x
31	Strzegów	90	5;5	x	100	x	x
32	Szczawin	70	10;15	5	100	x	x
33	Szczodrowice	90	5;5	x	100	x	x
34	Trześnia	50	20;20	10	x	x	x
35	Ulica	90	10;0	x	x	x	x
36	Warkocz	80	10;10	x	x	x	x
37	Wąwolnica	60	15;15	10	x	x	x
38	Żeleźnik	90	10;0	x	x	x	x

Źródło danych: Urząd Gminy Strzelin (dane na dzień 31.04.2016).

7.3 Zaopatrzenie w ENERGIĘ CIEPLNĄ

Istotnym ograniczeniem systemu zasilania, zwłaszcza miasta Strzelina, w energię ciepłą jest brak centralnego i o odpowiedniej mocy źródła. W takiej sytuacji potrzeby odbiorców ciepła są zaspokajane z lokalnych bądź indywidualnych źródeł. Deficytu tego nie można zrekomensować poprzez produkcję ciepła w celach przemysłowych. Tym samym głównym źródłem energii cieplnej ciepło produkowane przede wszystkim z węgla,

które według różnych szacunków może być źródłem blisko 90,00% niezbędnej do celów bytowych energii¹⁵.

7.4 POZOSTAŁE ELEMENTY INFRASTRUKTURY: SIEĆ ELEKTRYCZNA, GAZOWNICTWO

System zasilania w energię elektryczną Gminy Strzelin zaspokaja aktualne potrzeby mieszkańców miasta, użytkowników publicznych i przemysłu. Spełnia odpowiednie standardy techniczne. Dostępne materiały źródłowe nie wskazują na istnienie w tym zakresie szczególnych potrzeb lub barier rozwojowych.

Sieć gazowa na terenie gminy obejmuje miasto Strzelin i nieliczne sołectwa (min. Karszów i Dobrogoszcz). Poczynione w ostatnich latach inwestycje poprawiły dostępność do paliwa gazowego ze strony indywidualnych i zbiorowych konsumentów, ale proporcje wskazują, iż spośród mieszkańców gminy Strzelin, 88,1% mieszkających w mieście a zaledwie 6,8% mieszkańców obszarów ma do niego dostęp. Ten ograniczony dostęp do gazu przewodowego, który jest funkcją jeszcze niedostatecznego rozwoju sieci, może wpływać na stan środowiska, jaki jest w gminie rejestrowany.

7.5 SYSTEM DROGOWY

System drogowy gminy Strzelin jest dobrze rozwinięty i w jego skład wchodzi drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zapewnia on dostępność komunikacyjną wszystkich miejscowości w gminie. Zdecydowana większość z nich posiada nawierzchnię asfaltową. W dokumentach planistycznych pojawiają się uwagi co do ich stanu technicznego i niedostatku sieci chodników, ścieżek rowerowych oraz miejsc parkingowych. Elementem strategicznie ważnym jest z tego względu budowa obwodnicy Strzelina, która zredukowałaby szereg istotnych zagrożeń ekologicznych i związanych z bezpieczeństwem w ruchu drogowym.

7.6 GŁÓWNE PROBLEMY ZDIAGNOZOWANE W SFERZE TECHNICZNEJ

1. Na terenie gminy Strzelin, zwłaszcza w samym mieście i w zasobach mieszkaniowych gminy, postępuje proces dekapitalizacji jej zasobu. Postępująca degradacja substancji mieszkaniowej wymaga dość pilnej interwencji, która powinna zapobiec temu

¹⁵ niska emisja jak wyżej.

procesowi. Odpowiedzią na te zjawiska powinna być termomodernizacja lub modernizacja części obiektów zlokalizowanych w centrum miasta.

2. Brak centralnego i ekologicznie sprawnego źródła ciepła dla potrzeb komunalnych powoduje wysoką skalę i siłę oddziaływania niskiej emisji. W procesach rewitalizacyjnych należy dążyć do eliminacji instalacji grzewczych o niskiej sprawności opartych o paliwa stałe.
3. Ważnym zjawiskiem negatywnym ze sfery technicznej jest wysoki stopień zużycia sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie miasta oraz jej znaczny niedostatek sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich. W obu przypadkach może prowadzić do skażenia środowiska (zanieczyszczenie wód powierzchniowych ściekami komunalnymi, w przypadku nieszczelnych szamb lub awarii sieci) jak i pogorszenia jakości wody pitnej.
4. Sieć drogowa w gminie jest dobrze rozwinięta, wymaga uzupełnienia o system chodników, ścieżek rowerowych oraz miejsc parkingowych. Dotyczyć to powinno także tych terenów, które zostaną objęte rewitalizacją. Odcinki dróg wadliwe technicznie wymagają modernizacji.

8 DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I WYZNACZENIE OBSZARU DO REWITALIZACJI

8.1 DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO – PROCEDURA POSTĘPOWANIA

Delimitacja (wyznaczenie granic) obszaru zdegradowanego na terenie gminy Strzelin przeprowadzono kierując się zapisami ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji, w szczególności art. 4 ustęp 1 oraz art. 9, jak również *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r.* wraz z późniejszymi zmianami z dnia 2 sierpnia 2016 r., zatwierdzonych przez Ministra Rozwoju. W obu tych dokumentach zwraca się uwagę na konieczność zastosowania obiektywnych i weryfikowalnych mierników oraz metod badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań, ponadto przywołuje się tę samą definicję obszaru zdegradowanego jako miejsca w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (*explicite* wymieniając tu np.: bezrobocie, ubóstwo, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) przy jednoczesnym występowaniu w nim negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

Aby uczynić zadość przywołanym wyżej warunkom, procedura delimitacji obszaru zdegradowanego została przeprowadzona w dwóch etapach: 1) wyznaczenia obszarów w stanie kryzysowym ze względu na występujące w nim negatywne zjawiska społeczne; 2) analizy wybranych wskaźników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych celem ustalenia, czy na obszarze w stanie kryzysowym występują negatywne zjawiska w tychże sferach.

Przystępując do prac koncepcyjnych, postanowiono wykorzystać ideę tzw. syntetycznego wskaźnika degradacji, pochodzącą od Wojciecha Jarczewskiego z Instytutu Rozwoju Miast, dostosowując ją do lokalnych uwarunkowań i okoliczności, w tym faktu prowadzenia diagnozy dla obszaru miejsko-wiejskiego. Dostosowanie to w szczególności dotyczyło wyboru jednostek analizy. Dane, które posłużyły do delimitacji obszaru zdegradowanego, zebrano na możliwie szczegółowym poziomie: dla obszarów zurbanizowanych przyjęto za podstawę analiz ulice, dla niezurbanizowanych zaś miejscowości. Dopiero w kolejnym kroku łączono uzyskane dane, wyodrębniając na obszarach zurbanizowanych większe jednostki przestrzenne, nazywane układami urbanistycznymi.

Wybór wskaźników dla każdego z negatywnych zjawisk społecznych, które posłużyły wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, był kompromisem pomiędzy trafnością a rzetelnością. Innymi słowy, wskaźnik powinien z jednej strony dostarczać istotnych informacji dla określenia natężenia negatywnych zjawisk społecznych, z drugiej zaś być dostępny w postaci aktualnych, wiarygodnych i możliwych do weryfikacji danych. Po dyskusjach z Zespołem do spraw Rewitalizacji przyjęto następującą listę podstawowych wskaźników degradacji społecznej:

- dla bezrobocia – odsetek długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku 19-60 lat;
- dla ubóstwa – liczba rodzin objętych pomocą społeczną w stosunku do liczby mieszkańców;
- dla niskiego poziomu edukacji – średni wynik egzaminu szóstoklasisty oraz średni wynik egzaminu gimnazjalnego;
- dla niedostatecznego uczestnictwa w życiu publicznym – frekwencję w wyborach do Rady Miejskiej w roku 2014 w obwodzie wyborczym, do którego należy jednostka analizy.

Analizowane dane dotyczyły roku 2015 poza frekwencją wyborczą. Jako poziom referencyjny zastosowano średnią wartość danego wskaźnika dla gminy. Przyjęto również, że znaczenie poszczególnych zjawisk negatywnych dla degradacji społecznej obszaru nie jest jednakowe, a zatem konieczne jest nadanie wyżej wymienionym wskaźnikom (po odniesieniu ich do wartości referencyjnej) wag. Wagi te nie są jednak wyłącznie wyrazem subiektywnych przekonań badaczy: poniżej zostaną one krótko uzasadnione; były też przedmiotem dyskusji i uzgodnień z Zespołem ds. Rewitalizacji.

W dalszej części tekstu będziemy posługiwać się akronimem SIDS na oznaczenie stosowanego przez nas pokrótce opisanego syntetycznego indeksu degradacji społecznej.

8.2 SYNTETYCZNY INDEKS DEGRADACJI SPOŁECZNEJ (SIDS) – ANALIZA

Decydując się na wskaźnik bezrobocia w postaci odsetka długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku 19-60 lat, kierowano się przekonaniem, że ten właśnie rodzaj bezrobocia najlepiej charakteryzuje obszary zdegradowane. Bezrobocie takie jest trwałe, gdyż po pewnym czasie prowadzi u osób nim dotkniętych do upośledzenia kompetencji niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy. Zmienia na niekorzyść sposób funkcjonowania gospodarstwa domowego w aspekcie ekonomicznym: ponieważ z reguły niemożliwe jest długotrwałe utrzymanie dotychczasowego modelu konsumpcji ze zgromadzonych oszczędności, dochodzi do stopniowego zmniejszania wydatków na potrzeby kulturalne, edukacyjne, z czasem także zdrowotne. Wreszcie degraduje więzi międzyludzkie,

zarówno wewnątrzrodzinne, jak i pozarodzinne. Wszystkie te cechy powodują, że długotrwałe bezrobocie indukuje szereg innych problemów społecznych (ubóstwo, przemoc w rodzinie, niskie aspiracje edukacyjne), w tym problemów przekazywanych z pokolenia na pokolenie.

W gminie Strzelin odsetek długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku 19-60 lat wynosi 2,44%. Wartość ta stanowi poziom referencyjny. Liczba w drugiej kolumnie poniższej tabeli to stosunek odsetka długotrwałe bezrobotnych w jednostce analizy do odsetka długotrwałe bezrobotnych w gminie. Gdy przekracza on 1, oznacza to, że odsetek osób długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym jest na danym obszarze wyższy niż średnio w całej gminie; gdy równa się 1 – jest taki sam jak w całej gminie, gdy jest mniejszy niż 1 – odsetek jest niższy. Zachowane są przy tym krotności. Innymi słowy, wartość np. 2,96 dla ulicy Bolka I Świdnickiego oznacza, że długotrwałe bezrobotnych jest tam niemal 3 razy więcej w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym niż przeciętnie w gminie.

Przyjętym w SIDS-ie wskaźnikiem ubóstwa jest stosunek liczby rodzin objętych pomocą społeczną do liczby mieszkańców. W gminie wynosi on 32,92 rodzin na 1000 mieszkańców. Do tej wartości odniesiono dane dla poszczególnych ulic i sołectw, otrzymując wskaźnik, który należy interpretować analogicznie do wskaźnika bezrobocia. Dla przykładu wartość 2,00 dla ulicy Dzierżoniowskiej oznacza, że korzysta tam z pomocy społecznej dwukrotnie więcej rodzin w stosunku do liczby mieszkańców niż przeciętnie w gminie.

Wskaźnikami obrazującymi poziom edukacji w SIDS-ie jest: 1) średni wynik egzaminu gimnazjalnego – liczony jako suma punktów uzyskanych z jego poszczególnych obowiązkowych części (język polski, historia z wiedzą o społeczeństwie, matematyka, język obcy na poziomie podstawowym, wiedza przyrodnicza) – uzyskany przez mieszkańców ulicy lub miejscowości przystępujących do egzaminu w roku 2015; średni wynik egzaminu szóstoklasisty – liczony jako suma punktów uzyskanych z jego poszczególnych części (język polski, matematyka, język obcy) – uzyskany przez mieszkańców ulicy lub miejscowości przystępujących do egzaminu w roku 2015. Wskaźniki te odniesiono do średniego wyniku egzaminu gimnazjalnego dla gminy (219,61) i średniego wyniku egzaminu szóstoklasisty (200,72) poprzez podzielenie średniej dla gminy przez średnią dla jednostki analizy. Następnie wartości te uśredniono, co oznacza przypisanie tej samej wagi wynikom obu egzaminów.

Uzyskany w ten sposób wskaźnik poziomu edukacji należy interpretować analogicznie do wcześniej omówionych wskaźników. Wartość większa niż 1 oznacza, że uczniowie z danego obszaru uzyskali wyniki egzaminów (średnio z obu) poniżej średniej w gminie, wartość 1 – że wynik na ulicy lub w miejscowości był (średnio z obu egzaminów) dokładnie taki jak w gminie, wartość poniżej 1 natomiast – że wyniki egzaminów w jednostce analizy były (ponownie średnio z obu) lepsze od przeciętnych w gminie. Prościej: im gorsze wyniki

egzaminów (niższy poziom edukacji), tym wyższa wartość wskaźnika obrazującego „edukacyjną” składową degradacji społecznej. Dodajmy dla porządku, że jeśli w ubiegłym roku żaden mieszkaniec ulicy lub miejscowości nie przystępował do danego egzaminu, to ulicy lub miejscowości przypisano wartość „neutralną” 1.

Za najprostszy dostępny wskaźnik uczestnictwa w życiu społecznym uznano frekwencję wyborczą w ostatnich wyborach do Rady Gminy. Przyjęto upraszczające założenie, że frekwencja w obwodzie wyborczym rozkłada się równomiernie, dzięki czemu możliwe było przyporządkowanie każdej ulicy i miejscowości frekwencji obwodu, w którego granicach znajdowała się dana jednostka analizy. Następnie porównano tę frekwencję ze średnią frekwencją w gminie, wynoszącą 48,28%. Ponownie zamieszczoną w tabeli wartość interpretować należy następująco: im niższa frekwencja (niższy poziom uczestnictwa w życiu społecznym), tym wyższa wartość składowej indeksu degradacji społecznej.

Syntetyczny indeks degradacji społecznej (SIDS) obliczono jako średnią ważoną czterech powyżej opisanych składowych, przy czym przypisane wagi wynosiły: dla bezrobocia – 0,2; dla ubóstwa – 0,4; dla edukacji – 0,3; dla uczestnictwa w życiu społecznym – 0,1. Uznano bowiem, że w wyznaczeniu obszaru zdegradowanego społecznie kluczową rolę przypisać należy ubóstwu jako po pierwsze najdotkliwшему w opinii mieszkańców negatywnemu zjawisku społecznemu, po drugie zaś jako najważniejszej determinancie innych patologii życia społecznego. Przypisanie relatywnie większej wagi wskaźnikowi edukacji niż np. uczestnictwa w życiu społecznym uzasadnia się natomiast znaczeniem poziomu edukacji dla długookresowych szans powodzenia rewitalizacji obszaru zdegradowanego społecznie.

Tabela 31. Wartości Syntetycznego Indeksu Degradacji Społecznej i jego składowych w gminie Strzelin

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	BEZROBOCIE	UBÓSTWO	EDUKACJA	UCZESTNICTWO W ŻYCIU SPOŁECZNYM	SIDS
ul. Adama Asnyka	0,00	0,00	1,00	1,02	0,40
ul. Michała Bałuckiego	0,00	0,00	1,04	1,02	0,41
ul. Grahama Bella*	0,00	0,69	0,85	0,96	0,63
ul. Z. Berlinga	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. W. Broniewskiego	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. Fryderyka Chopina	4,24	7,29	1,17	1,05	4,22
ul. Bolesława Chrobrego	0,00	0,68	0,83	1,00	0,62
ul. Marii Dąbrowskiej	0,00	0,00	1,00	1,05	0,40
ul. Jana Długosza	0,00	0,00	1,00	1,05	0,40
ul. Stanisława Dubois	2,02	1,02	1,01	1,00	1,22
ul. Św. Floriana	2,51	1,20	1,30	1,35	1,51
ul. Galla Anonima	1,71	0,00	0,95	1,05	0,73
ul. K. Gałczyńskiego	1,67	0,00	0,83	1,35	0,72
ul. Gen. Stefana Grota Roweckiego	1,24	0,44	1,18	1,00	0,87
ul. Św. Jana i plac Św. Jana *	0,84	0,50	1,03	1,02	0,78
ul. Jana Pawła II	2,75	1,45	1,12	1,05	1,57

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY STRZELIN NA LATA 2016-2023

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	BEZROBOCIE	UBÓSTWO	EDUKACJA	UCZESTNICTWO W ŻYCIU SPOŁECZNYM	SIDS
ul. Wincentego Kadłubka	0,00	0,00	0,84	1,05	0,36
ul. Jana Kilińskiego	0,00	0,00	1,00	1,20	0,42
ul. Jana Kochanowskiego	0,00	0,00	1,05	1,05	0,42
ul. Marii Konopnickiej	2,20	4,12	1,76	1,05	2,72
ul. Mikołaja Kopernika	5,85	2,57	0,87	1,35	2,59
ul. Tadeusza Kościuszki	1,32	2,14	1,24	0,96	1,59
ul. Krasińskiego	1,21	0,00	0,99	1,35	0,67
ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego	0,00	0,00	1,00	1,02	0,40
ul. Królowej Jadwigi	2,93	4,80	0,83	1,20	2,88
ul. Bolesława Krzywoustego	0,00	0,00	0,91	1,00	0,37
ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego	0,66	1,31	1,00	1,20	1,08
ul. O. Langeo	0,00	0,00	0,85	1,35	0,39
ul. Edwarda Lubowskiego	0,00	0,00	1,00	1,02	0,40
ul. Władysława Łokietka	0,54	0,42	0,85	1,00	0,63
ul. Władysława Łozińskiego	0,00	0,00	1,00	1,02	0,40
ul. Gen. Stanisława Maczka	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Jana Matejki	1,39	0,31	0,80	1,00	0,74
ul. Św. Michała Archanioła	3,64	0,90	0,94	1,02	1,47
ul. Księdza. Władysława Michałkiewicza	0,00	0,00	1,00	0,96	0,40
ul. Adama Mickiewicza	3,07	1,30	1,00	1,20	1,56
ul. Stanisława Moniuszki	0,00	0,00	1,30	1,05	0,50
ul. Zofii Nałkowskiej	0,00	0,00	1,00	1,05	0,40
ul. Cypriana Kamila Norwida	0,00	0,00	0,91	1,02	0,38
ul. Stefana Okrzei	0,56	0,75	0,97	0,96	0,80
ul. Gen. Leopolda Okulickiego	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Elizy Orzeszkowej	0,75	0,00	0,98	1,05	0,55
ul. Piłsudskiego	0,19	1,03	1,27	1,20	0,95
ul. Józef Poniatowskiego	0,00	0,70	0,82	1,00	0,63
ul. Księdza Jerzego Popiełuszki	0,00	0,00	0,84	0,96	0,35
ul. Bolesława Prusa	1,00	1,00	1,00	1,02	1,00
ul. Kazimierza Pułaskiego	5,85	0,00	1,00	1,35	1,61
ul. A. Rapackiego	0,00	0,00	0,91	1,35	0,41
ul. Mikołaja Reja	3,51	0,57	1,00	1,05	1,34
ul. Władysława Reymonta	0,00	7,24	1,00	1,05	3,30
ul. Henryka Sienkiewicza	1,20	0,75	1,12	1,00	0,98
ul. Sikorskiego*	0,91	0,00	0,85	1,20	0,56
ul. Juliusza Słowackiego	3,42	0,00	0,90	1,00	1,05
ul. St. Staszica	1,63	1,22	0,82	1,02	1,16
ul. Wita Stwosza	2,51	0,74	0,89	1,05	1,17
ul. Stefana Szybalskiego	6,15	0,89	1,00	0,96	1,98
ul. Bolka I Świdnickiego	2,96	1,54	1,38	1,20	1,74
ul. Wincentego Witosa	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. Gabrieli Zapolskiej	1,46	0,76	0,81	1,05	0,95
ul. A Zawadzkiego	1,44	0,00	1,27	1,35	0,80
ul. Stefana Żeromskiego	8,20	23,24	1,00	1,05	11,34
ul. Borowska	1,00	1,00	1,00	1,20	1,02
ul. Borowska Zaulek	9,11	0,00	1,00	1,20	2,24
ul. Brzegowa	1,40	0,83	0,95	1,35	1,03
ul. Dzierżonowska	4,29	2,00	1,17	1,20	2,13
ul. Gliniana	4,36	2,66	1,00	1,05	2,34
ul. Górnicza	2,83	1,63	0,80	0,96	1,55

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY STRZELIN NA LATA 2016-2023

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	BEZROBOCIE	UBÓSTWO	EDUKACJA	UCZESTNICTWO W ŻYCIU SPOŁECZNYM	SIDS
ul. Górzysta	2,48	0,00	1,00	1,35	0,93
ul. Grunwaldzka	0,00	0,00	1,00	1,00	0,40
ul. Kamienna	2,08	1,64	1,05	0,96	1,49
ul. Kolejowa	0,00	0,00	1,00	1,20	0,42
ul. Kościelna	2,45	1,01	0,97	1,02	1,28
ul. Krótka	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. Krucza	0,00	18,24	1,00	1,35	7,73
ul. Krzepicka	0,00	12,66	1,00	1,05	5,47
ul. Książąt Brzeskich	2,12	0,97	0,98	1,02	1,21
ul. Leśna	2,10	0,87	0,83	1,35	1,15
ul. Łąkowa	2,05	0,00	1,00	1,35	0,84
ul. Młynarska	0,00	2,12	1,00	1,35	1,28
ul. Ogrodowa	1,37	1,00	1,00	1,00	1,07
ul. Oławska	3,42	1,19	1,00	1,05	1,56
ul. Parkowa	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. Piastowska*	0,00	0,00	1,00	1,20	0,42
Plac 1 Maja	0,57	1,02	0,96	1,20	0,93
Plac Pokoju	0,00	4,68	1,00	0,96	2,27
ul. Pocztowa	6,01	2,40	0,91	1,05	2,54
ul. Podwale	1,65	1,28	1,17	1,05	1,29
ul. Polna	0,00	0,82	1,00	1,35	0,76
ul. Powstańców Śląskich	0,00	0,00	0,87	0,96	0,36
ul. Różana	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. Rybna	2,05	2,43	1,00	0,96	1,78
ul. Rycerska	5,85	4,50	1,00	1,35	3,41
ul. Rynek	2,17	0,86	0,90	1,02	1,15
ul. Skawińska	9,64	12,43	1,00	1,00	7,30
ul. Słoneczna	2,64	0,00	0,88	1,35	0,93
ul. Sosnowa	0,00	0,00	0,85	1,35	0,39
ul. Staromiejska	1,45	2,32	1,09	1,35	1,68
ul. Westerplatte	0,00	0,00	1,00	1,00	0,40
ul. Weteranów	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. Wiśniowa	0,00	0,00	1,00	1,00	0,40
ul. Wodna	3,09	1,79	0,94	1,35	1,75
ul. Wojska Polskiego	1,20	0,49	0,98	0,96	0,83
ul. Wolności	2,66	1,39	1,00	1,20	1,51
ul. Wrocławska	0,73	0,57	1,00	1,20	0,80
ul. Zamkowa	0,63	1,54	1,00	1,05	1,15
ul. Ząbkowicka	0,78	1,16	1,02	0,96	1,02
ul. Zielna	0,00	1,84	1,00	1,35	1,17
ul. Źródłana	1,17	0,00	1,00	1,35	0,67
ul. Żwirki i Wigury	0,95	0,00	1,00	1,00	0,59
ul. Kazimierza Wielkiego	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Wichrowa	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. Nyska	0,00	0,00	1,00	1,35	0,44
ul. Mieszka I	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Targowa	1,95	0,00	0,85	1,20	0,76
Rondo im. Zesłańców Sybiru	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Stanisława Wyspiańskiego	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Jaworowa	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Karola Szymanowskiego	1,00	0,00	1,00	1,00	0,60

ULICA / MIEJSCOWOŚĆ	BEZROBOCIE	UBÓSTWO	EDUKACJA	UCZESTNICTWO W ŻYCIU SPOŁECZNYM	SIDS
ul. Henryka Wieniawskiego	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Wojciecha Kilara	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Władysława Szpilmana	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ul. Wiosenna	0,00	0,00	1,00	1,00	0,40
ul. Fabryczna	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Biały Kościół	0,00	0,46	0,88	0,93	0,54
Biedzychów	0,00	0,39	1,18	0,98	0,61
Bierzyn	0,00	0,70	0,99	0,93	0,67
Brożec	0,00	0,43	1,32	1,15	0,68
Chociwel	0,00	2,59	1,13	1,15	1,49
Częszyc	0,00	0,61	1,03	1,15	0,67
Dankowice	0,00	0,44	1,20	0,93	0,63
Dębni	0,00	0,98	1,00	0,93	0,79
Dobrogoszcz	0,00	0,64	1,00	0,83	0,64
Gębczyc	0,00	0,19	1,00	0,93	0,47
Gębice	0,34	0,96	0,98	0,93	0,84
Gęsiniec	0,43	0,43	0,87	0,92	0,61
Głęboka	0,32	0,58	0,93	0,98	0,67
Gościęcice	0,12	0,54	1,06	0,92	0,65
Górzec	0,27	0,75	1,16	1,03	0,81
Karszów	0,15	0,70	1,00	0,83	0,69
Karszówek	0,85	1,04	0,99	0,98	0,98
Kazanów	0,00	1,33	1,27	0,93	1,01
Krzepice	0,00	0,93	1,16	1,15	0,83
Kuropatnik	0,08	0,64	0,98	0,92	0,66
Ludów Polski	0,00	0,23	1,28	1,03	0,58
Mikoszów	0,35	1,30	1,22	0,83	1,04
Muchowiec	0,38	1,76	1,05	0,98	1,19
Nieszkowice	0,00	1,23	1,05	0,93	0,90
Nowolesie	0,00	1,27	1,04	0,93	0,91
Pęcz	0,00	1,02	0,90	0,93	0,77
Piotrowice	0,31	2,07	1,20	0,83	1,33
Pławna	0,35	0,82	1,11	1,03	0,83
Skoroszwice	0,00	1,77	1,00	0,93	1,10
Strzegów	0,00	0,00	1,02	0,93	0,40
Szczawin	0,00	0,54	1,02	0,93	0,61
Szczodrowice	0,00	0,39	1,01	0,93	0,55
Trześnia	0,47	0,17	1,11	1,15	0,61
Ulica	0,00	2,25	0,90	1,15	1,29
Warkocz	0,00	1,11	0,99	1,03	0,84
Wąwolnica	0,00	0,28	0,92	0,93	0,48
Żeleźnik	0,00	0,91	1,26	0,98	0,84

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miasta i Gminy w Strzelinie.

Jak widać z powyższego zestawienia stan kryzysowy w sferze społecznej zdiagnozowano w 7 wsiach na terenie gminy. Są to: Chociwel, Kazanów, Mikoszów, Muchowiec, Piotrowice, Skoroszwice oraz Ulica.

Analiza obszaru Strzelina pozwala natomiast zauważyć, że wysokie wartości indeksu degradacji społecznej występują przede wszystkim w centrum miasta. SIDS powyżej 1 charakteryzuje Rynek i wszystkie ulice odchodzące od niego oraz stanowiące pierwszy lub drugi krąg ulic wokół niego (Zamkowa, Jana Pawła II, Kościelna, Wodna, Książąt Brzeskich, Kościuszki, Podwale, Staszica, Św. Michała Archaniola, Rycerska, Św. Floriana, Rybna). W nieco szerszych granicach wyznaczonych przebiegiem głównych dróg, tj. ul. Wojska Polskiego od południa oraz ul. Wolności od zachodu i północy, a od wschodu umowną, lecz nie arbitralną granicą ścisłego centrum wzdłuż ulic Kopernika, Brzegowej, Staszica i Św. Jana, tylko 4 ulice cechują się SIDS-em poniżej 1. Opisany powyżej obszar wraz z granicznymi ulicami: Wolności, Wojska Polskiego na odcinku od Ronda im. Zesłańców Sybiru do ul. Kopernika oraz Brzegową od ul. Kopernika do ul. Staszica, przylegającymi do ulic granicznych placami: Placem Pokoju i Placem Św. Jana, a także z sąsiadującymi terenami zielonymi: parkiem na miejscu dawnego cmentarza ewangelickiego przy ul. Staszica i Parkiem Miejskim im. Armii Krajowej tworzą układ urbanistyczny, nazywane dalej śródmiejskim obszarem zdegradowanym. Jest on homogeniczny pod względem morfologicznym, stanowi całość pod względem funkcjonalnym i charakteryzujący się spójnością społeczną. Z tego powodu dalsze analizy dotyczyć będą tak określonego obszaru jako całości, tzn. z włączeniem ulic Św. Jana, Piastowskiej, Sikorskiego i Bella, pomimo że wartość SIDS dla nich wynosi mniej niż 1 (w tabeli włączone ulice oznaczono dodatkowo asteryskiem). Dane w kolejnych tabelach nie będą natomiast obejmowały ulic Brzegowej i Wojska Polskiego, które jedynie na części swej długości stanowią granice wyznaczonego obszaru, ponieważ większość analizowanych informacji agregowana jest na poziomie ulic.

Im dalej od centrum miasta, tym rzadziej występują w Strzelinie ulice o wysokich wskaźnikach degradacji społecznej. Ponadto wchodzi one tam w skład obszarów, które jako całość nie wykazują cech stanu kryzysowego stanu w sferze społecznej, dlatego też poza śródmiejskim obszarem zdegradowanym nie wyznaczono w mieście innych obszarów dotkniętych degradacją społeczną.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźników uwzględnianych w SIDS-ie dla 7 wsi, w których stwierdzono stan kryzysowy w sferze społecznej, oraz dla śródmiejskiego obszaru zdegradowanego.

Tabela 32. Wskaźniki Syntetycznego Indeksu degradacji Społecznej dla obszaru zdegradowanego w gminie Strzelin

OBSZARY ZE ZDIAGNOZOWANYM STANEM KRYZYSOWYM W SFERZE SPOŁECZNEJ	ODSETEK DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW W WIEKU 19-60 LAT	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W GMINIE	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ NA 1000 MIESZKAŃCÓW	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W GMINIE	ŚREDNI WYNIK EGZAMINU SZÓSTO-KLASISTÓW	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W GMINIE	ŚREDNI WYNIK EGZAMINU GIMNAZJALNEGO	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W GMINIE	FREKWENCJA W WYBORACH LOKALNYCH W ROKU 2014	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W GMINIE	SIDS
ŚRÓDMIEJSKI OBSZAR ZDEGRADOWANY W STRZELINIE*	8,92%	2,44%	43,55	32,92	209,92	200,72	233,90	219,61	43,83%	48,28%	1,35
Chociwel	0,00%		85,11		-		169,50		42,03%		1,49
Kazanów	0,00%		43,72		156,00		175,33		51,87%		1,01
Mikoszów	0,85%		42,86		127,00		-		58,31%		1,04
Muchowiec	0,93%		57,80		254,00		141,00		49,49%		1,19
Piotrowice	0,76%		67,96		158,00		192,93		58,31%		1,33
Skoroszwice	0,00%		58,33		-		-		51,87%		1,10
Ulica	0,00%		74,07		246,00		-		42,03%		1,29

*Śródmiejski obszar zdegradowany w Strzelinie obejmuje ulice Bella, Św. Floriana, Św. Jana, Plac Św. Jana, Jana Pawła II, Kopernika, Kościuszki, Św. Michała Archanioła, Mickiewicza, Prusa, Sikorskiego, Staszica, Kościelną, Kruczą, Książąt Brzeskich, Młynarską, Plac Pokoju, Pocztową, Podwale, Rybną, Rycerską, Rynek, Wodną, Wolności, Zamkową, Wojska Polskiego (na odcinku między Rondem Zesłańców Sybiru a Kopernika) oraz Brzegową (na odcinku od Kopernika do Staszica).

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miasta i Gminy w Strzelinie

8.3 OBSZAR ZDEGRADOWANY

Na większości obszarów, gdzie zdiagnozowano stan kryzysowy w sferze społecznej, obserwuje się także – choć w różnej skali - zapas gospodarczą. Poniżej przedstawiono więc wybrane wskaźniki aktywności gospodarczej.

Tabela 33. Wybrane wskaźniki stanu kryzysowego w sferze gospodarczej na terenach objętych degradacją społeczną w gminie Strzelin

OSZARY ZE ZDIAGNOZOWANYM STANEM KRYZYSOWYM W SFERZE SPOŁECZNEJ	SFERA GOSPODARCZA			
	LICZBA PODMIOTÓW W BAZIE REGON NA 1000 MIESZAŃCÓW	ŚREDNIA LICZBA W GMINIE	LICZBA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WG CEIDG NA 1000 MIESZAŃCÓW	ŚREDNIA LICZBA W GMINIE
ŚRÓDMIEJSKI OBSZAR ZDEGRADOWANY W STRZELINIE	132,82	142,44	56,06	59,04
Chociwel	55,32		25,53	
Kazanów	142,08		5,46	
Mikoszów	119,05		42,86	
Muchowiec	69,36		17,34	
Piotrowice	87,38		29,13	
Skoroszwice	141,67		25,00	
Ulica	148,15		74,07	

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miasta i Gminy w Strzelinie

Jak widać, aktywność gospodarcza mierzona zarówno liczbą podmiotów gospodarki narodowej wg bazy REGON, jak i liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg CEIDG na 1000 mieszkańców jest niższa niż przeciętna w gminie na niemal wszystkich obszarach dotkniętych stanem kryzysowym w sferze społecznej. Jedyny wyjątek stanowi wieś Ulica.

Analiza większej liczby wskaźników w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej znajduje się w odpowiednich rozdziałach niniejszego dokumentu.

Wobec współwystępowania stanu kryzysowego w sferze społecznej oraz negatywnych zjawisk gospodarczych można zatem zaliczyć do obszarów zdegradowanych w gminie Strzelin:

1. śródmiejski obszar zdegradowany w Strzelinie obejmujący: obejmuje ulice Bella, Św. Floriana, Św. Jana, Plac Św. Jana, Jana Pawła II, Kopernika, Kościuszki, Św. Michała Archaniola, Mickiewicza, Prusa, Sikorskiego, Staszica, Kościelną, Kruczą, Książąt Brzeskich, Młynarską, Plac Pokoju, Pocztową, Podwale, Rybną,

Rycerską, Rynek, Wodną, Wolności, Zamkową, Wojska Polskiego (na odcinku między Rondem Zesłańców Sybiru a Kopernika) oraz Brzegową (na odcinku od Kopernika do Staszica);

2. miejscowości: Chociwel, Kazanów, Mikoszków, Muchowiec, Piotrowice, Skoroszowice.

8.4 OBSZAR DO REWITALIZACJI

Ze względu na szanse powodzenia procesu rewitalizacji konieczna jest koncentracja podejmowanych działań i alokowanych środków. Dlatego też w obrębie obszaru zdegradowanego wyznaczono obszar do rewitalizacji obejmujący:

- 1) śródmiejski obszar zdegradowany w Strzelinie (0,617791 km²),
- 2) Mikoszków (4,704021 km²).

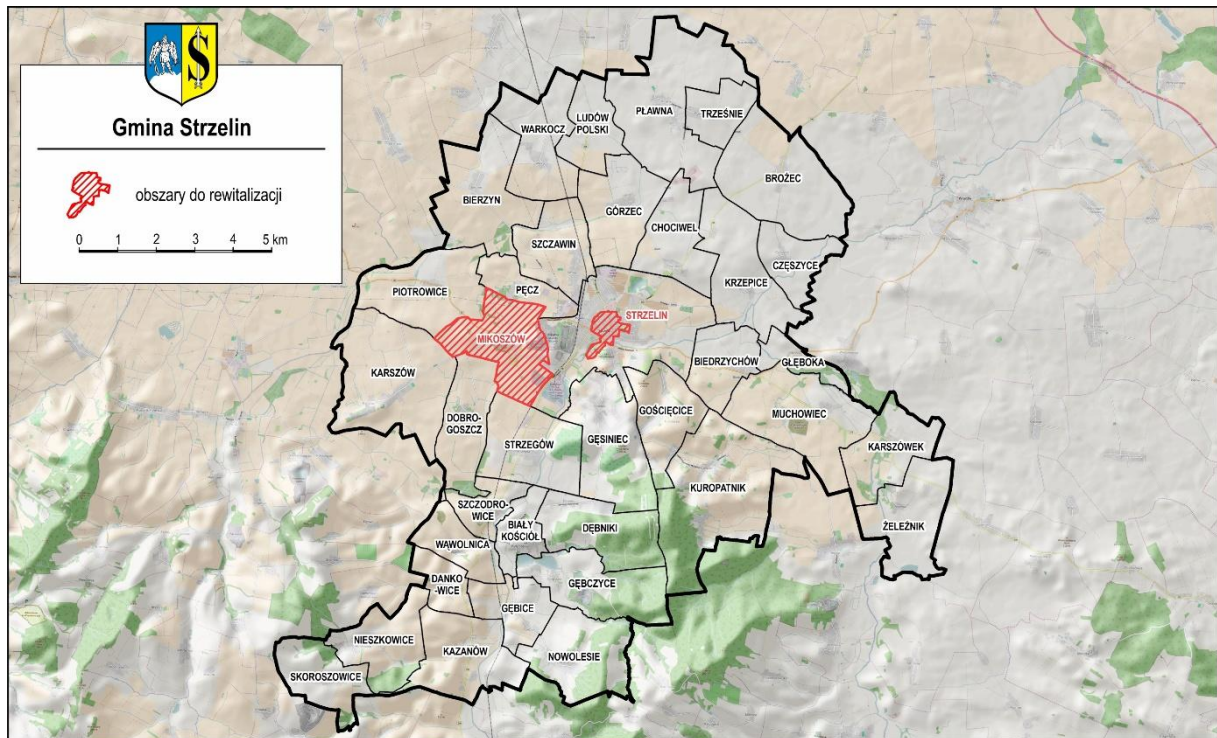
Kierowano się przy tym znaczeniem tych miejsc dla rozwoju gminy. Przede wszystkim koniecznością przywrócenia świetności oraz funkcji centralnej obszarowi Rynku. Stworzenia przestrzeni przyciągających mieszkańców i zachęcających ich do większej aktywności społecznej i gospodarczej. Ważnym aspektem rozwoju gminy jest również rozwój usług leczniczych i rehabilitacyjnych w pobliskim ośrodku w Mikoszowie. Przedsięwzięcia te w zgodnej ocenie Zespołu ds. Rewitalizacji oraz ekspertów mają kluczowe znaczenie dla przyszłości gminy i jej mieszkańców.

Obszar do rewitalizacji ma powierzchnię 5,321812 km², co stanowi 3,11% powierzchni gminy i jest zamieszkały przez 4577 osób, czyli 21,31% mieszkańców gminy. Spełnia więc nałożone kryteria.

8.5 MAPY OBSZARU DO REWITALIZACJI

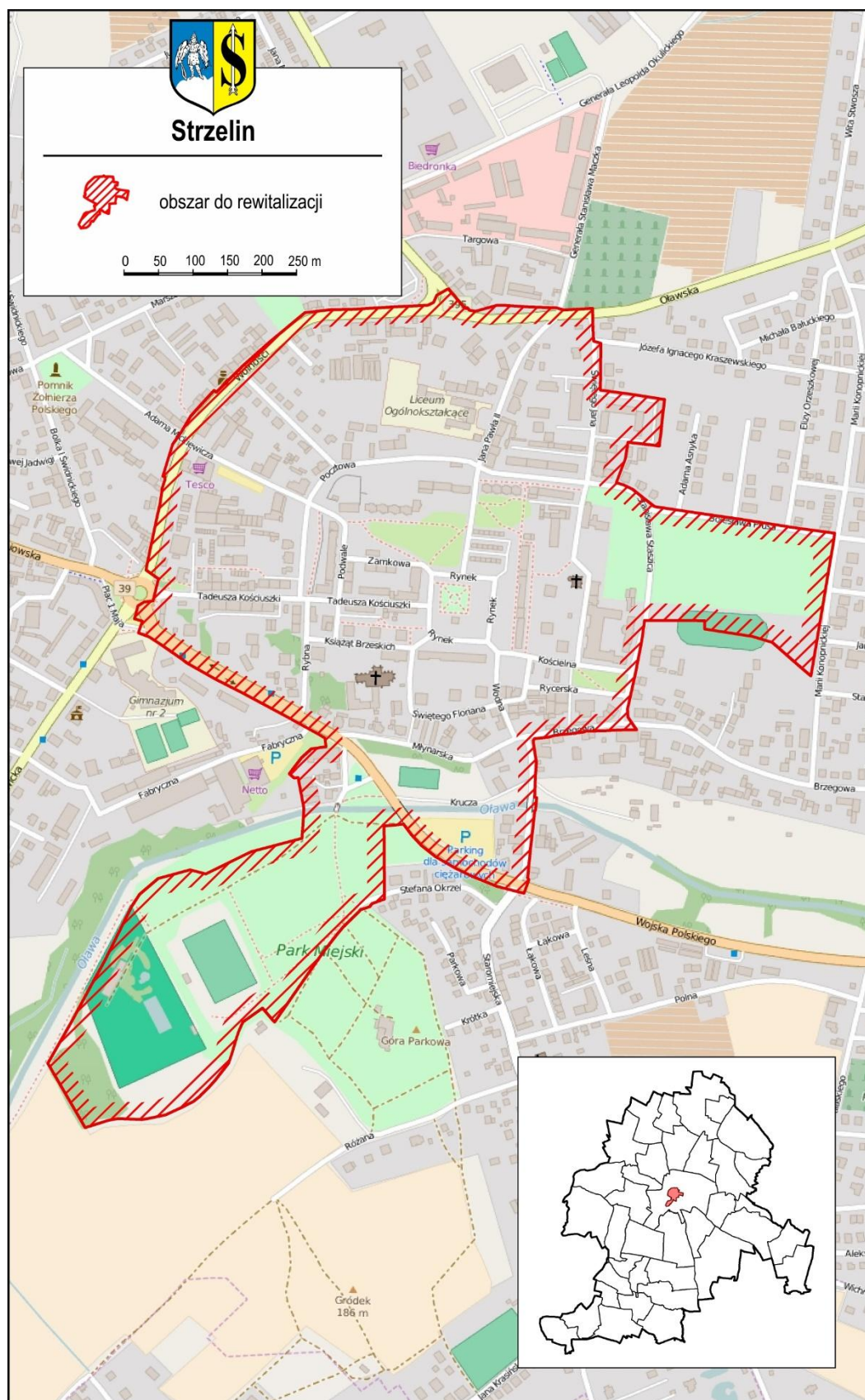
Poniżej znajdują się trzy mapy. Pierwsza – mapa nr 5 to mapa obszaru całej gminy Strzelin, na której zaznaczono obszary do rewitalizacji. Pozwala ona zobaczyć skalę i umiejscowienie terenu objętego rewitalizacją. Dwie kolejne mapy prezentują poszczególne obszary rewitalizacji. Mapa nr 6 przedstawia śródmiejski obszar do rewitalizacji nr 1. Mapa nr 7 prezentuje obszar do rewitalizacji nr 2 – Mikoszków.

Mapa 5. Gmina Strzelin, obszary do rewitalizacji

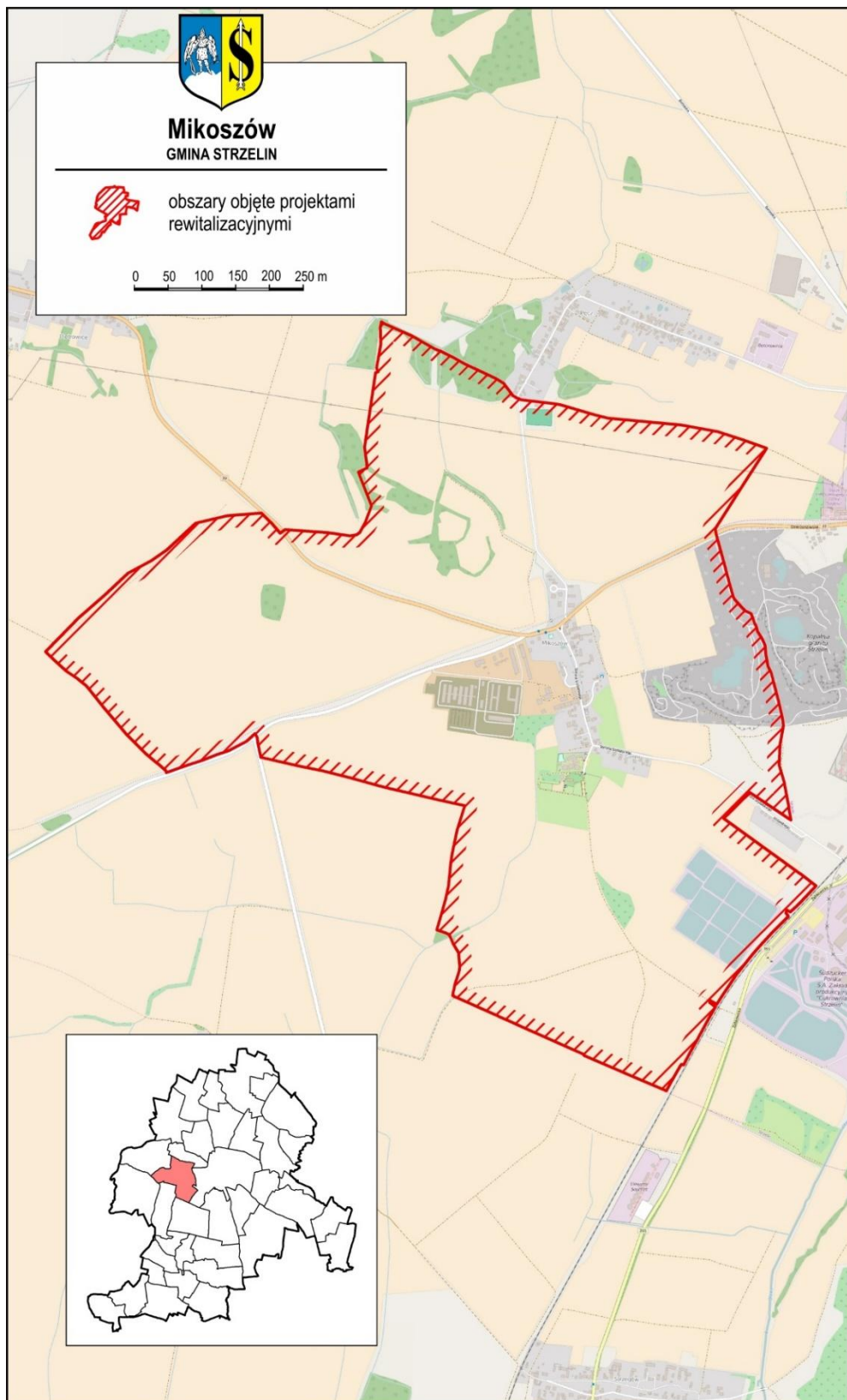
Źródło: Opracowanie EXGEO Professional Map

Mapa 6. Miasto Strzelin – Śródmiejski obszar do rewitalizacji nr 1

Źródło: Opracowanie EXGEO Professional Map

Mapa 7. Obręb Mikoszków – obszar do rewitalizacji nr 2

Źródło: Opracowanie EXGEO Professional Map

9 PLAN REWITALIZACJI

9.1 Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Deklaracja wizji: Partnerską pracą władz i mieszkańców zmieniona, przekształcona, odnowiona, nawiązująca do dziedzictwa historycznego, otwarta, przyjazna, nowoczesna, inspirująca, estetyczna przestrzeń centrum Strzelina i wsi Mikoszków tworzy warunki dla rozwoju i godnego życia różnych pokoleń jego mieszkańców i ich zrzeszeń, ułatwia korzystanie z dobrodziejstwa współczesnej cywilizacji, w wolności od jej zagrożeń i ograniczeń. Zaprasza, zachęca i inspiruje gości do odwiedzin, spotkań i osiedlania się w poszukiwaniu satysfakcji życiowej.

Wizja obszaru rewitalizacji Gminy Strzelin w LPR 2016-2023

W pracach nad wizją obszaru rewitalizacji wykorzystano procedurę, która przyjmuje założenie, iż nie jest ona formułowana na początkowym etapie prac nad programem rewitalizacji, ale podsumowuje tę fazę prac, gdzie mamy już za sobą diagnozę stanu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy i jego potrzeb oraz wstępnie zarysowane koncepcje celów i projekty, jakie mogą być na tym terenie realizowane. Wizja przyszłości obszaru rewitalizowanego nie jest tym samym czystą projekcją i zapisem naszych marzeń i wyobrażeń o przyszłym jego stanie. Obraz przyszłości jest konstruowany na podstawie analizy spodziewanego przebiegu procesów społecznych i zarządczych, przynoszących różnorodne, w tym oczekiwane, pożądane i pozytywnie wartościowane skutki. Przez pryzmat skutków naszego działania w procesie rewitalizacji stworzono wizję, która jest opisem efektu zmiany społecznej, przebiegającej we wszystkich sferach. W procedurze opracowywania wizji ważnym momentem były warsztaty z udziałem Zespołu ds. Rewitalizacji, na których wyrażone zostały aspiracje i oczekiwania społeczne dotyczące przyszłości tego obszaru. Elementem inspirującym w tym procesie było również uwzględnienie wizji i misji zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Strzelin do 2022r. ze szczególnym naciskiem na jej zapis, który brzmi: „Wizja Gminy Strzelin: Atrakcyjna i bezpieczna przestrzeń do życia i wypoczynku – wśród przedsiębiorczej, zintegrowanej oraz otwartej na region i świat społeczności lokalnej”.

W toku prowadzonych prac analitycznych jako obszar rewitalizacji wyznaczono śródmiejski obszar zdegradowany w Strzelinie oraz miejscowość Mikoszków, położoną na terenie wiejskiego obszaru zdegradowanego. Mając na uwadze specyfikę obszarów i procesów rewitalizacyjnych, uznano, iż należy przyjąć wspólną wizję dla obszaru rozwijając jej treść na pięć kluczowych wymiarów:

- **społeczny**, gdzie na terenie rewitalizowanym będzie zamieszkiwać zintegrowana, wielopokoleniowa wspólnota, zapewniająca przestrzeń dogodną dla prowadzenia aktywnego i rodzinnego stylu życia, wyróżniającą się szczególną aktywnością osób młodych i rodzin z dziećmi. Mieszkańcy tej przestrzeni aktywnie spędzają czas wolny,

korzystając z uroków centrum i okolic Strzelina oraz dostępnych tutaj dóbr kultury. Dzięki poczuciu solidarności, wzajemnej pomocy i technice czują się w tej przestrzeni bezpieczni i otwarci na kontakty z innymi. Zbudowane w trakcie rewitalizacji poczucie wspólnoty będzie inspirowało ich do dbałości o otoczenie i ochrony przed dewastacją. Wykreowane na tym obszarze formy aktywności społecznej zaowocują dużą liczbą wydarzeń i inicjatyw społeczno-kulturowych, budując poczucie satysfakcji i zadowolenia. W wyniku wsparcia społecznego i aktywności zrzeszeń obywatelskich działa tutaj sieć dostępnych instytucji służących budowaniu samodzielności i wysokiego komfortu życia osobom starszym, niepełnosprawnym i niezaradnym życiowo. Śródmieście staje się tętniącym życiem centrum gminy i jej mieszkańców, Mikoszków znanym w skali kraju i poza nim centrum rehabilitacji i neuropsychiatrii.

- **gospodarczy**, w którym obszar ten stał się strefą aktywności mikro i małych przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw społecznych zwłaszcza o profilu usługowym, oferujących szeroką paletę produktów lokalnych. Dzięki przyjaznej polityce czynszowej teren ten oferuje nowe miejsca pracy i zapewnia dostęp do różnorodnych usług, w tym edukacyjnych, zdrowotnych, opiekuńczych i turystycznych.

- **środowiskowy**, gdzie na terenach dotychczas zdegradowanych, wyeliminowano lub zredukowano istniejące zagrożenia, gdzie można o każdej porze roku oddychać czystym powietrzem, bez obecności uciążliwego ruchu i hałasu komunikacyjnego, uporządkowano i zapewniono dostępność terenów zielonych i skwerów, jako miejsc aktywnej rekreacji i wypoczynku.

- **przestrzenno-funkcjonalny**, w którym zrewitalizowane tereny Strzelina i Mikoszoza uzyskały nowe oblicze i funkcje. Dzięki odrestaurowanym i zmodernizowanym budynkom i obiektom, ulicom, chodnikom i placom stały się one żywym, estetycznym i pełnym energii centrum urbanistycznym. Przybyło terenów zielonych, które odzyskały swoją rangę i zwiększyły atrakcyjność poszczególnych miejsc. Place zabaw, ścieżki i trasy rowerowe, siłownie na świeżym powietrzu, skate-park, ożywiły i uczyniły dostępną zaniedbaną dotychczas przestrzeń publiczną i są wykorzystywane w codziennym życiu mieszkańców i gości.

- **techniczny** aspekt rewitalizacji objął szczególnie obszar Centrum Strzelina, gdzie odbudowane historyczne centrum miasta (Ratusz i sąsiadujące pierzeje rynku) spowoduje, iż centrum odzyska swoje funkcje społeczne i urbanistyczne. Przeprowadzone remonty obiektów w połączeniu z ich termomodernizacją, wymianą ogrzewania i odnową elewacji budynków mieszkalnych, zapewnia wysoki standard mieszkań. Nowe nawierzchnie ulic wykonane z kostki granitowej, oświetlenie energooszczędnymi lampami zapewnią nową jakość obiektów i ich otoczenia. Uporządkowanie przestrzeni publicznej podniosło jakość życia mieszkańców i przystosowało ją do nowych potrzeb społeczności lokalnej.

9.2 CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ ODPOWIADAJĄCE ZIDENTYFIKOWANYM POTRZEBOM REWITALIZACYJNYM SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY STRZELIN

Zaprezentowane poniżej cele strategiczne wraz z kierunkami działania zostały zdefiniowane na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy i są odpowiedzią na zidentyfikowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne. Ostateczny kształt i forma oraz wybór następującej struktury celów jest wynikiem przeprowadzonych badań ankietowych na reprezentatywnej próbie dorosłych mieszkańców gminy, konsultacji społecznych i warsztatów przeprowadzonych z Zespołem ds. Rewitalizacji. W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Strzelin na lata 2016 – 2023 wyróżniono trzy cele strategiczne, ujmujące wszystkie sfery rewitalizacji: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, środowiskową i techniczną. Każdy z trzech celów został rozpisany na bardziej szczegółowe kierunki działania, wskazujące rodzaj przedsięwzięć, jakie należy podejmować w procesie rewitalizacji. Struktura celów wraz ze zidentyfikowanymi problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi została zaprezentowana poniżej.

CEL 1. ROZWÓJ AKTYWNOŚCI LOKALNEJ I WZMOCNIENIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY

KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH:

- 1.1. Wspieranie edukacji obywatelskiej wśród mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
- 1.2. Rozwój integracji rodzin, integracji międzypokoleniowej i grup sąsiedzkich w społeczności lokalnej.
- 1.3. Propagowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców, zachęcanie do korzystania z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych oraz usług lokalnych instytucji kulturalnych, sportowych i edukacyjnych.
- 1.4. Rozwój przedsięwzięć integrujących i aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, szczególnie osoby z niepełnosprawnościami.
- 1.5. Wspieranie aktywności, sieciowanie i promowanie działań organizacji pozarządowych oraz aktywnych grup mieszkańców.
- 1.6. Rozwój infrastruktury wspierającej aktywność obywatelską mieszkańców (wzmocnienie gminnych ciał konsultacyjno-doradczych m.in. rady działalności pożytku publicznego, rady seniorów, uruchomienie centrum aktywności lokalnej i rozwój inicjatyw społeczno-ekonomicznych, rozwój instrumentów finansowych

dedykowanych inicjatywom lokalnym np. minigranty, fundusz wkładów własnych itp.).

- 1.7. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych w środowisku lokalnym.
- 1.8. Rozwój inicjatyw edukacyjnych, kulturalnych i sportowych, eksponujących walory gminy i zachęcających do tworzenia przyjaznych mieszkańcom przestrzeni.

Realizacja tego celu strategicznego wraz ze wskazanymi powyżej kierunkami działania pozwoli zaspokajać potrzeby i niwelować problemy wskazane przede wszystkim w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej. Szczególnie dotkliwym problemem, wymagającym rozwiązania w procesie rewitalizacji jest niski poziom aktywności społecznej mieszkańców w powiązaniu z nikłym stopniem integracji społeczności lokalnej. To skutkuje: niewystarczającą liczbą inicjatyw lokalnych wśród mieszkańców, dużą liczbą rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, szczególnie skala ta widoczna jest wśród rodzin z dziećmi, obniżeniem szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz dalece niewystarczającą ofertą usług społecznych, szczególnie tych świadczonych przez lokalne organizacje pozarządowe. Główny akcent w realizacji tego celu dotyczy aktywizacji i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wspieranie aktywności społecznej, wzmacnianie integracji społeczności obszaru rewitalizowanego, przede wszystkim w wymiarze rodzinnym i sąsiedzkim przyczyni się do wzmocnienia oddziaływania realizowanych inicjatyw i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tych twardych, infrastrukturalnych oraz tych o charakterze społecznym. Ten cel strategiczny artykułuje mocno i wyraźnie konieczność wzmacniania poczucia działania wśród mieszkańców, ich wzajemnego zaufania oraz zaangażowania w przedsięwzięcia lokalne. Dla powodzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych konieczne jest włączenie społeczności obszaru i aktywizowanie jej przez działania edukacyjne, kulturalne, społeczne, nastawione na samorozwój i odpowiadające na zdiagnozowane problemy społeczne. Wskazane powyżej kierunki działań niewątpliwie charakteryzują się tym, że ich rezultaty są oddalone w czasie, jednak bez zmiany sposobu myślenia, postaw i nawyków społeczności lokalnej nie da się prowadzić rzetelnego procesu rewitalizacji. Jednak realna zmiana w tym aspekcie przełoży się na poprawę jakości życia w całej gminie.

CEL 2. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, WSPIERANIE ZATRUDNIENIA I AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW

KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH:

- 2.1. Rozwój edukacji z zakresu przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie wśród młodzieży.
- 2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej lokalnych przedsiębiorców m.in. poprzez dostęp do informacji, promocję lokalnych usług i produktów, zachęcanie do tworzenia sieci współpracy (np. klastrów, grup zakupowych).
- 2.3. Wspieranie i rozwój aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2.4. Wzmacnianie efektywności poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy.
- 2.5. Promowanie i rozwój współpracy pracodawców z placówkami oświatowymi m.in. nawiązanie współpracy szkół z przedsiębiorcami, klasy patronackie, praktyki zawodowe, rozwój szkolnictwa zawodowego.

Realizacja tego celu strategicznego wraz ze wskazanymi powyżej kierunkami działania pozwoli zaspokajać potrzeby i niwelować problemy wskazane przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej. Wyniki badań ankietowych w gminie wyraźnie pokazały, że największym problemem dla mieszkańców jest problem znalezienia zatrudnienia. Dlatego główny akcent w realizacji tego celu dotyczy aktywizacji zawodowej i niwelowania nierówności społecznych oraz przerwania łańcucha reprodukcji biedy, pasywności zawodowej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wzmocnienie i rozwój możliwości zatrudnienia. Mowa tu przede wszystkim o przedsięwzięciach wspierających osoby młode, które wchodzi na rynek pracy lub zrobią to w najbliższej przyszłości i warto je gruntownie przygotować. Mowa tu również o osobach, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować na otwartym rynku pracy i dla których warto tworzyć mechanizmy wspierające zatrudnienie. Równie ważne jest także wspieranie i animowanie lokalnej przedsiębiorczości, która często tworzy tożsamość miejsca, czyni je niepowtarzalnym i podnosi jego atrakcyjność przez katalog usług, świadczonych w sposób charakterystyczny dla danej społeczności: lokalne targi, miejsca małej gastronomii, wyroby lokalne, jedyny i niepowtarzalny sposób wykorzystania naturalnego bogactwa, jakim jest granit etc. W procesie rewitalizacji należy uczynić wszystko, aby mieszkańcy najbardziej zdegradowanych społecznie obszarów, będących równocześnie obszarami największych szans gospodarczych, przede wszystkim usługowych: obszar śródmiejski i wieś Mikoszków, mogli uczestniczyć w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i czerpać korzyści z rozwijającej się sfery usług. Przestrzenie obszarów

rewitalizowanych: obszar rynku i wieś Mikoszków mają dać komfort użytkowania zarówno mieszkańcom, jak i przyjezdnym. Mają odpowiadać na potrzeby społeczności, która tę przestrzeń zamieszkuje. Dlatego ważne jest nabycie przez mieszkańców umiejętności współtworzenia tych przestrzeni, przede wszystkim umiejętności kreowania i świadczenia usług na wysokim poziomie. Rozwój gminy wymaga, by równolegle z inwestycjami infrastrukturalnymi realizować inwestycje w jakość usług świadczonych przez podmioty gospodarcze oraz organizacje pozarządowe. Zarówno działania biznesu, szczególnie tego lokalnego, unikatowego oraz działania organizacji społecznych, dbających o jakość życia mieszkańców i włączenie społeczne dadzą efekt synergii w postaci rozpoznawalnej marki gminy.

CEL 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ MODERNIZACJĄ I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ Z ZACHOWANIEM WYSOKICH STANDARDÓW DBAŁOŚCI O ŚRODOWISKO NATURALNE

KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH:

- 3.1. Zachęcanie mieszkańców, szczególnie rodzin z dziećmi, młodzieży, seniorów oraz osób niepełnosprawnych do współtworzenia i użytkowania przestrzeni publicznej obszarów rewitalizowanych.
- 3.2. Adaptacja i remont istniejących obiektów, przestrzeni publicznych i nadanie im nowych funkcji przede wszystkim: edukacyjnej, integracyjnej, rekreacyjnej i turystycznej w przestrzeni rewitalizowanej.
- 3.3. Zachowanie, ochrona i modernizacja dziedzictwa kulturowego obszarów rewitalizowanych.
- 3.4. Poprawa stanu technicznego wraz z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej.
- 3.5. Poprawa jakości dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą w obszarze rewitalizowanym.

Realizacja tego celu strategicznego wraz z wskazanymi powyżej kierunkami działania pozwoli zaspokajać potrzeby i niwelować problemy wskazane przede wszystkim w sferze społecznej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Planowane inwestycje

infrastrukturalne przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ich bezpieczeństwa (sfera techniczna), jednocześnie mając silny wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego (środowiskowa) oraz poprawy jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych w gminie (przestrzenno-funkcjonalna). Powyższe kierunki działania akcentują poprawę infrastruktury technicznej – budynków i przestrzeni użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych oraz dróg z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne. W wymiarze społecznym natomiast podkreślają włączenie mieszkańców w tworzenie przestrzeni na obszarze rewitalizowanym. Społeczność ma czuć się współkreatorem zmian, stąd mocne powiązanie zapisów kierunków działania celu strategicznego nr 3 z celem strategicznym nr 1.

10 LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH (LISTA A)

Lp.	Spis projektów lista A
1.	Przebudowa i adaptacja budynku gospodarczego na obiekt służący terapii i edukacji osób niepełnosprawnych.
2.	Przebudowa i adaptacja obiektów po byłej gorzelnii w Mikoszowie na obiekty służące osobom niepełnosprawnym w zakresie: rehabilitacji społecznej i zawodowej, edukacji, terapii oraz usług bytowych.
3.	Rewitalizacja Parku Miejskiego w Strzelinie.
4.	Rewitalizacja terenu przy Rotundzie Św. Gotarda w Strzelinie
5.	Rewitalizacja terenu po byłym lodowisku w Strzelinie w celu nadania mu nowych funkcji społeczno-rekreacyjnych
6.	Rewitalizacja ciągów komunikacyjnych wraz z terenami przyległymi – pierzeja południowo-wschodnia Rynku w Strzelinie.
7.	Przebudowa ul. Zamkowej w Strzelinie
8.	Modernizacja budynku wielorodzinnego (dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych) przy ul. Wojska Polskiego 1

Poniżej w tabelach zaprezentowano wszystkie podstawowe projekty, które zaplanowano do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzelin na lata 2016-2023.

LISTA A

Lp.	PROJEKT 1
1.	Nazwa projektu: Przebudowa i adaptacja budynku gospodarczego na obiekt służący terapii i edukacji osób niepełnosprawnych.
2.	Nazwa wnioskodawcy: Stowarzyszenie św. Celestyna
3.	Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie: tak
4.	Lokalizacja projektu na obszarze rewitalizacji: Mikoszków
5.	Czy podmiot zgłaszający posiada tytuł prawny do lokalu lub nieruchomości, gdzie realizowany będzie projekt: Tak – własność.
6.	Przewidywany okres realizacji projektu: XII 2016 – XII 2020
7.	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: W gminie brakuje form wsparcia dla osób niepełnosprawnych, młodzieży i dorosłych. O ile oferta dla dzieci niepełnosprawnych zaspokaja podstawowe potrzeby społeczności lokalnej (istnieje przedszkole integracyjne, szkoły specjalne), to oferta dla młodzieży i dorosłych osób niepełnosprawnych jest dalece niewystarczająca. Po ukończeniu szkół specjalnych osoby te często zostawiane są bez dalszej opieki i możliwości realizowania się w sferze zawodowej i uczestniczenia w życiu społecznym - skazane są na powrót do swoich domów. Niweczy to często osiągnięte w procesie edukacji postępy. W przypadku osoby ze znaczną niepełnosprawnością oznacza to również całkowite

	wykluczenie zawodowe przynajmniej jednego członka rodziny ze względu na konieczność sprawowania opieki nad taką osobą.
8.	Cel(e) projektu oraz spójność projektu z celami LPR: Projekt jest spójny z celami rewitalizacyjnymi nr 1, 2, 3, w tym z kierunkami działań: 1.4, 1.7, 2.3, 3.2, 3.4. Głównym celem projektu jest włączenie społeczne osób niepełnosprawnych poprzez rehabilitację społeczno-zawodową.
9.	Zakres realizowanych działań wraz z uzasadnieniem projektu: Działania będą polegały na przebudowie starego budynku gospodarczego (dawna stodoła) położonego na terenie byłej gorzelni i przystosowaniu go na obiekt służący terapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Zakres prac będzie obejmował odnowienie ścian zewnętrznych, remont i przebudowę podłóg, stropów, ścian działowych i dachu, a także będzie obejmował teren bezpośrednio przylegający do budynku (mała architektura). Budynek zostanie przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych o ograniczonych możliwościach poruszania się oraz odpowiednio wyposażony w sprzęt umożliwiający prowadzenie terapii i zajęć edukacyjnych. Realizacja projektu przyczyni się do rewitalizacji wsi Mikoszków, w centrum której położony jest obiekt, poprzez nadanie zniszczonemu, nieużytkowanemu obiektowi nowych funkcji w sferze usług społecznych. Projekt odpowiada na potrzeby rewitalizacyjne w następujących sferach: ➤ w sferze społecznej – zrealizowanie projektu pozwoli na zagospodarowanie i przywrócenie do życia centralnej części wsi Mikoszków, który w chwili obecnej jest dużym, zdegradowanym terenem poprzemysłowym (rozlewnia mleka, byłe obiekty PGR - hodowla krów mlecznych i trzody chlewnej, pola uprawne oraz gorzelnia) powodującym dla mieszkańców problemy społeczne w postaci wzrostu nierejestrowanego bezrobocia, przestępczości oraz problemów alkoholowych. W okresie działania gorzelni okoliczni mieszkańcy mieli łatwy dostęp do produkowanego w niej alkoholu, co doprowadziło do licznych uzależnień, których skutki w społeczności lokalnej odczuwane są do dzisiaj. Szacujemy, że 10% mieszkańców ma problemy alkoholowe. Na terenie po byłej gorzelni grupy osób spotykają się, by pić alkohol, czasami będąc pod wpływem alkoholu poruszają się po okolicy. Niedawno w Mikoszowie miała miejsce bójka dwóch osób będących pod wpływem alkoholu zakończona usiłowaniami zabójstwa – jedna z osób trafiła do szpitala z poważnymi obrażeniami ciała. Projekt będzie miał długoterminowe i wielopokoleniowe pozytywne skutki w rozwiązywaniu problemów społecznych poprzez: przygotowanie zawodowe osób niepełnosprawnych w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej do podjęcia pracy na chronionym lub otwartym rynku pracy, możliwość zatrudnienia mieszkańców, pomoc w odbywaniu praktyk zawodowych, współuczestnictwo mieszkańców w życiu ośrodka na zasadach wolontariatu, współuczestnictwo w licznych otwartych imprezach kulturalnych, sportowych, integracyjnych i festynach, a także możliwość skorzystania z miejsca do rekreacji i sportu, które powstaną dzięki

	projektowi. ➤ w sferze gospodarczej – na terenie Mikoszowa występuje wysokie nierejestrowane bezrobocie. Również osoby niepełnosprawne nie mają realnych szans na podjęcie zatrudnienia. Projekt umożliwi przygotowanie zawodowe osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej, chronionym lub otwartym rynku pracy. Ponadto projekt będzie przeciwdziałał bezrobociu wśród mieszkańców Mikoszowa poprzez możliwość podjęcia pracy bezpośrednio w Stowarzyszeniu, a także poprzez możliwość podjęcia własnej aktywności gospodarczej dzięki wykorzystaniu zwiększonego ruchu osób z zewnątrz (np. usługi fryzjerskie, sklep). Projekt będzie promował walory sołectwa, co może przyczynić się do powstania nowych inwestycji oraz poprawy infrastruktury. Projekt spowoduje odnowę wsi i podniesienie jej atrakcyjności jako miejsca zamieszkania (liczba ludności w Mikoszowie przed wojną – 700 mieszkańców, a obecnie 280). ➤ w sferze środowiskowej – teren zdewastowanych obiektów byłego PGR-u w Mikoszowie jest nie tylko terenem zdegradowanym i zniszczonym, ale istnieją na nim duże zagrożenia ekologiczne i zdrowotne - znaczna część budynków na tym terenie jest pokryta azbestem. Ponadto okoliczni mieszkańcy na ten teren wyrzucają śmieci i odpady, co stanowi zagrożenie dla środowiska naturalnego. Ponadto występuje zapylenie powietrza, negatywne oddziaływanie akustyczne i wstrząsy spowodowane robotami wydobywczymi i strzałowymi w kopalni granitu położonej w Mikoszowie. Położona niedaleko Cukrownia Strzelin zanieczyszcza płynący przez Mikoszków ciek wodny – Pluskawkę (brak oczyszczalni ścieków w Cukrowni). Realizacja projektu pozwoli na częściową rekultywację i tym samym poprawę terenów zielonych i cieków wodnych poprzez bezpośrednie inwestycje oraz pośrednio poprzez wywieranie działania proekologicznego na zakłady odpowiedzialne za zanieczyszczanie środowiska. Tym samym projekt spowoduje podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa. ➤ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – obszar po byłych obiektach PGR-owskich przylega do ruchliwej drogi krajowej nr 39 i wojewódzkiej 395, co negatywnie wpływa na wizerunek gminy. Z drugiej strony położenie przy drodze krajowej jest atutem, który można wykorzystać poddając teren rewitalizacji na potrzeby usług publicznych (działalność na potrzeby osób niepełnosprawnych). ➤ w sferze technicznej – wyżej opisane obiekty po PGR-owskie niszczeją. Cały teren nie nadaje się w chwili obecnej do prowadzenia jakiejkolwiek działalności ze względu na zagrożenie życia i zdrowia ludzi. Degradacja terenu postępuje wraz z upływem czasu, a co za tym idzie nakłady konieczne na przywrócenie terenowi pełnej funkcjonalności z każdym rokiem rosną.
10.	Grupa odbiorców: Osoby niepełnosprawne.
11.	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji:

	• ilość m² powierzchni użytkowej przeznaczonej na działalność dla młodzieży i dorosłych osób niepełnosprawnych – 862,65 m², • liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 obiekt, • liczba osób niepełnosprawnych korzystających z rehabilitacji – 45 osób Ilość powierzchni oraz liczba obiektów infrastruktury na zrewitalizowanych obszarach określona będzie na podstawie protokołów odbioru robót budowlanych.
12.	Szacunkowy koszt realizacji z uwzględnieniem możliwych źródeł finansowania Szacunkowy koszt całkowity realizacji zadania wyniesie 6.000.000 zł, możliwe źródła finansowania projektu to Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.
13.	Gotowość do realizacji: Stowarzyszenie dysponuje pełną inwentaryzacją budowlaną obiektów, koncepcją architektoniczno-budowlaną. W chwili obecnej opracowywana jest pełna dokumentacja projektowa (projekt budowlano-wykonawczy).

Lp.	PROJEKT 2
1.	Nazwa projektu: Przebudowa i adaptacja obiektów po byłej gorzelni w Mikoszowie na obiekty służące osobom niepełnosprawnym w zakresie: rehabilitacji społecznej i zawodowej, edukacji, terapii oraz usług bytowych.
2.	Nazwa wnioskodawcy: Stowarzyszenie św. Celestyna
3.	Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie: tak
4.	Lokalizacja projektu na obszarze rewitalizacji: Mikoszków
5.	Czy podmiot zgłaszający posiada tytuł prawny do lokalu lub nieruchomości, gdzie realizowany będzie projekt: Tak – własność.
6.	Przewidywany okres realizacji projektu: XII 2016 – XII 2020
7.	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: w gminie brakuje form wsparcia dla osób niepełnosprawnych, młodzieży i dorosłych. O ile oferta dla dzieci niepełnosprawnych zaspokaja podstawowe potrzeby społeczności lokalnej (istnieje przedszkole integracyjne, szkoły specjalne) to oferta dla młodzieży i dorosłych osób niepełnosprawnych jest niewystarczająca. Po ukończeniu szkół specjalnych osoby te często zostawiane są bez dalszej opieki i możliwości realizowania się w sferze zawodowej i uczestniczenia w życiu społecznym - skazane są na powrót do swoich domów. Niweczy to często osiągnięte w procesie edukacji postępy. W przypadku osoby ze znaczną niepełnosprawnością oznacza to również całkowite wykluczenie zawodowe przynajmniej jednego członka rodziny ze względu na konieczność sprawowania opieki nad taką osobą.
8.	Cel(e) projektu oraz spójność projektu z celami LPR: Projekt jest spójny z celami rewitalizacyjnymi nr 1, 2, 3, w tym z kierunkami działań: 1.4, 1.7, 2.3, 3.2, 3.4. Głównym celem projektu jest włączenie społeczne osób niepełnosprawnych poprzez

	rehabilitację społeczno-zawodową
9.	Zakres realizowanych działań wraz z uzasadnieniem projektu: Działania będą polegały na przebudowie starych budynków po byłej gorzelni w Mikoszowie na obiekty służące osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, edukacji, terapii oraz usług bytowych. Prace będą polegały na remoncie i przebudowie istniejących obiektów oraz utworzeniu obiektów małej architektury, dróg komunikacyjnych, ciągów pieszych, które połączą poszczególne budynki. Realizacja projektu doprowadzi do zrewitalizowania terenu i nadaniu mu nowych funkcji w sferze usług społecznych. Projekt odpowiada na potrzeby rewitalizacyjne w następujących sferach: ➤ w sferze społecznej – zrealizowanie projektu pozwoli na zagospodarowanie i przywrócenie do życia centralnej części wsi Mikoszów, który w chwili obecnej jest dużym, zdegradowanym terenem przemysłowym (rozlewnia mleka, obiekty byłego PGR - hodowla krów mlecznych i trzody chlewnej, pola uprawne oraz gorzelnia) powodującym dla mieszkańców problemy społeczne w postaci wzrostu nierejestrowanego bezrobocia, przestępczości oraz problemów alkoholowych. W okresie działania gorzelni okoliczni mieszkańcy mieli łatwy dostęp produkowanego w niej alkoholu co doprowadziło do licznych uzależnień, których skutki w społeczności lokalnej odczuwane są do dzisiaj. Szacujemy, że 10% mieszkańców ma problemy alkoholowe. Na terenie po byłej gorzelni grupy osób spotykają się by pić alkohol, czasami będąc pod wpływem alkoholu poruszają się po okolicy. Niedawno w Mikoszowie miała miejsce bójka dwóch osób będących pod wpływem alkoholu zakończona usiłowaniami zabójstwa – jedna z osób trafiła do szpitala z poważnymi obrażeniami ciała. Projekt będzie miał długoterminowe i wielopokoleniowe pozytywne skutki w rozwiązywaniu problemów społecznych poprzez: przygotowanie zawodowe osób niepełnosprawnych w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej do podjęcia pracy na chronionym lub otwartym rynku pracy, możliwość zatrudnienia mieszkańców, pomoc w odbywaniu praktyk zawodowych, współuczestnictwo mieszkańców w życiu ośrodka na zasadach wolontariatu, współuczestnictwo w licznych otwartych imprezach kulturalnych, sportowych, integracyjnych i festynach, a także możliwość skorzystania z miejsca do rekreacji i sportu, które powstaną dzięki projektowi. ➤ w sferze gospodarczej – na terenie Mikoszowa występuje wysokie nierejestrowane bezrobocie. Również osoby niepełnosprawne nie mają realnych szans na podjęcie zatrudnienia. Projekt umożliwi przygotowanie zawodowe osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej, chronionym lub otwartym rynku pracy. Ponadto projekt będzie przeciwdziałał bezrobociu wśród mieszkańców Mikoszowa poprzez możliwość podjęcia pracy bezpośrednio w Stowarzyszeniu, a także poprzez możliwość podjęcia własnej aktywności gospodarczej dzięki wykorzystaniu zwiększonego ruchu osób z zewnątrz (np. usługi fryzjerskie, sklep). Projekt będzie promował walory sołectwa, co może przyczynić się do powstania nowych inwestycji oraz poprawy infrastruktury. Projekt spowoduje odnowę wsi i podniesienie jej atrakcyjności jako miejsca zamieszkania (liczba ludności w Mikoszowie przed wojną – 700 mieszkańców, a obecnie 280).

	➤ w sferze środowiskowej – teren po byłych obiektach PGR-owskich w Mikoszowie jest nie tylko terenem zdegradowanym i zniszczonym, ale istnieją na nim duże zagrożenia ekologiczne i zdrowotne – znaczna część budynków na tym terenie jest pokryta azbestem. Ponadto okoliczni mieszkańcy na ten teren wyrzucają śmieci i odpady, co stanowi zagrożenie dla środowiska naturalnego. Ponadto występuje zapylenie powietrza, negatywne oddziaływanie akustyczne i wstrząsy spowodowane robotami wydobywczymi i strzałowymi w kopalni granitu położonej w Mikoszowie. Położona niedaleko Cukrownia Strzelin zanieczyszcza płynący przez Mikoszów ciek wodny – Pluskawkę (brak oczyszczalni ścieków w Cukrowni). Realizacja projektu pozwoli na częściową rekultywację i tym samym poprawę terenów zielonych i cieków wodnych poprzez bezpośrednie inwestycje oraz pośrednio poprzez wywieranie działania proekologicznego na zakłady odpowiedzialne za zanieczyszczanie środowiska. Tym samym projekt spowoduje podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa. ➤ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – obszar po byłych obiektach PGR-owskich przylega do ruchliwej drogi krajowej nr 39 i wojewódzkiej 395, co wpływa negatywnie na wizerunek gminy. Z drugiej strony położenie przy drodze krajowej jest atutem, który można wykorzystać poddając teren rewitalizacji na potrzeby usług publicznych (działalność na potrzeby osób niepełnosprawnych). ➤ w sferze technicznej – wyżej opisane obiekty po PGR-owskie niszczą. Cały teren nie nadaje się w chwili obecnej do prowadzenia jakiejkolwiek działalności ze względu na zagrożenie życia i zdrowia ludzi. Degradacja terenu postępuje wraz z upływem czasu, a co za tym idzie nakłady konieczne na przywrócenie terenowi pełnej funkcjonalności z każdym rokiem rosną.
10.	Grupa odbiorców: Młodzież i dorosłe osoby niepełnosprawne.
11.	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji: - Ilość m² powierzchni użytkowej przeznaczonej na działalność dla młodzieży i dorosłych osób niepełnosprawnych – 3200 m², - liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 4 obiekty, - liczba osób niepełnosprawnych korzystających z rehabilitacji – 120 osób. Ilość powierzchni oraz liczba obiektów infrastruktury na zrewitalizowanych obszarach określona będzie na podstawie protokołów odbioru robót budowlanych,
12.	Szacunkowy koszt realizacji z uwzględnieniem możliwych źródeł finansowania Szacunkowy koszt całkowity realizacji zadania wyniesie około 18.000.000 zł, możliwe źródła finansowania projektu to: Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
13.	Gotowość do realizacji: Stowarzyszenie dysponuje inwentaryzacją budowlaną oraz koncepcją architektoniczno-budowlaną.

Lp.	PROJEKT 3
1.	Nazwa projektu: Rewitalizacja Parku Miejskiego w Strzelinie
2.	Nazwa wnioskodawcy: Gmina Strzelin
3.	Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie: nie
4.	Lokalizacja projektu na obszarze rewitalizowanym: Park Miejski im. Armii Krajowej
5.	Czy podmiot zgłaszający posiada tytuł prawny do lokalu lub nieruchomości, gdzie realizowany będzie projekt: tak
6.	Przewidywany okres realizacji projektu: 01.2017 – 12.2019
7.	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Niski stopień integracji społeczności lokalnej na obszarze rewitalizowanym oraz niski poziom aktywności społecznej mieszkańców.
8.	Cel(e) projektu oraz spójność projektu z celami LPR: Projekt jest spójny z celami rewitalizacyjnymi nr 1 i nr 3, w tym z kierunkami działań: 1.2, 1.3, 1.8, 3.1, 3.2. Głównym celem projektu jest poprawa jakości i atrakcyjności zielonych przestrzeni publicznych na terenie miasta Strzelina w celu wzmocnienia integracji społecznej mieszkańców.
9.	Zakres realizowanych działań wraz z uzasadnieniem projektu: W ramach zadania planowane jest wykonanie nowego oświetlenia, wymiana nawierzchni ścieżek mieszczących się w parku, wymiana/naprawa małej architektury parkowej tj. ławki, kosze na śmieci, rozbudowa sceny w celu lepszego przystosowania jej do odbywających się w parku imprez okolicznościowych, wymiana nawierzchni bieżni okalającej boisko sportowe, przebudowa boiska sportowego, a także budowa skateparku. Wykonanie całości inwestycji stworzy doskonały kompleks sportowo-rekreacyjny, z którego będą mogli korzystać mieszkańcy całego miasta. Społeczność z pobliskich terenów będzie miała bezpośredni dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w dobrze położonym, spokojnym i niezwykle pięknym miejscu. Realizacja projektu wpłynie na poprawę estetyki przestrzeni publicznej oraz zwiększy atrakcyjność terenu. Park Miejski to miejsce, z którego korzystają osoby starsze, dla których jest to miejsce spacerów i zabawy z wnukami, rodziny z dziećmi, rowerzyści i osoby lubiące aktywny wypoczynek. Miejsce to odwiedzają również ludzie młodzi w celu spotkania się z rówieśnikami po szkole. Jest to przestrzeń publiczna, najczęściej wykorzystywana przez mieszkańców pobliskich terenów. Park pełni różnego rodzaju funkcje społeczne jako miejsce spotkań mieszkańców, organizacji różnego rodzaju imprez ważnych dla miasta i całej gminy. Miejsce sprzyja nawiązywaniu kontaktów towarzyskich, sąsiedzkich etc. Jest to jedno z ładniejszych miejsc służących spacerom i codziennej rekreacji – miejsce, gdzie można odpocząć wśród zieleni. Realizacja projektu pozytywnie wpłynie na poprawę infrastruktury społecznej, poprawę jakości życia mieszkańców, poczucie estetyki otoczenia, integrację mieszkańców. Pozwoli na lepsze wykorzystywanie zasobów istniejących na obszarze zdegradowanym oraz poprawi wizerunek miasta.

	Projekt odpowiada na potrzeby rewitalizacyjne w następujących sferach: ➤ w sferze społecznej – niewystarczający poziom integracji społecznej mieszkańców, szczególnie zagrożenie wykluczeniem osób starszych i osób z niepełnosprawnościami; niski poziom aktywności społecznej i niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, ➤ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną przestrzeni publicznych, niska jakość terenów zielonych, służących rekreacji i wypoczynkowi, niedostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.
10.	Grupa odbiorców: mieszkańcy obszaru zdegradowanego, mieszkańcy miasta i gminy Strzelin, turyści
11.	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji: • powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – około 3,5440 ha • liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. • wzrost udziału mieszkańców, szczególnie obszaru rewitalizowanego, w aktywnościach społecznych (sport, rekreacja, wydarzenia kulturalne), ok. 1000 osób na podst. danych uzyskanych z monitoringu rok po zakończeniu inwestycji. Protokół końcowy odbioru inwestycji.
12.	Szacunkowy koszt realizacji z uwzględnieniem możliwych źródeł finansowania Szacunkowy koszt realizacji projektu: 1 800 000,00 zł. Środki własne – budżet UMiG Strzelin, środki zewnętrzne – fundusze UE w ramach RPO WD na lata 2014 – 2020.
13.	Gotowość do realizacji: Dokumentacja jest w trakcie realizacji.

Lp.	PROJEKT 4
1.	Nazwa projektu: Rewitalizacja terenu przy Rotundzie Św. Gotarda w Strzelinie
2.	Nazwa wnioskodawcy: Gmina Strzelin
3.	Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie: nie
4.	Lokalizacja projektu na obszarze rewitalizowanym: ul. Michała Archanioła
5.	Czy podmiot zgłaszający posiada tytuł prawny do lokalu lub nieruchomości, gdzie realizowany będzie projekt: tak
6.	Przewidywany okres realizacji projektu: 01.2017 – 12.2019
7.	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Ograniczona funkcjonalność przestrzeni publicznych, brak miejsc spotkań, szczególnie w przypadku obiektów o dużym znaczeniu dziedzictwa kulturowego i symbolicznego.

8.	Cel(e) projektu oraz spójność projektu z celami LPR: Projekt jest spójny z celami rewitalizacyjnymi nr 1 i nr 3, w tym z kierunkami działań: 1.3, 1.8, 3.1, 3.3. Głównym celem projektu jest zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych na terenie miasta Strzelina.
9.	Zakres realizowanych działań wraz z uzasadnieniem projektu: Projekt swoim zasięgiem obejmuje zagospodarowanie terenu wraz z rozwiązaniem układu komunikacyjnego terenu wokół Rotundy Św. Gotarda polegający na: wymianie instalacji elektrycznej - oświetlenia, wymianie nawierzchni oraz wyeksponowanie najstarszego zabytku Strzelina, jakim jest Rotunda św. Gotarda. Planuje się wykonanie iluminacji elewacji zabytku, wykonanie naprawy oraz montażu uszkodzonej kolumny kamiennej. W ramach zagospodarowania terenu planuje się wykonać elementy małej architektury tj. ławki i kosze na śmieci. W ramach przedmiotowego projektu planowane jest także zagospodarowanie terenów zielonych, poprzez uporządkowanie istniejącego drzewostanu oraz wykonanie nowych nasadzeń. Projekt przyczyni się do poprawy ładu przestrzennego i estetyki terenu przy Rotundzie. Wymiana zniszczonej nawierzchni poprawi komfort poruszania się pieszych oraz ich bezpieczeństwo, podniesie także trwałość nawierzchni. Osiągnięta dzięki temu poprawa dostępności ww. obszaru przełoży się na wzrost liczby osób odwiedzających Rotundę. Dzięki realizacji projektu wzmocni się poczucie estetyki mieszkańców terenów przyległych, a co za tym idzie mieszkańców obszaru zdegradowanego. Mieszkańcy będą bardziej utożsamiać się ze swoim miejscem zamieszkania, będą mieli możliwość odpoczynku w tym miejscu, a także spędzania wolnego czasu. Zagospodarowanie terenu wokół Rotundy sprawi również, iż teren będzie bardziej atrakcyjny dla turystów. Obiekt będzie również dobrze oświetlony, zlikwidowane zostaną miejsca zaciemnione, co wpłynie na zwiększenie się poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców pobliskich terenów. Projekt odpowiada na potrzeby rewitalizacyjne w następujących sferach: ➤ w sferze społecznej – niewystarczający poziom integracji społecznej mieszkańców, niski poziom aktywności społecznej, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, a nade wszystko słabe więzi mieszkańców obszaru śródmiejskiego z miejscem, z przestrzenią w której żyją), ➤ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną przestrzeni publicznych, niska jakość terenów publicznych, niedostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, brak miejsc spotkań mieszkańców, ➤ w sferze technicznej - degradacja stanu technicznego obiektu budowlanego oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).
10.	Grupa odbiorców: mieszkańcy obszaru zdegradowanego, mieszkańcy miasta i gminy

	Strzelin, turyści
11.	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji: • powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – około 0,1792ha • liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. • poprawa estetyki przestrzeni publicznej – pomiar wskaźników na podstawie obserwacji oraz protokołu odbioru inwestycji. Protokół końcowy odbioru inwestycji.
12.	Szacunkowy koszt realizacji z uwzględnieniem możliwych źródeł finansowania Szacunkowy koszt realizacji projektu: 400 000,00 zł. Środki własne – budżet Gminy Strzelin, środki zewnętrzne – fundusze UE w ramach RPO WD na lata 2014 – 2020.
13.	Gotowość do realizacji: Dokumentacja jest w trakcie realizacji.

Lp.	PROJEKT 5
1.	Nazwa projektu: Rewitalizacja terenu po byłym lodowisku w Strzelinie w celu nadania mu nowych funkcji społeczno-rekreacyjnych
2.	Nazwa wnioskodawcy: Gmina Strzelin
3.	Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie: nie
4.	Lokalizacja projektu: teren byłego lodowiska pomiędzy ul. Wojska Polskiego, ul. Młynarską i ul. Kruczą
5.	Czy podmiot zgłaszający posiada tytuł prawny do lokalu lub nieruchomości, gdzie realizowany będzie projekt: tak
6.	Przewidywany okres realizacji projektu: 01.2017 – 12.2019
7.	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: W ramach projektu planowane jest wykonanie na terenie starego lodowiska terenu rekreacyjnego. Obszar stanowić ma przystań w środku miasta, gdzie mieszkańcy będą mogli wypocząć, zrelaksować się, a także efektywnie spędzić czas wolny z dziećmi. Będzie to alternatywa dla standardowych placów zabaw i parków – swego rodzaju teren, gdzie mieszkaniacy będzie mógł podziwiać piękno przyrody jednocześnie spędzając czas wolny. Miejsce, w którym można odetchnąć od codziennego zgiełku i pośpiechu.
8.	Cel(e) projektu oraz spójność projektu z celami LPR: Projekt jest spójny z celami rewitalizacyjnymi nr 1 i nr 3, w tym z kierunkami działań: 1.2, 1.3, 1.8, 3.1, 3.2. Głównym celem projektu jest poprawa jakości i atrakcyjności zielonych przestrzeni publicznych na terenie miasta Strzelina w celu wzmocnienia integracji społecznej mieszkańców.
9.	Zakres realizowanych działań wraz z uzasadnieniem projektu: Planowane jest wykonanie fontanny wraz z małą architekturą tj. ławki, kosze na śmieci etc.

	Ponadto planuje się wykonać nasadzenia krzewów i różnego rodzaju kwiatów oraz roślin pnących, które będą tworzyć piękne kompozycje na zamontowanych pergolach. Ponadto planuje się stworzenie na tym terenie małego miasteczka rowerowego dla najmłodszych dzieci, gdzie będą mogły ćwiczyć swoje pierwsze podróże na kółkach. Planuje się też zagospodarowanie miejsca, gdzie będzie można wypożyczyć rowery dla osób chętnych na przejażdżki po całej gminie Strzelin oraz tych, którzy zrezygnują z jazdy po mieście samochodem na korzyść zdrowych podróży na „dwóch kółkach”. Dodatkową atrakcją terenu będzie utworzenie wodnego placu zabaw. Jest to doskonała rekreacja wodna w architekturze miejskiej, zapewniająca całej rodzinie niekończącą się zabawę. W pełni zautomatyzowane rozwiązania łączą w sobie różnorodne, naturalne ruchy wody, zapewniając jednocześnie bezpieczne środowisko rekreacyjne, które nie wymaga nadzoru ratownika. Cały kompleks wpłynie na poprawę atrakcyjności pobliskich terenów, wzrośnie jakość życia mieszkańców z pobliskich terenów. Zaproponowanie takiej alternatywy spędzania czasu wolnego dla społeczności pozytywnie wpłynie na ich integrację, poczucie estetyki, a jednocześnie wzmocni w nich poczucie tożsamości z terenem, który zamieszkują. Projekt odpowiada na potrzeby rewitalizacyjne w następujących sferach: ➤ w sferze społecznej – niewystarczający poziom integracji społecznej mieszkańców, niski poziom aktywności społecznej i niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, ➤ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną przestrzeni publicznych, niska jakość terenów publicznych, niewystarczająca liczba miejsc spotkań, wypoczynku i rekreacji mieszkańców, niedostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi oraz osób starszych, ➤ w sferze środowiskowej – dewastacja obszaru, zaśmiecanie (odpady), „dziczenie terenu”.
10.	Grupa odbiorców: mieszkańcy obszaru zdegradowanego, mieszkańcy miasta i gminy Strzelin, turyści
11.	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji: • powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – około 0,6649ha • liczba zrewitalizowanych obiektów infrastruktury (miejsc użyteczności publicznej) na rewitalizowanych obszarach – 1 szt., • wzrost udziału mieszkańców w aktywnościach społecznych oraz liczby osób korzystających z obiektu – 1000 osób rok po zakończeniu inwestycji. Protokół odbioru końcowego inwestycji.
12.	Szacunkowy koszt realizacji z uwzględnieniem możliwych źródeł finansowania Szacunkowy koszt realizacji projektu: 1 000 000,00 zł. Środki własne – budżet Gminy Strzelin, środki zewnętrzne – fundusze UE w ramach RPO WD na lata 2014 – 2020.

13.	Gotowość do realizacji: Projekt jest na etapie opracowywania koncepcji
-----	---

Lp.	PROJEKT 6
1.	Nazwa projektu: Rewitalizacja ciągów komunikacyjnych wraz z terenami przyległymi – pierzeja południowo-wschodnia Rynku w Strzelinie.
2.	Nazwa wnioskodawcy: Gmina Strzelin
3.	Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie: nie
4.	Lokalizacja projektu na obszarze rewitalizowanym: Rynek
5.	Czy podmiot zgłaszający posiada tytuł prawny do lokalu lub nieruchomości, gdzie realizowany będzie projekt: tak
6.	Przewidywany okres realizacji projektu: 01.2017 – 12.2019
7.	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Problemem miasta jest brak wyraźnie zaznaczonego centrum. Centralna przestrzeń tzw. „rynku” obecnie zagospodarowana jest pod parking, z niewielkim skwerem z zielenią, o całkowicie zatartej funkcji miejskiej przestrzeni publicznej. Mimo istniejącego zapotrzebowania na realne i ładne centrum, które mogłoby być miejscem spotkań mieszkańców w okolicznych kawiarniach, ale także przestrzenią do organizowania imprez dla mieszkańców, brak jest realnych możliwości wydzielania w najbliższym otoczeniu takiego obszaru.
8.	Cel(e) projektu oraz spójność projektu z celami LPR: Projekt jest spójny z celami rewitalizacyjnymi nr 1, nr 2 i nr 3, w tym z kierunkami działań: 1.2, 1.3, 1.7, 1.8, 2.2, 3.1, 3.2. Głównym celem projektu jest ożywienie centralnego obszaru miasta oraz przywrócenia mu funkcji społecznych, integrujących mieszkańców obszaru zdegradowanego. Rynek jest zwykle wizytówką miasta, dlatego też jego rewitalizacja pozytywnie wpłynie na poczucie tożsamości mieszkańców ze Strzelinem. Społeczność zamieszkująca Rynek i tereny przyległe będzie miała poczucie estetyki miejsca, w którym zamieszkują, będą dumni ze swojego otoczenia, a poprzez to wzrośnie w nich poczucie odpowiedzialności za dbanie o swoje miasto i swoje najbliższe otoczenie. Teren ten stanie się również bardziej atrakcyjny dla drobnych przedsiębiorców, którzy będą chętniej zakładać działalność związaną z gastronomią na tym terenie, a co za tym idzie istnieje możliwość zmniejszenia się bezrobocia.
9.	Zakres realizowanych działań wraz z uzasadnieniem projektu: W ramach przedmiotowego projektu planowane jest zagospodarowanie istniejących terenów zielonych, poprzez uporządkowanie istniejącego drzewostanu oraz wykonanie nowych nasadzeń. Ponadto teren zostanie wzbogacony o dodatkowe ławki i kosze na śmieci, tak aby stworzyć możliwość wypoczynku/rekreacji dla większej liczby mieszkańców. Ponadto planuje się przebudować istniejące ciągi komunikacyjne wraz z wymianą nawierzchni na pierzei południowej i wschodniej. Istniejące chodniki są w złym stanie i niezbędna jest poprawa ich stanu. Ponadto planuje się wyburzenie oraz wykonanie nowych murów oporowych oraz nowych schodów w tych ciągach, w celu ich przystosowania do korzystania przez osoby niepełnosprawne (odpowiednie zjazdy).

	Planuje się również wykonanie nowego systemu odprowadzania wód opadowych oraz nowego oświetlenia ulicznego. Projekt przyczyni się do stworzenia funkcjonalnego centrum miasta umożliwiającego integrację życia społeczno-gospodarczego mieszkańców obszaru zdegradowanego oraz wszystkich mieszkańców Strzelina. Publiczna przestrzeń zlokalizowana w centrum miasta jest niezbędna nie tylko dla wzmocnienia tożsamości lokalnej mieszkańców miasta, ale również dla dalszego rozwoju Strzelina jako miasta otwartego dla turystów i lokalnych przedsiębiorców oraz potencjalnych inwestorów dzięki utworzeniu przestrzeni również dla spotkań biznesowych. Projekt odpowiada na potrzeby rewitalizacyjne w następujących sferach: ➤ w sferze społecznej – niewystarczający poziom integracji społecznej mieszkańców, niski poziom aktywności społecznej i niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, ➤ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną przestrzeni publicznych, niska jakość terenów publicznych, niewystarczająca liczba miejsc spotkań, wypoczynku i rekreacji mieszkańców, niedostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi oraz osób starszych, ➤ w sferze gospodarczej – niski poziom przedsiębiorczości, w tym przede wszystkim brak usług charakterystycznych dla centrum miasta, dla strefy rynku.
10.	Grupa odbiorców: mieszkańcy obszaru zdegradowanego, mieszkańcy miasta i gminy Strzelin, turyści
11.	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji: • powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – około 2,03 ha • wzrost udziału mieszkańców w aktywnościach społecznych oraz liczby osób korzystających z przestrzeni – 3000 osób, rok po zakończeniu inwestycji. Pomiar na podstawie obserwacji. Protokół odbioru końcowego inwestycji.
12.	Szacunkowy koszt realizacji z uwzględnieniem możliwych źródeł finansowania Szacunkowy koszt realizacji projektu: 1 500 000,00 zł. Środki własne – budżet Gminy Strzelin, środki zewnętrzne – fundusze UE w ramach RPO WD na lata 2014 – 2020.
13.	Gotowość do realizacji: Została zlecona dokumentacja projektowa, która będzie gotowa pod koniec III kwartału 2016 r.

Lp.	PROJEKT 7
1.	Nazwa projektu: Przebudowa ul. Zamkowej w Strzelinie
2.	Nazwa wnioskodawcy: Gmina Strzelin
3.	Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie: nie

4.	Lokalizacja projektu na obszarze rewitalizowanym: ul. Zamkowa
5.	Czy podmiot zgłaszający posiada tytuł prawny do lokalu lub nieruchomości, gdzie realizowany będzie projekt: tak
6.	Przewidywany okres realizacji projektu: 01.2017 – 12.2019
7.	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą to podstawowy problem, na który odpowiada projekt. Oprócz tego w centrum obszaru rewitalizowanego brak infrastruktury o charakterze centrotwórczym, projekt jest jednym z kilku, które mają przywrócić przestrzeni rynku rolę centrum miasta, ożywić tę przestrzeń i zaktywizować jej mieszkańców.
8.	Cel(e) projektu oraz spójność projektu z celami LPR: Projekt jest spójny z celami rewitalizacyjnymi nr 3, w tym z kierunkami działań: 3.1, 3.5. Głównym celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa komfortu ruchu kołowego i pieszego na obszarze rewitalizowanych oraz poprawa estetyki ulicy i otoczenia, podniesienie standardu życia mieszkańców zamieszkujących przy ul. Zamkowej.
9.	Zakres realizowanych działań wraz z uzasadnieniem projektu: W ramach projektu planuje się przebudowę ul. Zamkowej w Strzelinie. Prace będą polegać na przebudowie nawierzchni drogi z betonowej na kamienną, wymiana infrastruktury technicznej tj. sieci wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej, uzbrojenie przyległych terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowo-usługowe, wymianę oświetlenia. Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy komfortu i bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego, poprawy estetyki ulicy oraz otoczenia, podniesienie standardu życia mieszkańców zamieszkujących przy ul. Zamkowej. Przebudowa drogi sprawi, iż teren będzie bardziej atrakcyjny, co ma również za zadanie zachęcić potencjalnych inwestorów do zakładania swojej działalności na pobliskim terenie, a co za tym idzie prowadzić do wzrostu zatrudnienia wśród mieszkańców zdegradowanego terenu. Poprzez odnowę drogi będącej w obszarze zdegradowanym i jednocześnie obszarze starego miasta (zabytkowym) nastąpi ożywienie społeczne i gospodarcze miasta, zwiększy się potencjał turystyczny terenu zdegradowanego, przez co stanie się bardziej atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów. Projekt odpowiada na potrzeby rewitalizacyjne w następujących sferach: ➤ w sferze społecznej – niewystarczający poziom integracji społecznej mieszkańców, niski poziom aktywności społecznej i niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym, brak zaangażowania we współtworzenie miejsc i przestrzeni), ➤ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną przestrzeni publicznych, niska jakość przestrzeni użyteczności publicznej, niedostosowanie jej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób starszych, ➤ w sferze technicznej – niska jakość dróg, ciągów pieszych, zły stan techniczny sieci wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, zły stan i niewystarczająca liczba

	punktów świetlnych.
10.	Grupa odbiorców: mieszkańcy obszaru zdegradowanego, mieszkańcy miasta i gminy Strzelin, turyści
11.	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji: - długość przebudowanych dróg gminnych – ok. 0,3 km - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego w centrum oraz poprawa estetyki przestrzeni. Pomiar na podstawie obserwacji. Protokół odbioru końcowego inwestycji.
12.	Szacunkowy koszt realizacji z uwzględnieniem możliwych źródeł finansowania Szacunkowy koszt realizacji projektu: 1 500 000,00 zł. Środki własne – budżet Gminy Strzelin, środki zewnętrzne – fundusze UE w ramach RPO WD na lata 2014 – 2020.
13.	Gotowość do realizacji: Dokumentacja w przygotowaniu.

Lp.	PROJEKT 8
1.	Nazwa projektu: Modernizacja budynku wielorodzinnego (dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych) przy ul. Wojska Polskiego 1
2.	Nazwa wnioskodawcy: Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wojska Polskiego 1, 57-100 Strzelin
3.	Czy projekt realizowany będzie w partnerstwie: nie
4.	Lokalizacja projektu na obszarze rewitalizowanym ul. Wojska Polskiego 1
5.	Czy podmiot zgłaszający posiada tytuł prawny do lokalu lub nieruchomości, gdzie realizowany będzie projekt: tak
6.	Przewidywany okres realizacji projektu: luty – grudzień 2017
7.	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Głównym problemem, na który odpowiada projekt jest brak dostosowania budynku wielorodzinnego do potrzeb jego mieszkańców, w pierwszej kolejności osób z niepełnosprawnościami, w tym osób starszych. Brak windy w 5-kondygnacyjnym budynku jest również ogromną uciążliwością dla rodziców/ opiekunów małych dzieci, korzystających z wózków. Mieszkańcy budynku mają ograniczoną możliwość kontaktów ze światem zewnętrznym, przez co są wyłączeni i wykluczeni z możliwości udziału w życiu społecznym sąsiedztwa oraz gminy.
8.	Cel(e) projektu oraz spójność projektu z celami LPR: Projekt jest spójny z celami rewitalizacyjnymi nr 1 i nr 3, w tym z kierunkami działań: 1.2, 1.4, 3.4 Głównym celem projektu jest likwidacja barier architektonicznych dla mieszkańców budynku wielorodzinnego oraz umożliwienie im kontaktów ze środowiskiem lokalnym i światem zewnętrznym.
9.	Zakres realizowanych działań wraz z uzasadnieniem projektu:

	Modernizacja ciągów komunikacyjnych w budynku wielorodzinnym, 5-kondygnacyjnym, w tym instalacja windy umożliwi wyjście z domu wielu osób, które w chwili obecnej nie są w stanie samodzielnie go opuścić. Przede wszystkim osoby niepełnosprawne, chore, starsze, rodzice z małymi dziećmi w wózkach w równym stopniu będą mogli brać udział w życiu publicznym, kulturalnym społeczności. Modernizacja budynku ułatwi dostęp służbom medycznym w razie potrzeby. Winda podniesie standard budynku do obecnie obowiązujących, aktualnie budowane są budynki nawet 2-piętrowe z windą, obowiązkowo posiadają udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Realizacja tego przedsięwzięcia spowoduje rozwiązanie problemów społecznych, środowiskowych, aktywizację zawodową mieszkańców wspólnoty oraz zlikwiduje bariery techniczne w przemieszczaniu się osób (są osoby które przez 20 lat nie wyszły z domu). Projekt odpowiada na potrzeby rewitalizacyjne w następujących sferach: ➤ w sferze społecznej – niski poziom kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, ➤ w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną, brak dostosowań architektonicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych, osób starszych i oraz opiekunów małych dzieci, ➤ w sferze technicznej – postępująca degradacja stanu technicznego wielorodzinnego budynku mieszkalnego oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektu, ➤ w sferze środowiskowej – brak ekologicznych rozwiązań w budynku.
10.	Grupa odbiorców: mieszkańcy budynku wspólnoty, szczególnie mieszkańcy z niepełnosprawnościami, osoby starsze, rodziny z małymi dziećmi
11.	Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji: • liczba wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich – 1 szt. • poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz wzrost mobilności mieszkańców budynku. Pomiar na podstawie obserwacji oraz wypowiedzi mieszkańców budynku. Protokół odbioru końcowego inwestycji.
12.	Szacunkowy koszt realizacji z uwzględnieniem możliwych źródeł finansowania Szacunkowy koszt realizacji projektu: 300 000 zł, środki własne wspólnoty, środki zewnętrzne – fundusze UE, RPO WD 2014 – 2020.
13.	Gotowość do realizacji: koncepcja inwestycji jest w przygotowaniu.

11 CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH (LISTA B)

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
1.	Rewitalizacja społeczna w partnerstwie lokalnym szansą dla zrównoważonego rozwoju Gminy Strzelin, Stowarzyszenie „reAnimator” Kwota: 700 000 zł Źródła finansowania: Fundusze UE, zagraniczne, krajowe, publiczne, prywatne np.: RPO WD, PROW, FIO, prywatni grantodawcy	Celem ogólnym programu jest realizacja działań z zakresu rozbudzenia aktywnej integracji społecznej i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu. Podniesienie kompetencji i kwalifikacji mieszkańców rewitalizowanych obszarów. Podniesienie kompetencji i jakości pracy instytucji na rewitalizowanych obszarach. Wzrost poczucia i identyfikacji społeczności lokalnych z miejscem zamieszkania. Stworzenie modeli i systemów wsparcia dla osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz ograniczenie problemów społecznych na rewitalizowanych obszarach. Wsparciem zostałyby objęte w szczególności następujące grupy: Dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych wychowawczo, a szczególnie narażone na uzależnienia, przejawiające zaburzenia zachowania, zagrożone negatywnymi wpływami środowiska, mające problemy z nauką. Rodziny, gdzie zagrożona jest komunikacja pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, występuje problem uzależnienia, przestępczości, niewydolności wychowawczej rodziców, bezrobocia, przemocy domowej. Dzieci i młodzież popadająca w konflikt z prawem. Osoby w wieku 15-25 lat zagrożone wykluczeniem społecznym i ich otoczenie	Program objąłby rokrocznie ok. 120 mieszkańców. Cele szczegółowe Programu: 1) Zapewnienie dzieciom i młodzieży wsparcia profilaktyczno-wychowawczo-edukacyjno-sportowego. 2) Zapewnienie pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze. 3) Zapewnienie psychologa i prawnika w radzeniu sobie z własnymi problemami. 4) Objęcie wsparciem rodzin niepełnych, dysfunkcyjnych, nieletnich rodziców. 5) Wzmocnienie więzi i budowanie pozytywnych relacji między dziećmi i ich rodzicami/opiekunami.	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami działania: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4.

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
		zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osoby spokrewnione i niespokrewnione z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym lub wykluczeniem społecznym wspólnie zamieszkujące, a także inne osoby z najbliższego środowiska osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w zakresie niezbędnym do skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Samotne matki i rodzice w 15-25 lat.		
2.	Silne organizacje społeczne w Strzelinie. Działania na rzecz tworzenia i wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego Stowarzyszenie „reAnimator” kwota: 1 300 000 zł Koszty etapami: 50 000 – 2017 r.	Projekt ma na celu wzmocnienie demokracji, opartej na aktywności obywateli, równowadze praw i obowiązków oraz na solidarności społecznej w partnerstwie z administracją publiczną i biznesem. Planowane działania: 1. Edukacja obywatelska. Rozwój wolontariatu. Otwarte organizacje, jako miejsca do nabywania doświadczenia i umiejętności. Edukacja formalna i nieformalna, w której uczestniczą, wspomagają i kontrolują organizacje społeczne. Promowanie i docenianie społeczników, odnowa tradycji społecznikowskich. 2. Podnoszenie jakości życia współobywateli poprzez świadczenie im wysokiej jakości usług. Usługi organizacji odpowiadają na rzeczywiste potrzeby osób, którym organizacje służą i pomagają. Oferta usług ogólnodostępna i dostosowana do indywidualnych potrzeb różnych grup mniejszościowych, defaworyzowanych lub posiadających	Projekt odpowiada na problem w sferze społecznej związany z brakiem kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niski poziom edukacji i bezrobocie. Realizacja projektu przyczyni się do: aktywizacji i integracji zawodowej i społecznej, w szczególności osób młodych, osób 50+, osób niepełnosprawnych oraz innych osób wykluczonych społecznie, poprawy opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym opieki nad małymi dziećmi i pieczy	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami działania: 1.1, 1.5, 1.6, 1.7; celem nr 2. Rozwój przedsiębiorczości, wspieranie zatrudnienia i aktywności zawodowej

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
	150 000 – 2018 r. 300 000 – 2019 r. 300 000 – 2020 r. 300 000 – 2021 r. 150 000 – 2022 r. 50 000 – 2023 r. źródła finansowania: Fundusze UE, zagraniczne, krajowe, publiczne, prywatne np.: RPO WD, PROW, FIO, EOG)	specyficzne potrzeby (oparte na głębokiej diagnozie). Działania na rzecz rozwoju usług w obszarach, które przez administrację i rynek nie są uznawane za warte interwencji (trudne, niszowe, nierentowne). Działania na rzecz poszukiwania rozwiązań innowacyjnych dla problemów społecznych, reintegracja społeczna, potem zawodowa, w tym inicjatywy w zakresie ekonomii i przedsiębiorczości społecznej. 3. Sprawne organizacje. Organizacje reprezentują interesy i wartości – czy to swoje, czy obywateli – poprzez działania rzecznicze szczególnie dla grup defaworyzowanych (dzieci, osoby starsze, zwierzęta itp.) oraz występować w interesie dobra wspólnego (np.: zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska, zwierząt i zabytków). Organizacje, jako eksperci w swoich dziedzinach biorą czynny udział w tworzeniu rozwiązań prawnych i przygotowywaniu polityk publicznych. Działania na rzecz zapewnienia obywatelom możliwości kontroli instytucji wpływających na ich życie, w tym poprzez dostęp do informacji publicznej i wsparcie osób wykrywających nieprawidłowości. Działania na rzecz monitoringu instytucji życia społecznego w zakresie przestrzegania prawa i standardów oraz na rzecz wzmocnienia organizacji kontrolujących instytucje życia społecznego. 4. Silne organizacje. Organizacje działają w sprzyjających warunkach ekonomiczno-polityczno-prawnych. Budowania wewnętrznej współpracy (tworzenie partnerstw) w celu	zastępczej, poprawy edukacji ekologicznej, cyfrowej i zdrowotnej. Poprzez monitoring społeczny projekt wpłynie również na poprawę stanu środowiska. Projekt wpłynie na problem w sferze gospodarczej, poprzez tworzenie i wzmacnianie partnerstw i przedsiębiorstw społecznych oraz w sferze technicznej, tj.: braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.	mieszkańców i kierunkami działania: 2.1, 2.2, 2.3.

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
		stworzenia silnego wizerunku III sektora w oparciu o dobrze przygotowaną kadrę społeczników i pracowników. Działania na rzecz samokontroli, jawności i przejrzystości funkcjonowania organizacji oraz demokratycznego zarządzania w organizacjach. Działania na rzecz wspierania inicjatyw obywatelskich, nieformalnych ruchów, nowych organizacji pozarządowych oraz tworzenia lokalnych partnerstw. Działania na rzecz rozwoju współpracy z administracją publiczną. Działania służące pokazywaniu efektów działalności społecznej. 5. Samorząd to my. Budowanie wzajemnej współpracy i kontroli między wszystkimi sektorami: publicznym, prywatnym i samorządowym angażując obywateli w swoje działania, odpowiadając na rzeczywiste lokalne potrzeby. Działania na rzecz rozwoju współpracy z biznesem, w tym w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu Działania na rzecz budowania lokalnych tożsamości i wzmacniania postaw pro obywatelskich oraz odpowiedzialności za dobro wspólne. Działania na rzecz monitorowania rozwoju zrównoważonego i udziału obywateli w planowaniu rozwoju. Działania na rzecz systemowych rozwiązań wpływających na zrównoważony rozwój (alternatywne źródła energii, ekonomia społeczna itp.) Formy działań: szkolenia, kursy, wykłady, debaty publiczne, eventy, pokazy, koncerty, gale, stworzenie centrum wolontariatu i organizacji pozarządowych, punkty		

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
		informacyjno- doradcze, publikacje, badania, diagnozy, opracowania, wystawy, warsztaty, happeningi, gry terenowe, akcje informacyjne z wykorzystaniem wielu kanałów informacyjnych.		
3.	„Kontakty międzyludzkie szansą na przyjazną cyberprzestrzeń” Stowarzyszenie „reAnimator” Szacunkowy roczny koszt realizacji zadania to 300.000 zł w okresie obowiązywania Programu Rewitalizacji Gminy Strzelin w latach 2017-2023 Źródła finansowania: budżet gminy	Celem projektu jest ochrona młodych ludzi przed negatywnymi skutkami kontaktu ze światem wirtualnym, poprzez kształtowanie umiejętności współpracy i współdziałania, współzycia w realnym świecie, wskazywania wartości jakimi są kontakty międzyludzkie. Celem projektu jest również wsparcie młodych osób uzależnionych od komputerów i Internetu. Adresatami zadania są: uczniowie, nauczyciele i rodzice. Do udziału w projekcie zaproszone będą szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz zawodowe z terenu gminy Strzelin. W ramach zadania odbywać się będą lekcje tematyczne, zajęcia warsztatowe, eventy oraz spotkania i debaty z udziałem przedstawicieli MEN, ekspertów tematyki bezpieczeństwa cyfrowego z instytucji naukowych i policji, a także autorytetów – idoli młodzieży szkolnej. W ramach zadania każda ze szkół biorących udział posiadałaby lidera, który będzie koordynował działania w ramach cyberbezpieczeństwa w macierzystej szkole, biorąc udział w szkoleniu liderów – nauczycieli. W zakładce UG Strzelin powstanie modelowa platforma społeczna www.cyberbezpiecznystrzelin.pl, zaadresowana do	Dzięki realizacji zadania wzrośnie świadomość zagrożeń oraz umiejętność bezpiecznego korzystania z sieci wśród młodzieży. Wzrośnie poziom wiedzy o cyberprzestrzeni, wzrośnie asertywność, poprawi się poziom komunikacji społecznej za pomocą najlepszego komunikatora, jakim jest ludzka mowa, kształtowana będzie współpraca i współdziałanie. Rezultatem projektu będzie: bezpieczne korzystanie z Internetu, poznawanie go z nauczycielem i rodzicem, kolegą czy koleżanką; intensyfikacja bezpośrednich kontaktów z rówieśnikami, częstsze rozmowy. Ustalenie zasad korzystania z Internetu i egzekwowanie tego.	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami działania: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.8.

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
	Strzelin, fundusze krajowe, FIO, Fundusze UE, RPO WD, PROW, fundusze EOG, prywatni grantodawcy) Projekt będzie realizowany w partnerstwie z: Zespołem Szkół Ogólnokształcących w Strzelinie, Wyższą Szkołą Humanistyczno-Ekonomiczną w Brzegu.	wszystkich grup związanych z problematyką bezpieczeństwa w sieci. Dostępny będzie pakiet materiałów edukacyjnych, poradników, przeprowadzone zostaną kursy dla osób z wykształceniem pedagogicznym i doświadczeniem w pracy z dziećmi i młodzieżą, m.in. dla lokalnych edukatorów, studentów.	Uczenie się zasad bezpieczeństwa. Kształtowanie wychowania w sieci.	
4.	Dopalacze kradną życie – stop cichym zabójcom. Stowarzyszenie „reAnimator”	Projekt łączący wszystkie osoby, którym zależy na walce z niebezpiecznymi substancjami. Do akcji włączone zostaną lokalne placówki oświatowe, przedstawiciele mediów, środowiska naukowe, sportowcy oraz organizacje pozarządowe. Działania będą oparte na ludziach, którzy mają swój szczególny autorytet wśród młodzieży, jak np.: reprezentanci Polski w piłce nożnej czy olimpijczycy, ludzie	Dzięki realizacji projektu kształtowana będzie współpraca i współdziałanie dzieci i młodzieży, wzrośnie liczba osób korzystająca z zajęć sportowo- rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych organizowanych w naszej gminie.	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
	Szacunkowy roczny koszt realizacji zadania to 300.000 zł w okresie obowiązywania Programu Rewitalizacji Gminy Strzelin w latach 2017-2023, Źródła finansowania: budżet gminy Strzelin, fundusze krajowe, FIO, Fundusze UE, RPO WD, PROW, fundusze EOG oraz prywatnych grantodawców.	kultury i sztuki. Celem zadania ma być uświadamianie młodych ludzi o niebezpieczeństwach związanych z zażywaniem dopalaczy. Zadanie będzie skierowane także do rodziców, nauczycieli i pozostałych osób, które mają kontakt z młodzieżą. Planowane są: szerokie działania profilaktyczne i kampania społeczna. To integracyjny projekt partnerski. Każda instytucja musi szukać coraz lepszych środków i działać skuteczniej. Dlatego bardzo duży nacisk w zadaniu położony zostanie na integrację tych działań w walce z dopalaczami. Będą organizowane debaty, spotkania, lekcje i warsztaty, zapraszane instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, media, środowiska naukowe oraz młodzież, aby monitorować wszystkie działania, definiować nowe problemy i szukać innych rozwiązań w walce z dopalaczami. Wsparciem objęte zostaną następujące grupy: Dzieci i młodzież szkolna, młodzież ze środowisk zaniedbanych wychowawczo, a szczególnie narażone na uzależnienia, przejawiające zaburzenia zachowania, zagrożone negatywnymi wpływami środowiska, mające problemy z nauką. Rodziny, gdzie zagrożona jest komunikacja pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, występuje problem uzależnienia, przestępczości, niewydolności wychowawczej rodziców, bezrobocia, przemocy domowej. Dzieci i młodzież popadająca w konflikt z prawem. Osoby w wieku do 25 lat zagrożone wykluczeniem społecznym i ich otoczenie zagrożone	Wzrośnie asertywność uczestników i poprawi się poziom komunikacji społecznej, jakość więzi międzyludzkich, współpracy i współdziałania. Projekt wzmocni kapitał społeczny, szczególnie wśród młodych mieszkańców.	działania: 1.1, 1.2, 1.3, 1.8.

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
		ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osoby spokrewnione i niespokrewnione z osobami zagrożonym wykluczeniem społecznym lub wykluczeniem społecznym wspólnie zamieszkujące i gospodarujące, a także inne osoby z najbliższego środowiska osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w zakresie niezbędnym do skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.		
5.	Modernizacja obiektów Stowarzyszenia św. Celestyna w celu podniesienia standardu usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych. Stowarzyszenie św. Celestyna Kwota: 1.200.000 zł Źródła finansowania:	Stowarzyszenie św. Celestyna prowadzi działalność w kompleksie 8 budynków. Część z nich wymaga remontu i modernizacji (szczególnie w kierunku termomodernizacji). W celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się po całym ośrodku, bez konieczności wychodzenia na zewnątrz, budynki połączone są łącznikami, które powodują duże straty ciepła - wymagana jest przebudowa i termomodernizacja tych łączników. Budynek główny Stowarzyszenia (budynek z końca XIX w) wymaga pilnego remontu dachu oraz izolacji cieplnej ścian. Ponadto potrzebna jest modernizacja budynku hipoterapii.	Efektem będzie poprawa jakości pomieszczeń, co przyczyni się do podniesienia jakości usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych, a także obniżenie kosztów funkcjonowania ośrodka, co z kolei przyczyni się do zwiększenia liczby osób objętych pomocą. Realizacja projektu przyczyni się do rewitalizacji miejscowości Mikoszków poprzez zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców będącej skutkiem zwiększenia ruchu osób z zewnątrz korzystających z usług Stowarzyszenia (w roku 2015 było to	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkiem działania: 1.7; celem nr 2. Rozwój przedsiębiorczości, wspieranie zatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców i kierunkiem

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
	RPO WD, PFRON		6000 osób), a także poprzez zwiększenie ilości i jakości świadczonych usług przez Stowarzyszenie, w tym w zakresie działań psychologicznych, psychiatrycznych, które mają szczególne znaczenie dla rewitalizacji obszarów, na których występuje nasilenie problemów społecznych.	działania: 2.3; celem nr 3. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację i rozwój infrastruktury technicznej z zachowaniem wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne i kierunkami działania: 3.2, 3.4.
6.	Przeciwdziałanie wykluczeniu osób niepełnosprawnych poprzez diagnozę medyczną i leczenie, zajęcia terapeutyczne, edukacyjne oraz profilaktyczne Stowarzyszenie św.	Projekt będzie polegał na prowadzeniu dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych, wykraczających poza standardowe usługi realizowane w ramach kontraktu z NFZ w ośrodku medycznym oraz poza standardowe zajęcia realizowane w przedszkolu specjalnym, szkołach specjalnych, ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym i warsztacie terapii zajęciowej.	Bezpośrednim efektem będzie uruchomienie dodatkowych usług i działań na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych, w szczególności nowych form i metod terapii. Uruchomienie dodatkowych form i metod terapii umożliwi skorzystanie z nich osobom zamieszkującym obszary	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami działania: 1.4, 1.7; celem nr 2. Rozwój przedsiębiorczości,

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
	Celestyna Kwota: 800.000 zł Źródła finansowania: RPO WD, PFRON		przeznaczone do rewitalizacji obraz obszar zdegradowany (Mikoszów, Strzelin)	wspieranie zatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców i kierunkiem działania: 2.3.
7.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr Stowarzyszenia św. Celestyna w celu podniesienia jakości i skuteczności działań na rzecz osób niepełnosprawnych Stowarzyszenie św. Celestyna Kwota: 45.000 zł Źródła finansowania: RPO WD, PFRON	Projekt ukierunkowany będzie na kadrę merytoryczną Stowarzyszenia św. Celestyna (lekarze, psycholodzy, nauczyciele, terapeuci, opiekunowie), która pracuje bezpośrednio z osobami niepełnosprawnymi. Celem projektu jest zwiększenie kwalifikacji kadry w celu zwiększenia skuteczności działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych.	Poniesienie jakości i skuteczności świadczonych usług, świadczonych przez kadrę Stowarzyszenia. Podniesienie kwalifikacji kadry umożliwi uruchomienie dodatkowych usług, wykraczających poza standardową ofertę Stowarzyszenia, a także podniesie jakość świadczonych działań. Uruchomienie dodatkowych form terapii umożliwi skorzystanie z nich osobom zamieszkującym obszary przeznaczone do rewitalizacji obraz obszar zdegradowany (Mikoszów, Strzelin)	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami działania: 1.4, 1.7; celem nr 2. Rozwój przedsiębiorczości, wspieranie zatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców i kierunkiem działania: 2.3.

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
8.	Kultura, sztuka i sport w terapii osób niepełnosprawnych. Stowarzyszenie św. Celestyna Kwota: 120.000 zł Źródła finansowania: RPO WD, PFRON	Celem projektu będzie integracja osób niepełnosprawnych i zdrowych poprzez wspólne koncerty, zajęcia muzyczno-taneczne, plastyczne, sportowe itp.	Efektem będzie zwiększenie liczby otwartych wydarzeń o charakterze artystyczno-sportowym organizowanych na terenie miejscowości Mikoszków. Dodatkowe wydarzenia o charakterze kulturalno-sportowym organizowane na rewitalizowanym terenie umożliwią wzięcie w nich udziału mieszkańcom (Mikoszków, Strzelin), co z kolei przyczyni się do ich aktywizacji społecznej, będącej jednym z celów LPR.	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami działania: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.7; 1.8.
9.	Promocja i rozwój wolontariatu w gminie Strzelin Kwota: 80.000 zł Źródła finansowania: RPO WD, PFRON	Celem projektu będzie promowanie wolontariatu. Projekt będzie polegał na zorganizowaniu przyjazdu wolontariuszy z krajów Europy Zachodniej do Mikoszowa i wykonywaniu prac gospodarczych i porządkowych na terenie miejscowości Mikoszków wspólnie z wolontariuszami z terenu gminy Strzelin.	Efektem programu będzie zwiększenie liczby wolontariuszy z terenów rewitalizowanych i terenów zdegradowanych. Poprzez wzrost liczby wolontariuszy, zamieszkujących tereny rewitalizowane, projekt przyczyni się do ich aktywizacji społecznej, a tym samym przyczyni się do zmniejszenia problemów społecznych, występujących na tych	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami działania: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8; celem nr 2. Rozwój

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
			obszarach.	przedsiębiorczości, wspieranie zatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców i kierunkami działania: 2.1, 2.3, 2.4, 2.5.
10.	Transfer wiedzy i doświadczenia – szkolenia specjalistyczne dla fachowców z dziedziny medycyny, edukacji i rehabilitacji Stowarzyszenie św. Celestyna Kwota 42 000 zł Źródła finansowania: RPO WD, PFRON	Projekt będzie skierowany do zewnętrznych specjalistów, którzy chcieliby skorzystać z naszej wiedzy i 25-letniego doświadczenia w organizacji pomocy, diagnozy i terapii osób niepełnosprawnych i chorych.	Efektem programu będzie zwiększenie ilości osób z zewnątrz przyjeżdżających na teren rewitalizowany (Mikoszów) oraz przejeżdżających przez tereny rewitalizowane (miasto Strzelin), co ma znaczenie w sferze gospodarczej oraz przyczyni się do promocji tych terenów. Zwiększenie ruchu osób z zewnątrz, przyjeżdżających na tereny rewitalizowane wpływa na podniesienie atrakcyjności ekonomicznej tych terenów oraz ich promocje, co może zaowocować	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkiem działania: 1.7; celem nr 2. Rozwój przedsiębiorczości, wspieranie zatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców

Lp.	Tytuł projektu/nazwa wnioskodawcy	Ogólna charakterystyka	Zakładane efekty	Spójność z celami LPR
			zwiększeniem ilości inwestycji na tych terenach, a tym samym redukcję niekorzystnych zjawisk społecznych	i kierunkiem działania: 2.2.
11.	Wczesna interwencja – wykrywanie zagrożeń rozwojowych u dzieci zagrożonych niepełnosprawnością Stowarzyszenie św. Celestyna Kwota 230 000 zł Źródła finansowania: RPO WD, PFRON	Wczesna interwencja (ze szczególnym uwzględnieniem zaburzeń neurorozwojowych, w tym autyzmu) – rozpowszechnienie wiedzy i narzędzi przesiewowych/diagnostycznych z niezbędnymi szkoleniami wśród rodziców dzieci oraz personelu placówek opiekuńczych, oświatowych i medycznych w celu wczesnego wykrywania zagrożeń rozwojowych u dzieci i szybkiego wdrożenia wyrównawczych działań leczniczych/terapeutycznych.	Efektom programu będzie zapobieganie lub minimalizowanie skutków niepełnosprawności u dzieci. Zapobieganie niepełnosprawności lub minimalizowanie jej skutków zmniejszy nasilenie problemów społecznych, które często pojawiają się u rodziców/opiekunów dzieci niepełnosprawnych (bezrobocie, stany lękowe, depresja, zaburzenia psychiczne).	Projekt jest spójny z celem nr 1. Rozwój aktywności lokalnej i wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców gminy i kierunkami działania: 1.2, 1.4, 1.5, 1.7.

12 WDRAŻANIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

12.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Zapisy *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju jako wymóg konieczny przy opracowaniu programów rewitalizacji, stawiają zapewnienie komplementarności projektów i szerzej – przedsięwzięć rewitalizacyjnych w pięciu następujących wymiarach:

1. Przestrzennym,
2. Problemowym,
3. Proceduralno-instytucjonalnym,
4. Międzyokresowym,
5. Źródeł finansowania.

Głównym celem zapewnienia powiązań pomiędzy poszczególnymi zadaniami, projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi jest efektywniejsze wykorzystanie potencjału przestrzeni rewitalizowanej oraz przede wszystkim potencjału społeczności, mieszkańców, którzy są użytkownikami tej przestrzeni. Komplementarność ma doprowadzić do efektu synergii również w wymiarze proceduralno-instytucjonalnym, tj. zarządzania wdrażaniem programu rewitalizacji oraz w wymiarze finansowym, tj. lepszym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

1. Komplementarność przestrzenna

Wymóg zachowania komplementarności przestrzennej w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Strzelin został spełniony poprzez skoncentrowanie projektów i działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zarówno obszar zdegradowany, jak i obszar do rewitalizacji został wyznaczony na podstawie pogłębionej analizy wskaźnikowej, z wykorzystaniem Syntetycznego Indeksu Degradacji Społecznej, badań ankietowych na reprezentatywnej próbie dorosłych mieszkańców gminy oraz po zasięgnięciu opinii przedstawicieli władz lokalnych i zainteresowanych środowisk, w tym mieszkańców gminy. Wszystkie projekty zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu skupiają się na obszarze rewitalizowanym i zostały tak zaplanowane, by kompleksowo poprawiać stan całego obszaru rewitalizowanego a także wpływać korzystnie na sytuację społeczno-gospodarczą gminy. Główny obszar rewitalizacji w gminie, to śródmiejski obszar rewitalizacji – Rynek wraz z okalającymi go ulicami i przyległymi terenami zielonymi. Przestrzeń ta wymaga intensywnych działań rewitalizacyjnych, przede wszystkim z uwagi na niską jakość

życia mieszkańców obszaru i postępującą degradację społeczną. Obszar ten ma również znaczenie strategiczne i kluczowe dla integracji mieszkańców, odzyskania centrotwórczej funkcji centrum, promocji miasta i gminy oraz jej rozwoju turystycznego. Podobnie rzecz wygląda w przypadku drugiego obszaru rewitalizacji: Mikoszowa, miejscowości o ponadlokalnym charakterze, która ma wzmocnić swoją rangę na mapie regionu i kraju, stając się rozpoznawalnym centrum leczenia i rehabilitacji, marką w obszarze wspierania i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami. Potencjał tej miejscowości, jej rozwój przyniesie niewątpliwie korzyści mieszkańcom miejscowości oraz pozostałym mieszkańcom gminy. To jednak wymaga intensywnego procesu rewitalizacyjnego. Skoncentrowanie działań na tych dwóch obszarach pozwoli znacznie podnieść jakość i poziom życia w całej gminie, zapobiegając postępującej pauperyzacji mieszkańców obszaru, a przede wszystkim ucinając mechanizm reprodukcji biedy i związanego z nią biernego stylu życia. Projekty zaplanowane na obszarze Mikoszowa są szansą dla włączenia i zaktywizowania dużej grupy osób z niepełnosprawnościami oraz leczenia i rehabilitacji na wysokim poziomie. Wszystkie projekty i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji są odpowiedzią na główne problemy rewitalizowanych obszarów. Zdecydowana ich większość dotyczy działań podejmowanych dla przestrzeni lub obiektów użyteczności publicznej, co znacznie poszerza grupę odbiorców działań. Będą to w pierwszej kolejności mieszkańcy obszaru, ale również mieszkańcy całej gminy, regionu, a w przypadku rehabilitacji i leczenia osoby z całego kraju i z zagranicy. Realizacja zaplanowanych działań zapobiegnie przenoszeniu się istniejących problemów na inne obszary gminy. Cykliczna analiza uwarunkowań życia mieszkańców gminy pozwoli monitorować skuteczność i efektywność zaplanowanego procesu rewitalizacyjnego oraz sprawdzać, czy pozostałe obszary gminy nie są zagrożone degradacją.

2. Komplementarność problemowa

Wszystkie projekty i przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Strzelin są ze sobą wzajemnie powiązane i wzajemnie się dopełniają tematycznie. Głównym problemem na obszarze rewitalizowanym jest niska jakość życia mieszkańców w dużej mierze będąca wynikiem niskiego kapitału społecznego i ludzkiego, stąd postępująca również przez lata degradacja terenów użyteczności publicznej i infrastruktury technicznej. Dlatego zaplanowane zadania infrastrukturalne dotyczą przede wszystkim renowacji, przebudowy i adaptacji zniszczonych obiektów i przestrzeni użyteczności publicznej, które mają służyć głównie mieszkańcom obszaru. Planuje się bowiem prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (w tym integracyjnym, aktywizującym mieszkańców, edukacyjnym i kulturalnym) oraz działań pozwalających stworzyć przestrzeń dla usług, dając szansę rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Projekty zostały zaplanowane w taki sposób, by równocześnie przeciwdziałały problemom w różnych sferach. Remont, modernizacja infrastruktury technicznej (termomodernizacja, wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnych, adaptacja pomieszczeń etc.) posłużą zarówno podniesieniu

jakości życia mieszkańców, zwiększeniu ładu przestrzennego i estetyki przestrzeni i przyczynią się również do poprawy jakości środowiska naturalnego. Dodatkowo, w kartach projektów rewitalizacyjnych, dla wykazania komplementarności problemowej, zapisano informacje o oddziaływaniu poszczególnych projektów na wskazane w *Wytycznych* pięć sfer, co ma na celu przeciwdziałanie fragmentacji działań. W projektach opisano również spodziewane efekty oraz wygląd obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych. Zakładane cele uspoólniono ze strategicznymi decyzjami gminy, która sfinalizowała proces opracowania Strategii Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016 – 2022 oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2021, co pozwoliło połączyć wyniki obu tych procesów i ująć je w planowaniu procesu rewitalizacji dla gminy. Zatem warunek komplementarności problemowej został spełniony.

3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzelin jest Zespół ds. Rewitalizacji, który został powołany w drodze zarządzenia nr 66/2016 Burmistrza Miasta i Gminy Strzelin z dnia 16 kwietnia 2016 roku na etapie przygotowywania programu rewitalizacji. W zespole zasiadają przedstawiciele organu wykonawczego, stanowiącego, przedstawiciele jednostek pomocniczych oraz przedstawiciele strony społecznej – reprezentanci organizacji społecznych, przedsiębiorcy, mieszkańcy. Obsługę administracyjną Zespołu zapewnia Referat Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miasta i Gminy Strzelin. Taki skład Zespołu zapewni skuteczne zarządzanie wdrażaniem programu rewitalizacji oraz pozwoli na zintegrowanie i uspołnienie procesu planowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji lokalnych polityk publicznych w gminie. Udział strony społecznej wzmocni na etapie zarządczym element partycypacji procesu. Dla uzyskania jak największej efektywności poszczególnych projektów i przedsięwzięć, ich realizacja oraz koordynowanie ich wdrażaniem zostanie zlecane merytorycznym jednostkom i podmiotom, które posiadają ku temu jak najlepsze kompetencje.

4. Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin na lata 2016 – 2023 zachowuje ciągłość programową procesu rewitalizacji. Wszystkie projekty i przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją kontynuację w obecnym dokumencie. Zakłada się ożywienie społeczne przestrzeni śródmiejskich, które zostały zmodernizowane w poprzednich latach oraz dalszą modernizację infrastrukturalną Rynku wraz z dalszą integracją i aktywizacją społeczną mieszkańców oraz ożywieniem gospodarczym obszaru z zachowaniem dziedzictwa kulturowego. Zamierzenia te są ścisłą kontynuacją procesu rewitalizacji z lat poprzednich. Wnioski z realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych

pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej. Podsumowanie poprzedniego etapu rewitalizacji doprowadziło także do włączenia do obszaru rewitalizowanego jednej miejscowości z terenu gminy. W poprzednim etapie rewitalizacji poddano jej wyłącznie obszar miejski – niemalże identyczny z tym, który wytyczono aktualnie.

5. Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzelin na lata 2016 – 2023 będą finansowane z różnych źródeł: EFRR, EFS, FS, środki publiczne oraz środki prywatne, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Taki sposób finansowania gwarantuje możliwie najkorzystniejsze uzyskanie efektów dla obszaru rewitalizacji. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość stymulowania endogenicznych (lokalnych) źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, szczególnie przy założeniu wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości oraz organizacji społecznych.

12.2 RAMY FINANSOWE

Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga zapewnienia zdywersyfikowanych źródeł finansowania zaplanowanych przedsięwzięć. Biorąc pod uwagę różnorodność zaplanowanych celów interwencji oraz określonych rezultatów, ma to kluczowe znaczenie dla efektywnej realizacji LPR. Montaż finansowy zakłada możliwość pozyskania środków pochodzących ze wszystkich możliwych do wykorzystania źródeł. Szansą jest tutaj zaangażowanie podmiotów prywatnych i publicznych, dla których dedykowane są poszczególne możliwości. Kluczową rolę odgrywać tu będą zdolności administracyjne i gotowość do absorpcji środków, a także ich dostępność. Podstawowym źródłem finansowania są środki pochodzące ze źródeł Unii Europejskiej, a dedykowane wprost na przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji lub inne możliwe do wykorzystania na jej rzecz. Biorąc jednak pod uwagę ograniczoność tych środków, dużą konkurencję podczas procedur konkursowych oraz ograniczony czas możliwości ich pozyskiwania, głównym wyzwaniem będzie zaangażowanie środków pochodzących ze źródeł prywatnych. Mogą one stanowić istotne dopełnienie i wpłynąć na przyspieszenie procesu rewitalizacji, bazującego na potencjale endogennym. Istotne znaczenie dla zapewnienia finansowania procesu rewitalizacji będzie miała koordynacja zapewniona ze strony Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy Strzelin. W ramach prac Zespołu prowadzony będzie stały monitoring możliwych do wykorzystania źródeł finansowania, a także włączanie różnorodnych interesariuszy do udziału w montażu finansowym.

12.3 PLANOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROCESU REWITALIZACJI

1. Środki publiczne UE

Głównym źródłem finansowania realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przewidziane w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 w ramach działania *6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów*. Wśród innych możliwości ujętych w RPO WD, mogących uzupełnić podejmowane działania na rzecz rewitalizacji, są przewidziane tam przedsięwzięcia dot. m.in. poprawy infrastruktury zdrowotnej i społecznej, polepszenia efektywności energetycznej budynków, zachowania dziedzictwa kulturowego. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przewidziane są możliwości wspierania przedsięwzięć dotyczących m.in. remontów obiektów zabytkowych, termomodernizacji, transportu, ochrony środowiska. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, w którym alokowane są środki Europejskiego Funduszu Społecznego, umożliwia zaplanowanie i realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na wsparcie sfery społecznej. Możliwe są tu do sfinansowania działania dotyczące przeciwdziałania bezrobociu, wykluczeniu społecznemu, rozwoju przedsiębiorczości czy edukacji formalnej i nieformalnej.

2. Środki publiczne

Głównym źródłem mogą tu być programy dotacyjne poszczególnych ministerstw, np. (A) Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020, umożliwiający finansowanie działań na rzecz integracji międzypokoleniowej, aktywizacji środowiska osób starszych. (B) *Program Młodzież Solidarna w Działaniu na lata 2016-2020*, umożliwiający finansowanie działań dedykowanych różnym grupom wiekowym, w tym wsparcia rodziny na różnych etapach życia oraz stworzenia warunków rozwoju młodzieży. (C) *Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014-2020* umożliwiający realizację przedsięwzięć dotyczących aktywizacji społecznej i obywatelskiej przez organizacje pozarządowe. Możliwość finansowania działań “miękkich” ma kluczowe znaczenie dla powodzenia procesu rewitalizacji. Dodatkowym źródłem mogą być fundusze inwestycyjne i instrumenty zwrotne BGK i PIR S.A.

3. Środki jednostek samorządu terytorialnego

Środki Gminy Strzelin, przewidziane na prowadzenie inwestycji publicznych na obszarze rewitalizacji, będą kluczowym źródłem finansowania. Gmina będzie miała

możliwość angażowania środków jako udziału w prowadzonych inwestycjach oraz w miarę możliwości zapewni wkład własny dla lokalnych interesariuszy.

4. Środki prywatne

Możliwość zaangażowania środków pochodzących z sektora biznesu czy osób fizycznych uzależnione jest od wielu czynników zewnętrznych i wewnętrznych, np. dostępności środków w ramach programów pomocowych, kondycji finansowej. Zaangażowanie środków pochodzących z sektora biznesu może mieć różnorodną formę określoną w możliwościach prawnych. Środki pochodzące i/lub pozyskane przez organizacje pozarządowe mogą stanowić istotne dopełnienie działań podejmowanych na obszarze rewitalizacji, co wymaga włączenia przedstawicieli lokalnych organizacji.

12.4 SYSTEM WDRAŻANIA, MONITORINGU I EWALUACJI DZIAŁAŃ ORAZ SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU REWITALIZACJI

Skuteczny monitoring wdrażania zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR) oraz jego ewaluacja (ocena, na ile założone cele i ich realizacja przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów rewitalizowanych oraz ogólnie w gminie) wymaga funkcjonowania podmiotu, który będzie koordynował i zarządzał tymi procesami: wdrażaniem zapisów LPR, monitoringiem i ewaluacją. Takie zadanie zostało powierzone Zespołowi ds. Rewitalizacji Gminy Strzelin, który został powołany w drodze zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy Strzelin nr 66/ 2016 z dnia 16 kwietnia 2016 roku na etapie prowadzenia prac nad opracowywaniem programu rewitalizacji. Obrady Zespołu zwołuje i prowadzi Przewodniczący Zespołu, który został wybrany zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym podczas pierwszego posiedzenia Zespołu. W zespole zasiadają przedstawiciele organu wykonawczego, stanowiącego, przedstawiciele kluczowych jednostek organizacyjnych gminy, jednostek pomocniczych oraz przedstawiciele strony społecznej – reprezentanci organizacji społecznych i przedsiębiorcy. Taki skład Zespołu zapewni skuteczne zarządzanie wdrażaniem programu rewitalizacji oraz pozwoli na zintegrowanie i uspołnienie procesu planowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji lokalnych polityk publicznych w gminie, oraz przewiduje udział interesariuszy procesu rewitalizacji. Pozwoli również na możliwie szybkie reagowanie na zmiany oraz bariery w procesie wdrażania zapisów LPR. Udział strony społecznej w pracach zespołu wzmocni na etapie zarządczym element partycypacji procesu. Aktualnie Zespół liczy siedemnaście osób. Pełny skład osobowy zespołu został zawarty w zarządzeniu.

Zespół, zgodnie z treścią zarządzenia, został powołany na czas przygotowania i realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Strzelin na lata 2016 – 2023. Obsługę administracyjną Zespołu zapewnia Referat Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miasta i Gminy Strzelin. Spotkania Zespołu, na etapie wdrażania zapisów dokumentu, zwoływane są przez przewodniczącego, nie rzadziej niż raz na rok oraz doraźnie w przypadkach istotnych zagadnień wymagających omówienia. Na etapie opracowywania programu rewitalizacji Zespół spotykał się w cyklu miesięcznym. Przewodniczący Zespołu może zapraszać na posiedzenia inne osoby, których udział w posiedzeniu jest uzasadniony z uwagi na przedmiot posiedzenia. Osoby te są zapraszane na wniosek przewodniczącego Zespołu osobiście lub na wniosek członka Zespołu, lub wskazaną przez niego osobę.

Posiedzenia Zespołu są protokołowane. W cyklu rocznym Zespół będzie odpowiedzialny za opracowanie do końca marca raportu z postępów we wdrażaniu zapisów LPR dla Gminy Strzelin na lata 2016 – 2023, uwzględniającego ewentualne bariery w realizacji zadań, powody ich wystąpienia oraz rekomendowane środki zaradcze. Pierwszy raport zostanie sporządzony w marcu 2018 roku. Raport powinien zawierać także ogólną ocenę realizacji zapisów LPR pod kątem skuteczności (czy zamierzone cele zostały osiągnięte), efektywności (proporcji nakładów ludzkich, finansowych, rzeczowych etc. do osiągniętych rezultatów) oraz trafności (czy dobór celów operacyjnych przełożył się na realizację celów strategicznych). Treść raportu podawana jest do publicznej wiadomości.

Monitoring i ewaluacja powinny wykorzystywać możliwie wiele trafnych i stosunkowo łatwo dostępnych wskaźników sytuacji gminy. Poniżej rekomendowana w procesie wyznaczania obszaru rewitalizowanego lista wskaźników, których wartości powinno się poddawać cyklicznie weryfikacji i analizie. W procesie monitoringu i ewaluacji należy poddawać ocenie również użyteczność proponowanych wskaźników (ich wartość informacyjną) oraz łatwość pozyskania. Wskaźniki o stosunkowo niskiej wartości informacyjnej lub te, które trudno pozyskać należy usuwać, a w razie potrzeby katalog wskaźników uzupełniać nowymi.

Wskaźniki te dotyczą obszaru rewitalizowanego oraz odnoszą się również do wielkości dla całej gminy. Poniższa lista obejmuje wskaźniki ze wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Należy pamiętać również, że każdy z projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w niniejszym programie, szczególnie znajdujących się na liście projektów podstawowych, zawiera swój szczegółowy zestaw wskaźników realizacji.

Lista rekomendowanych wskaźników w procesie monitoringu i ewaluacji wdrażania LPR:

- Liczba miejsc/ przestrzeni i budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Liczba imprez publicznych zorganizowanych na obszarze rewitalizowanym dla mieszkańców, w tym dla dzieci, młodzieży i seniorów.

- Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury w zakresie edukacji, kultury, turystyki, sportu i rekreacji.
- Liczba przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom na obszarze rewitalizowanym, np. place zabaw, skwery / tereny zielone z ławkami etc.
- Liczba procesów konsultacji społecznych w gminie.
- Liczba osób korzystających z oferty ośrodka kultury i biblioteki.
- Liczba wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców organizowanych przez ośrodek kultury, bibliotekę, organizacje pozarządowe, gminę etc. o charakterze lokalnym i ponadlokalnym.
- Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z gminą.
- Liczba organizacji pozarządowych, działających na terenie gminy oraz liczba spółdzielni socjalnych, ZAZ-ów, WTZ-ów, CIS-ów, KIS-ów, wraz z podstawowymi działaniami.
- Procentowy i liczbowy udział osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu mieszkańców gminy w gminie i na obszarze rewitalizowanym.
- Liczba osób bezrobotnych (ogółem, podział na płeć, uprawnionych do zasiłku, długotrwale bezrobotnych).
- Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % w gminie i na obszarze rewitalizowanym.
- Liczba osób fizycznych, które rozpoczęły działalność gospodarczą (ze środków PUP i ogółem w gminie).
- Liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizowanym i w gminie.
- Liczba punktów usługowych na obszarze rewitalizowanym.
- Liczba projektów dotyczących promocji gminy (również tych realizowanych w partnerstwie międzysektorowym).
- Liczba zabytków w obszarze rewitalizowanym.
- Liczba odwiedzających te zabytki.
- Długość nowej i zmodernizowanej infrastruktury komunikacyjnej, m.in. dróg, chodników, ścieżek rowerowych etc.
- Liczba wykroczeń i przestępstw na obszarze rewitalizowanym i w gminie.
- Wyniki egzaminu gimnazjalnego.
- Średnia długość życia mieszkańców gminy.
- Przyrost naturalny.
- Saldo migracji.
- Liczba nowych mieszkańców.
- Liczba lekarzy POZ i specjalistów w gminie.
- Usługi medyczne świadczone na terenie gminy.
- Usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne.

- Udział odpadów wyselekcjonowanych w ogólnej ilości odpadów komunalnych zebranych.

13 SPÓJNOŚĆ LPR-U Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

I. Strategia Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016-2022	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
Obszar strategiczny: Atrakcyjna i bezpieczna przestrzeń do życia i wypoczynku Cele operacyjne: 1.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej gminy Strzelin. Zadanie 4: Budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, w szczególności dróg kluczowych dla lokalnego układu komunikacyjnego 1.2 Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni do życia w pobliżu Wrocławia. Zadanie 1. Wyznaczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz aktywna promocja i obsługa mieszkaniowej oferty inwestycyjnej. Zadanie 2. Rewitalizacja obszarów miejskich Strzelina oraz zdegradowanych obszarów wiejskich, połączona z działaniami na rzecz odnowy wsi w sferze przestrzennej oraz społeczno-gospodarczej, w oparciu o Gminny/Lokalny Program Rewitalizacji. Zadanie 3. Działania na rzecz ochrony i zachowania obiektów dziedzictwa kulturalnego, w tym ochrony zabytków. Zadanie 4. Prowadzenie działań na rzecz powiększania powierzchni gminy objętej planami zagospodarowania przestrzeni. 1.3 Poprawa jakości i dostępności usług publicznych. Zadanie 1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej. Zadanie 2. Utrzymanie czystości i porządku, m. in. poprzez realizację planu gospodarki odpadami komunalnymi. Zadanie 3. Działania na rzecz utrzymania i poprawy bezpieczeństwa publicznego. Zadanie 4. Działania na rzecz zwiększenia dostępności szerokopasmowego Internetu. 1.4 Kształtowanie atrakcyjnego miejsca do wypoczynku i rekreacji. Zadanie 4. Modernizacja i rozbudowa małej infrastruktury turystycznej, w tym: parkingów, miejsc odpoczynku, oznakowania turystycznego, szlaków wędrówkowych. Zadanie 7. Promocja oferty turystycznej i rekreacyjnej gminy Strzelin – w szczególności skierowanej do mieszkańców aglomeracji wrocławskiej	CEL 1. ROZWÓJ AKTYWNOŚCI LOKALNEJ I WZMOCNIENIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH: 1.1. Wspieranie edukacji obywatelskiej wśród mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. 1.2. Rozwój integracji rodzin, integracji międzypokoleniowej i grup sąsiedzkich w społeczności lokalnej. 1.3. Propagowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców, zachęcanie do korzystania z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych oraz usług lokalnych instytucji kulturalnych, sportowych i edukacyjnych. 1.4. Rozwój przedsięwzięć integrujących i aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, szczególnie osoby z niepełnosprawnościami. 1.5. Wspieranie aktywności, sieciowanie i promowanie działań organizacji pozarządowych oraz aktywnych grup mieszkańców. 1.6. Rozwój infrastruktury wspierającej aktywność obywatelską mieszkańców (wzmocnienie gminnych ciał konsultacyjno-doradczych m.in. rady działalności pożytku publicznego, rady seniorów, uruchomienie centrum aktywności lokalnej i rozwój inicjatyw społ.-ekonomicznych, rozwój instrumentów finansowych dedykowanych inicjatywom lokalnym np. mini granty, fundusz wkładów własnych itp.). 1.7. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych w środowisku lokalnym. 1.8. Rozwój inicjatyw edukacyjnych, kulturalnych i sportowych,	Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) jest spójny z głównymi obszarami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016 – 2022 (SRG), z jej celami operacyjnymi oraz w większości pokrywa się z zadaniami, które zostały w SRG wyznaczone do realizacji. Szczególnego podkreślenia wymaga zadanie nr 1, celu operacyjnego 1.2. wprost odnoszące się do rewitalizacji obszarów miejskich Strzelina oraz zdegradowanych obszarów wiejskich. Każdy z wyznaczonych celów operacyjnych w SRG znajduje potwierdzenie i wzmocnienie w wyznaczonych kierunkach działań rewitalizacyjnych oraz projektach do realizacji zapisanych w LPR np. zadanie 3 celu 1.2. z SRG i kierunek działania 3.3. w celu strategicznym nr 3 LPR (por. kolumna nr 1 i 2 tabeli). Wytyczne cele obu dokumentów akcentują: wysoką rangę wzmocniania aktywności społecznej mieszkańców, rozwój usług publicznych, poprawę stanu sieci dróg i infrastruktury gminnej, ochronę środowiska oraz rozwój potencjału turystycznego i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

I. Strategia Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016-2022	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
oraz okolicznych gmin – w oparciu o Strategię Promocji. 1.5 Ochrona środowiska i zasobów przyrodniczych. Zadanie 1. Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych. Zadanie 2. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii. Zadanie 3. Promowanie niskiej emisji. Zadanie 4. Prowadzenie i wspieranie działań termomodernizacji obiektów i budynków. Zadanie 5. Ochrona przyrody i zachowanie bioróżnorodności. Cele operacyjne: 2.1 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, otwartości oraz zaangażowania mieszkańców w sprawy publiczne i społeczne. Zadanie 5. Wspieranie rozwoju aktywności społecznej – poprzez wsparcie działalności organizacji pozarządowych, promocję wolontariatu, kształtowanie lokalnej tożsamości. Zadanie 6. Prowadzenie i wspieranie działań na rzecz edukacji ekologicznej mieszkańców gminy.	eksponujących walory gminy i zachęających do tworzenia przyjaznych mieszkańcom przestrzeni. CEL 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ MODERNIZACJĘ I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ Z ZACHOWANIEM WYSOKICH STANDARDÓW DBAŁOŚCI O ŚRODOWISKO NATURALNE KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH: 3.1. Zachęcanie mieszkańców, szczególnie rodziny z dziećmi, młodzież, seniorów oraz osoby niepełnosprawne do współtworzenia i użytkowania przestrzeni publicznej obszarów rewitalizowanych. 3.2. Adaptacja i remont istniejących obiektów, przestrzeni publicznych i nadanie im nowych funkcji przede wszystkim: edukacyjnej, integracyjnej, rekreacyjnej i turystycznej w przestrzeni rewitalizowanej. 3.3. Zachowanie, ochrona i modernizacja dziedzictwa kulturowego obszarów rewitalizowanych. 3.4. Poprawa stanu technicznego wraz z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej. 3.5. Poprawa jakości dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą w obszarze rewitalizowanym.	
Obszar strategiczny: Przedsiębiorcza, zintegrowana oraz otwarta na region i świat społeczność lokalna. Cele operacyjne: 2.1 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, otwartości oraz zaangażowania mieszkańców w sprawy publiczne i społeczne. Zadanie 1. Tworzenie stref aktywności gospodarczej, w oparciu o tereny inwestycyjne na obszarze gminy. Zadanie 2. Promocja gospodarcza gminy Strzelin – w oparciu o Strategię Promocji. Zadanie 3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w szczególności wykorzystującej lokalny potencjał (zasoby naturalne, lokalizacja, tradycje, innowacje, produkty lokalne), w tym rozbudowa	CEL 2. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, WSPIERANIE ZATRUDNIENIA I AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH: 2.1. Rozwój edukacji z zakresu przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie wśród młodzieży. 2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej lokalnych przedsiębiorców m.in. poprzez dostęp do informacji, promocję lokalnych usług i produktów, zachęcanie do tworzenia sieci współpracy (np. klastrów, grup zakupowych). 2.3. Wspieranie i rozwój aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) jest spójny z głównymi obszarami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016 – 2022 (SRG), z jej celami operacyjnymi oraz w większości pokrywa się z zadaniami, które zostały w strategii wyznaczone do realizacji. Drugi obszar strategiczny SRG skupia się na rozwoju i wspieraniu przedsiębiorczości, co również zostało mocno zaakcentowane w LPR,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY STRZELIN NA LATA 2016-2023

I. Strategia Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2016-2022	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
targowiska miejskiego. Zadanie 4. Wspieranie działań na rzecz wzrostu aktywności zawodowej i rozwoju rynku pracy – stworzenie warunków dla inwestycji tworzących miejsca pracy – np. inkubator przedsiębiorczości. Zadanie 5. Wspieranie rozwoju aktywności społecznej – poprzez wsparcie działalności organizacji pozarządowych, promocję wolontariatu, kształtowanie lokalnej tożsamości. Zadanie 6. Prowadzenie i wspieranie działań na rzecz edukacji ekologicznej mieszkańców gminy. 2.2 Kształtowanie wysokiej jakości usług społecznych. Zadanie 1. Wspieranie działań edukacyjnych prowadzonych na rzecz mieszkańców gminy Strzelin. Zadanie 2. Rozwijanie i wspieranie kultury oraz działań na rzecz zagospodarowania czasu wolnego. Zadanie 3. Wspieranie działań na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy (działania profilaktyczne, kultura fizyczna, zdrowe odżywienia i tryb życia). Zadanie 4. Działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób starszych. Zadanie 5. Wspieranie i prowadzenie działań na rzecz poprawy efektywności pomocy społecznej. Zadanie 6. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych – poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury społecznej i oświatowej.	oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 2.4. Wzmacnianie efektywności poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy. 2.5. Promowanie i rozwój współpracy pracodawców z placówkami oświatowymi m.in. nawiązanie współpracy szkół z przedsiębiorcami, klasy patronackie, praktyki zawodowe, rozwój szkolnictwa zawodowego.	w celu strategicznym nr 2. Zadania SRG z celu 2.1. oraz cel nr 2 z LPR są ze sobą zbieżne (por. kolumna nr 1 i 2 tabeli).

II. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzelin na lata 2016-2021	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
--	--	------------------------

II. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzelin na lata 2016-2021	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
Cel strategiczny nr 2. Rozwijanie lokalnego systemu wsparcia i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych Cele operacyjne: 1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych (m.in. tworzenie grup wsparcia, grup samopomocowych, organizowanie przedsięwzięć integrujących różne grupy mieszkańców, promowanie i łączenie oferty lokalnych instytucji) 2. Tworzenie warunków do zachowania samodzielności osób niepełnosprawnych poprzez rozwój kompleksowego systemu usług specjalistycznych, w tym rehabilitacyjnych (m.in. rozwijanie usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych) 3. Wsparcie w usamodzielnianiu osób niepełnosprawnych (współpraca z organizacjami pozarządowymi) Cel strategiczny nr 3. Wzmocnienie, aktywności, zaangażowania i współpracy mieszkańców Cele operacyjne: 1. Wsparcie integracji mieszkańców (m.in. tworzenie oferty wspólnych działań, warsztatów, spotkań dla starszych i młodszych, dla żyjących samodzielnie (singli) i rodzin) 2. Wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności (m.in. spotkania mieszkańców z ekspertami, kawiarenki obywatelskie, sondaże) 3. Propagowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu (m.in. programy aktywizacyjne dla mieszkańców, konkursy i programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży zachęcające do aktywności) 4. Promowanie lokalnych instytucji kulturalnych i społecznych wśród mieszkańców (m.in. promocje dla mieszkańców, niższe ceny biletów). Poprawa polityki informacyjnej w gminie (informowanie mieszkańców o ofercie instytucji i podmiotów lokalnych, wykorzystanie wspólnie różnych kanałów, nie tylko gminnych, na stronie gminy zamieszczone linki do stron sołectw) 5. Promowanie inicjatyw społecznych, realizowanych przez mieszkańców gminy (m.in. upowszechnianie dobrych praktyk, aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych) Cel strategiczny nr 4. Poprawa jakości usług medycznych dla	CEL 1. ROZWÓJ AKTYWNOŚCI LOKALNEJ I WZMOCNIENIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH: 1.1. Wsparcie edukacji obywatelskiej wśród mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. 1.2. Rozwój integracji rodzin, integracji międzypokoleniowej i grup sąsiedzkich w społeczności lokalnej. 1.3. Propagowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców, zachęcanie do korzystania z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych oraz usług lokalnych instytucji kulturalnych, sportowych i edukacyjnych. 1.4. Rozwój przedsięwzięć integrujących i aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, szczególnie osoby z niepełnosprawnościami. 1.5. Wsparcie aktywności, sieciowanie i promowanie działań organizacji pozarządowych oraz aktywnych grup mieszkańców. 1.6. Rozwój infrastruktury wspierającej aktywność obywatelską mieszkańców (wzmocnienie gminnych ciał konsultacyjno-doradczych m.in. rady działalności pożytku publicznego, rady seniorów, uruchomienie centrum aktywności lokalnej i rozwój inicjatyw społ.-ekonomicznych, rozwój instrumentów finansowych dedykowanych inicjatywom lokalnym np. mini granty, fundusz wkładów własnych itp.). 1.7. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych w środowisku lokalnym. 1.8. Rozwój inicjatyw edukacyjnych, kulturalnych i sportowych, eksponujących walory gminy i zachęcających do tworzenia przyjaznych mieszkańcom przestrzeni. CEL 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ	Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) jest spójny z zapisami, w tym z głównymi celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2021 (SRPS). Wyznaczone cele w ramach LPR powstawały na bazie celów wyznaczonych w SRG i SRPS, weryfikując ich adekwatność do wyznaczonego obszaru rewitalizacji i jego kluczowych problemów. Jako priorytetowe kwestie w obu dokumentach potraktowano: aktywizację społeczno-zawodową społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społ. (osoby z niepełnosprawnościami, osoby chore, starsze, pozostające długo bez zatrudnienia), integrację społeczną, poprawę dostępu mieszkańców do usług społecznych w środowisku lokalnym.

II. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzelin na lata 2016-2021	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
mieszkańców gminy oraz wzmocnienie postaw prozdrowotnych mieszkańców Cele operacyjne: 1. Wspieranie działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia w celu utrzymania i poprawy stanu zdrowia mieszkańców (m.in. edukacja, informacja). 2. Wspieranie rozwoju, zdrowia fizycznego i psychospołecznego dzieci i młodzieży (edukacja, warsztaty, spotkania) 3. Podniesienie poziomu wykonywania usług medycznych Cel strategiczny nr 5. Poprawa jakości życia rodzin Cele operacyjne: 1. Wspieranie rodzin w kryzysie (problemy wychowawcze, przemoc, rozwód, śmierć). Poprawa świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie. (m.in. doradztwo specjalistyczne, warsztaty, grupy samopomocowe, pomoc prawną). 2. Rozwój lokalnej oferty wsparcia dla rodzin (m.in. doradztwo specjalistyczne, zajęcia rekreacyjne, edukacyjne, hobbystyczne) 3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz wszelkim innym zachowaniom patologicznym (m.in. programy edukacyjne, informacja)	MODERNIZACJĘ I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ Z ZACHOWANIEM WYSOKICH STANDARDÓW DBAŁOŚCI O ŚRODOWISKO NATURALNE KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH: 3.1. Zachęcanie mieszkańców, szczególnie rodziny z dziećmi, młodzież, seniorów oraz osoby niepełnosprawne do współtworzenia i użytkowania przestrzeni publicznej obszarów rewitalizowanych. 3.2. Adaptacja i remont istniejących obiektów, przestrzeni publicznych i nadanie im nowych funkcji przede wszystkim: edukacyjnej, integracyjnej, rekreacyjnej i turystycznej w przestrzeni rewitalizowanej. 3.3. Zachowanie, ochrona i modernizacja dziedzictwa kulturowego obszarów rewitalizowanych. 3.4. Poprawa stanu technicznego wraz z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej. 3.5. Poprawa jakości dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą w obszarze rewitalizowanym.	
Cel strategiczny nr 1. Rozwój lokalnego rynku pracy Cele operacyjne: 1. Podnoszenie kwalifikacji i wzmocnienie kompetencji osób bezrobotnych zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy (m.in. współpraca z doradcami zawodowymi, wsparcie psychologiczne, indywidualne szkolenia, warsztaty, staże) 2. Wspieranie i rozwój inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej (m.in. klauzule społeczne w zamówieniach publicznych, zlecanie zadań organizacjom pozarządowym) 3. Wzmacnianie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców i rozwijanie przedsiębiorczości (m.in. wsparcie i doradztwo prawne, księgowe, biznesowe dla przedsiębiorców (MŚP) i osób chcących rozpocząć działalność, wybrane lekcje przedsiębiorczości z udziałem przedsiębiorców dla młodzieży, konkursy i zabawy z przedsiębiorczości)	CEL 2. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, WSPIERANIE ZATRUDNIENIA I AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH: 2.1. Rozwój edukacji z zakresu przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie wśród młodzieży. 2.2. Rozwój infrastruktury wspierającej lokalnych przedsiębiorców m.in. poprzez dostęp do informacji, promocję lokalnych usług i produktów, zachęcanie do tworzenia sieci współpracy (np. klastrów, grup zakupowych). 2.3. Wspieranie i rozwój aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) jest spójny z zapisami, w tym z głównymi celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 – 2021 (SRPS). Wyznaczone cele w ramach LPR powstawały na bazie celów wyznaczonych w SRG i SRPS, weryfikując ich adekwatność do wyznaczonego obszaru rewitalizacji i jego kluczowych problemów. Niezwykle istotnym obszarem w obu dokumentach jest poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy, stąd

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY STRZELIN NA LATA 2016-2023

II. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzelin na lata 2016-2021	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
4. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 5. Wzmacnianie efektywności poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy 6. Promowanie i rozwijanie szkolnictwa zawodowego (m.in. współpraca szkół z przedsiębiorcami, klasy patronackie, praktyki zawodowe)	2.4. Wzmacnianie efektywności poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy. 2.5. Promowanie i rozwój współpracy pracodawców z placówkami oświatowymi m.in. nawiązanie współpracy szkół z przedsiębiorcami, klasy patronackie, praktyki zawodowe, rozwój szkolnictwa zawodowego.	odrębne cele strategiczne zarówno w SRPS jak i w LPR (por. kolumna nr 1 i 2 tabeli).

III. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelin	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
Lokalny Program Rewitalizacji (LPR), opracowany w 2014 roku, jest spójny z zapisami, Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelin jest to dokument strategiczny, którego globalnym celem, jest określenie wizji rozwoju gminy. Wizja tego rozwoju ma zmierzać do rozwoju na gruncie gospodarki niskoemisyjnej, rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska.” (str. 10, PGN dla Gminy Strzelin)	CEL 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ MODERNIZACJĘ I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ Z ZACHOWANIEM WYSOKICH STANDARDÓW DBAŁOŚCI O ŚRODOWISKO NATURALNE KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH: 3.2. Adaptacja i remont istniejących obiektów, przestrzeni publicznych i nadanie im nowych funkcji przede wszystkim: edukacyjnej, integracyjnej, rekreacyjnej i turystycznej w przestrzeni rewitalizowanej. 3.3. Zachowanie, ochrona i modernizacja dziedzictwa kulturowego obszarów rewitalizowanych. 3.4. Poprawa stanu technicznego wraz z zastosowaniem ekologicznych rozwiązań budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej. 3.5. Poprawa jakości dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą w obszarze rewitalizowanym.	Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) pozostaje spójny z zapisami, Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN), opracowanego w 2014 roku dla gminy Strzelin. Każdy projekt i przedsięwzięcie rewitalizacyjne zaplanowane w LPR uwzględnia na etapie realizacji zachowanie wysokich standardów dbałości o środowisko naturalne, w tym niską emisję.

IV. Strategia Promocji Gminy Strzelin na lata 2016 - 2021	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
Cele strategiczne: II. Promocja walorów rekreacyjnych (kreacja oraz promocja produktów turystycznych na bazie walorów przyrodniczych i rekreacyjnych, promocja będzie ściśle związana z turystyką weekendową i jednodniową). III. Promocja gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia (działania promocyjne będą prowadzone wśród samych mieszkańców, będą koncentrować się na wzmacnianiu więzi emocjonalnych z gminą; będą także skupiać się na promowaniu Gminy jako atrakcyjnego miejsca dla rozwoju przedsiębiorczości).	CEL 1. ROZWÓJ AKTYWNOŚCI LOKALNEJ I WZMOCNIENIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY CEL 2. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, WSPIERANIE ZATRUDNIENIA I AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW	Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) pozostaje spójny z zapisami Strategii Promocji Gminy Strzelin na lata 2016 – 2021 (SPGS). Spójność dokumentów została zachowana na poziomie celów strategicznych oraz w zapisach wizji LPR. LPR i SPGS podkreślają konieczność rozwoju potencjału lokalnego gminy, wzmacniania postaw, że Strzelin jest gminą atrakcyjną do życia: mieszkania, odpoczynku i pracy. W tym zapisy obu dokumentu podkreślają konieczność budowania więzi mieszkańców z miejscem, w którym żyją.

V. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Strzelin	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
Aktualnie prowadzone są prace nad nowym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, bowiem obowiązujące Studium zostało sporządzone w trybie nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r., Nr 15 poz. 1939 z późn. zm.). Gmina Strzelin aktualnie jest objęta prawem w całości obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego i ma uporządkowaną politykę przestrzenną. Taki wniosek został sformułowany w Ocenie aktualności Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Strzelin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Miasta i Gminy Strzelin, uchwalonej 28 grudnia 2015 roku.	Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne zapisane w LPR są zgodne z polityką przestrzenną Gminy.	Aktualizacja Studium uwzględni m.in. zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

VI. Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez Społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 dla Ziemi Strzelińskiej z perspektywą do roku 2023	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin	Uzasadnienie spójności
Cele ogólne: Cel nr 1. Rozwój potencjału gospodarczego w oparciu o walory i zasoby lokalne obszaru LGD Gromnik. Cel nr 2. Rozwój kapitału społecznego na obszarze LGD Gromnik. Cel nr 3. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD Gromnik i poprawa jakości życia mieszkańców.	CEL 1. ROZWÓJ AKTYWNOŚCI LOKALNEJ I WZMOCNIENIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY CEL 2. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, WSPIERANIE ZATRUDNIENIA I AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW CEL 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ MODERNIZACJĘ I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ Z ZACHOWANIEM WYSOKICH STANDARDÓW DBAŁOŚCI O ŚRODOWISKO NATURALNE	Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) pozostaje spójny z zapisami Strategii Rozwoju Lokalnego LGD Gromnik na lata 2014 – 2020 (SRG Gromnik). Spójność dokumentów została zachowana na poziomie celów strategicznych oraz w zapisach wizji LPR. LPR był tworzony m.in. z uwzględnieniem informacji zawartych w SRG Gromnik. Stąd zachowana spójność na poziomie strategicznym i taktycznym mimo odmiennej skali i wyznaczonego obszaru wsparcia. W obu dokumentach ważny jest: rozwój kapitału społecznego, wzmocnienie potencjału społeczności lokalnej, wykorzystanie zasobów lokalnych i rozwój przedsiębiorczości na bazie tych zasobów – walorów naturalnych, przyrodniczych, kulturowych, produktów lokalnych etc.

14 MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW, ORAZ GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY STRZELIN W PROCES REWITALIZACJI

Trwałe i efektywne zaangażowanie całych społeczności lokalnych, ich reprezentantów, organizacji pozarządowych i innych, różnego rodzaju formalnych i nieformalnych, indywidualnych i zbiorowych interesariuszy jest naczelną zasadą procesu rewitalizacji, prowadzonego zgodnie z wymogami dokumentów programowych i regulacjami normatywnymi, w nowym okresie programowania. Doświadczenia europejskie i polskie pokazują, iż bez partycypacji społecznej nie są możliwe do osiągnięcia jej cele. W dążeniu do maksymalnie możliwego w danych warunkach uspołecznienia prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji realizowano model, który nazwano 6xP:

Rysunek 1. 6 zasad rewitalizacji

PARTYCYPACJA – aktywne włączenie społeczności lokalnej i jej przedstawicieli w prace nad programem rewitalizacji, na różnych jego etapach – od fazy diagnozy, poprzez wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, wypracowanie wizji i celów, zebranie i wybór projektów rewitalizacyjnych, przyjęcie projektu i uchwalenie LPR. Dokument był tworzony z udziałem mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji społecznych, którzy stali się autorami zasadniczych jego elementów. Ważnym aspektem zasady partycypacji było dążenie do zapewnienia obecności w tym procesie reprezentantów różnych zainteresowanych grup (poprzez aktywne ich informowanie i rekrutację do zespołu i zachęcanie do udziału w różnych formach

partycypacji), ale takiego ukształtowania procedur uczestnictwa, aby stwarzały warunki do współpracy i zawarcia porozumienia wokół kluczowych zapisów programu rewitalizacji. Sukces rewitalizacji zależy m.in. od tego, aby nie opierał się na dokumencie, który wyznacza tylko i wyłącznie priorytety władzy lokalnej, a był zapisem wartości cenionych przez mieszkańców i wynikających z nich głównych kierunków rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

PROCES – rewitalizacji nie da się i nie należy sprowadzać do procedury opracowania lokalnych programów rewitalizacji, a tym bardziej do jednorazowego aktu jego uchwalenia. Jest to złożone wewnętrznie przedsięwzięcie, będące długim cyklem uporządkowanych i wzajemnie powiązanych ze sobą działań. Zapoczątkowuje go refleksja nad istniejącym stanem wyjściowym, jego diagnozą i analizą sytuacji gminy, terenu zdegradowanego i tego, który będzie objęty rewitalizacją. Planowanie, które jest istotnym warunkiem powodzenia procesu rewitalizacji, nie kończy się w momencie jego ostatecznego uchwalenia, ale uruchamia zasadniczy etap pracy, jakim powinno być jego urzeczywistnianie. Program ma być względnie prostą i klarowną deklaracją przyjętych priorytetów rewitalizacyjnych na kolejne lata oraz sposobów ich wdrażania i ewaluacji. Rewitalizacja ze swojej natury jest procesem ciągłym, postępującym w czasie i stąd jego wdrażanie musi oznaczać konieczność monitorowania i ewaluacji programu rewitalizacji, a tym samym jego aktualizacji. Wdrażanie dokumentu, monitoring i ewaluacja powinny się odbywać również w sposób uspołeczniony.

PRZESTRZEŃ – rewitalizacja jest procesem odbywającym się w określonej przestrzeni fizycznej i społecznej. Zawarty w regulacjach normatywnych postulat zintegrowania działań społecznych, przestrzennych i gospodarczych przy jednoczesnej jej terytorialnej koncentracji, wymaga takiego zorganizowania tego procesu, aby w sposób należyty gromadzić i wykorzystywać wiedzę o terytorialnym wymiarze różnych zjawisk społecznych. „Odczytanie” przestrzeni gminnej powinno oznaczać konieczność korzystania z danych dostępnych w instytucjach publicznych, ale także sięgnięcie po wiedzę, jaką posiadają mieszkańcy, którzy reprezentując różne obszary gminy „czują” wiele problemów i zjawisk społecznych, wymagających interwencji rewitalizacyjnej. To kolejna okoliczność, która powoduje, iż proces ten powinien być oparty na bezpośrednim kontakcie i współdecydowaniu z mieszkańcami o terytorialnym wymiarze działań rewitalizacyjnych.

PARTNERSTWO – rewitalizacja będąc procesem społecznym, operuje na określonym układzie potrzeb i interesów jej mieszkańców. Funkcję koordynatora powinien spełniać przedstawiciel władzy lokalnej z jednoczesnym poszanowaniem odrębności i samodzielności osób i instytucji, którym zależy na rozwoju lokalnym. Celem takiego działania powinno być także łączenie zasobów, wiedzy, doświadczenia różnych interesariuszy oraz współdecydowanie i współodpowiedzialność za przyjęte do realizacji projekty i całość programu rewitalizacji.

PRZYWÓDZTWO – głównymi realizatorami postanowień strategii tworzonej wspólnie z liderami społecznymi i mieszkańcami jest grupa przedstawicieli czołowych instytucji w gminie. To liderzy procesu, którzy powinni współpracować ze sobą, wdrażając zapisy programu. Opracowanie programu i realizacja procesu rewitalizacji powinna polegać na wykorzystaniu potencjału liderów lokalnych poprzez preferowanie działań polegających na inspirowaniu, zachęcaniu, animowaniu, przewodzeniu i liderowaniu, a nie odgórnym komenderowaniu, wydawaniu poleceń i decyzji. Tak rozumiane przywództwo powinno towarzyszyć procesowi rewitalizacji na wszystkich jego etapach.

PROFESJONALIZM – polega na dążeniu do podejmowania działań mających swoje oparcie w dostępnym i aktualnym poziomie wiedzy o samym procesie i towarzyszących mu zjawiskach. Można i należy tym samym wykorzystać wiedzę i doświadczenie ekspertów oraz zasoby wiedzy dostępne w różnych źródłach. Takie podejście do procesu daje gwarancje poprawności merytorycznej i metodologicznej procesu opracowywania LPR, a następnie jego realizacji.

Prace nad sporządzeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji odbywały się w kilku zasadniczych etapach. W ich trakcie, zgodnie z założeniami tego procesu określonymi w ustawie o rewitalizacji i wytycznych, starano się zapewnić jak najszerszy udział mieszkańców oraz różnych środowisk społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Partycypacyjne podejście do procesu rewitalizacji jest traktowane jako warunek niezbędny dla kształtowania treści tego dokumentu ze szczególnym uwzględnieniem wyboru projektów rewitalizacyjnych a także jako podstawa dla prawidłowego ich wdrażania, zgodnego ze standardami jakości osiągania celów i zarządzania oraz ewaluacji tego procesu. Na każdym etapie procesu informacje o spotkaniach, warsztatach oraz podstawowe informacje o zasadach rewitalizacji mają charakter ogólnodostępny, każde spotkanie i warsztat ma charakter otwarty.

Na etapie diagnozowania i wytyczania obszarów zdegradowanych oraz obszarów do rewitalizacji przeprowadzono: 1) badania ankietowe na reprezentatywnej grupie dorosłych mieszkańców gminy; 2) indywidualne wywiady pogłębione z wybranymi pracownikami Urzędu Miasta i Gminy, dotyczące stopnia osiągnięcia celów zawartych we wcześniejszym programie rewitalizacji oraz warunków i sposobu wdrażania jego zapisów; 3) warsztat konsultacyjny z Zespołem ds. Rewitalizacji i przedstawicielami strony społecznej, poświęcony diagnozie najbardziej zdegradowanych obszarów gminy w kontekście społecznym, gospodarczym, środowiskowym, technicznym oraz przestrzenno-funkcjonalnym oraz zdiagnozowaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy rewitalizacji; 4) konsultacje społeczne, dotyczące granic obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji Miasta i Gminy Strzelin. Zasięganie opinii wśród mieszkańców gminy trwało dwa tygodnie, od 17 do 31 maja 2016 roku. W toku konsultacji wpłynęły dwa wnioski, w wyniku których po dyskusji z Zespołem do spraw Rewitalizacji zmodyfikowano granice obszaru do rewitalizacji. Członkowie Zespołu zostali również poproszeni o angażowanie przedstawicieli różnych grup

mieszkańców, przedsiębiorców w kolejne fazy procesu pracy nad programem rewitalizacji oraz skonsultowanie w swoich środowiskach zdiagnozowanych obszarów zdegradowanych i zidentyfikowanych problemów.

Na etapie programowania, wypracowywania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz formułowania i porządkowania celów rewitalizacji przeprowadzono: 1) dwa warsztaty konsultacyjne, poświęcone opracowaniu wizji i celów LPR oraz identyfikacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, 2) zbieranie pomysłów i projektów rewitalizacyjnych za pomocą formularza projektu w postaci papierowej lub elektronicznej (formularz został zamieszczony na głównej stronie internetowej gminy), 3) konsultacje społeczne zasadniczych części projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Strzelin na lata 2016 – 2023: wizji obszaru rewitalizowanego, celów strategicznych i kierunków działań oraz listy A i listy B projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dokumenty te zamieszczono na stronie internetowej urzędu z możliwością zgłaszania uwag ustnych oraz przesyłania uwag w wersji pisemnej (papierowej lub elektronicznej) do Referatu Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miasta i Gminy Strzelin również w terminie dwóch tygodni, od 22 lipca do 5 sierpnia 2016 roku. W toku tych konsultacji zgłoszono dwa wnioski z propozycjami włączenia projektów do projektu programu rewitalizacji, nie mieszczącymi się jednak w obszarze rewitalizowanym, co było powodem ich odrzucenia.

Do prac nad programem rewitalizacji zaproszono również lokalne media, m.in. gazetę Słowo Regionu, która relacjonowała przebieg prac nad programem oraz informowała o możliwości włączenia się w proces wszystkich chętnych mieszkańców gminy.

Na etapie wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji planuje się włączyć interesariuszy procesu rewitalizacji poprzez: 1) spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji, 2) realizowanie projektów rewitalizacyjnych, 3) połączenie procesów monitoringu i ewaluacji wdrażania Strategii Rozwoju Gminy, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Lokalnego Programu Rewitalizacji i cykliczne podsumowania prac podczas otwartych spotkań Zespołu do spraw Rewitalizacji. To pozwoli połączyć decyzje strategiczne, podsumowując jednocześnie etapy wdrażania LPR, promując sukcesy w procesie rewitalizacji, a nade wszystko – wzmacniając sieci współpracy głównych interesariuszy procesu rewitalizacji i zarządzania strategicznego gminą.

15 SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura ludności Gminy Strzelin w latach 2010 – 2015	8
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Strzelin w latach 2010 – 2015	9
Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w gminie Strzelin w latach 2004 – 2015.....	9
Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych mieszkańców gminy Strzelin w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	10
Tabela 5. Miejsca w gminie o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia wśród mieszkańców	12
Tabela 6. Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej.....	14
Tabela 7. Osoby korzystające z pomocy społecznej w latach 2010 – 2015.....	14
Tabela 8. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Strzelin.....	14
Tabela 9. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2010 - 2015.....	15
Tabela 10. Miejsca w gminie (ulice Strzelina i miejscowości) o najwyższym wskaźniku korzystania z pomocy społecznej wśród mieszkańców	16
Tabela 11. Liczba przestępstw i zdarzeń drogowych w gminie Strzelin	21
Tabela 12. Liczba wykroczeń w gminie Strzelin z podziałem na ulice w mieście i miejscowości gminy	22
Tabela 13. Liczba niebieskich kart w gminie Strzelin z podziałem na ulice w mieście i miejscowości w gminie	23
Tabela 14. Odsetek dzieci w wieku 3 - 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	27
Tabela 15. Uczniowie szkół podstawowych w gminie Strzelin.....	27
Tabela 16. Uczniowie szkół gimnazjalnych w gminie Strzelin	28
Tabela 17. Najniższe wyniki egzaminu szóstoklasisty oraz gimnazjalnego na tle wyników średnich dla gminy Strzelin	29
Tabela 18. Organizacje pozarządowe w gminie Strzelin na 10 tys. mieszkańców	31
Tabela 19. Najniższa frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku do Rady Miejskiej Strzelina z rozbiem na ulice w mieście i miejscowości na obszarze wiejskim	33
Tabela 20. Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	37
Tabela 21. Najważniejsze podmiot gospodarcze działające na obszarze gminy Strzelin.....	38
Tabela 22. Osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Strzelin.....	39
Tabela 23. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	39
Tabela 24. Wybrane wskaźniki stanu kryzysowego w sferze gospodarczej na terenach objętych degradacją społeczną w gminie Strzelin.....	42
Tabela 25. Budynki użyteczności publicznej z otwartym dostępem dla mieszkańców gminy Strzelin .	53
Tabela 26. Udział terenów zielonych w powierzchni gminy ogółem	56
Tabela 27. Liczba budynków mieszkalnych w gminie Strzelin w latach 2010-2014, na tle powiatu strzeleckiego, w podziale na teren miejski i wiejski gminy	64
Tabela 28. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania/lokalu mieszkalnego w metrach kwadratowych, w gminie Strzelin, w 2014, w rozbiu na różne kategorie, z uwzględnieniem podziału na teren miejski i wiejski gminy, na tle Polski, regionu i powiatu.....	65
Tabela 29. Liczba budynków wymagających modernizacji i termomodernizacji na terenie gminy (ulice Strzelina, bez miejscowości, gdzie tego typu obiektów nie wskazano)	66
Tabela 30. Stan techniczny sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	68

Tabela 31. Wartości Syntetycznego Indeksu Degradacji Społecznej i jego składowych w gminie Strzelin	75
Tabela 32. Wskaźniki Syntetycznego Indeksu degradacji Społecznej dla obszaru zdegradowanego w gminie Strzelin	80
Tabela 33. Wybrane wskaźniki stanu kryzysowego w sferze gospodarczej na terenach objętych degradacją społeczną w gminie Strzelin.....	81

16 SPIS MAP

Mapa 1. Najbardziej zdegradowane obszary gminy Strzelin w opinii uczestników warsztatów w sferze społecznej.....	49
Mapa 2. Najbardziej zdegradowane obszary gminy Strzelin w opinii uczestników warsztatów w sferze gospodarczej.....	50
Mapa 3. Najbardziej zdegradowane obszary gminy Strzelin w opinii uczestników warsztatów w sferze przestrzennej.....	51
Mapa 4. Najbardziej zdegradowane obszary gminy Strzelin w opinii uczestników warsztatów w sferze technicznej	52
Mapa 5. Gmina Strzelin, obszary do rewitalizacji.....	83
Mapa 6. Miasto Strzelin – Śródmiejski obszar do rewitalizacji nr 1	84
Mapa 7. Obręb Mikoszków – obszar do rewitalizacji nr 2	85